

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lipowa do 2020 roku

Lipowa 2015

Spis treści

1. Rewitalizacja oraz Lokalny Program Rewitalizacji - wprowadzenie	3
1.1. Definicja rewitalizacji oraz programu rewitalizacji	3
1.2. Zasady tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	4
1.3. Operator rewitalizacji	9
1.4. Forma prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji	9
1.5. Współpraca z innymi samorządami	9
2. Kontekst strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacji – powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie kraju, regionu i gminy	10
2.1. Rewitalizacja w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych:	10
2.2. Dokumenty strategiczne i planistyczne wyznaczające kierunki rozwoju na poziomie gminy	16
3. Diagnoza sytuacji: czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych, m.in. w oparciu o dane ilościowe	21
3.1. Problemy demograficzne	22
3.2. Problemy społeczne	24
3.3. Bezrobocie	36
3.4. Przestępczość	44
3.5. Aktywność społeczna mieszkańców	47
3.6. Mniejszości narodowe	49
3.7. Problemy gospodarcze	49
3.7. Problemy infrastrukturalne i przestrzenne	53
3.8. Podsumowanie diagnozy ilościowej	58
4. Opis sytuacji w obszarach zdegradowanych oraz w ich otoczeniu	64
4.1. Pogłębiona diagnoza obszarów problemowych	64
4.2. Wyznaczenie obszarów rewitalizacji	71
4.3. Szczegółowy opis sytuacji obszarów zdegradowanych w odniesieniu do otoczenia – ramy dla procesu rewitalizacji	74
4.3. Analiza SWOT dla każdego z obszarów zdegradowanych	97
5. Wyznaczenie wizji oraz celów rewitalizacji	100
6. Projekty	103
6.1. Rodzaje projektów	103
6.2. Oddziaływanie i kompleksowość projektów	104
7. Zarządzanie Lokalnym Programem Rewitalizacji	105
8. Plan finansowy Lokalnego Programu Rewitalizacji	109
9. Analiza ryzyka	110
10. Analiza oddziaływania na środowisko	111
Materiały i dokumenty źródłowe	112

Załączniki:

1. Lista projektów wraz z planem finansowym
2. Karty podstawowych projektów

1. Rewitalizacja oraz Lokalny Program Rewitalizacji - wprowadzenie

1.1. Definicja rewitalizacji oraz programu rewitalizacji

Rewitalizacja¹ – to wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie swoich specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są spójnie wewnętrznie – poszczególne działania pomiędzy sobą oraz zewnętrze – z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są następujące elementy:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowaniu dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne – infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej i kulturowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Program Rewitalizacji - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Dokument, który zapewnia integrację działań władzy samorządowej, społeczności lokalnej i innych uczestników (w tym: organizacji pozarządowych, przedsiębiorców), mających na celu wyprowadzenie obszaru

¹ Wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

zdegradowanego z sytuacji kryzysowej - przygotowany w oparciu o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzony we współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy takich obszarów.

Dla jego skutecznego wdrożenia konieczne jest uwzględnienie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, nie tylko na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych, ale również na etapie planowania, wdrażania i monitorowania skuteczności środków zaradczych w postaci projektów.

Dokument jasno i precyzyjnie definiuje zakres zadań i odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, posiada realny plan finansowy i realny horyzont czasowy, przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Równocześnie, ze względu na przewidywane finansowanie realizacji LPR ze źródeł zewnętrznych, w tym programów operacyjnych w trakcie prac nad tym dokumentem uwzględnione zostały założenia do „Narodowego Planu Rewitalizacji” oraz „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych” określone przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. W drugim z wymienionych dokumentów zaznaczono, że „Narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych projektów z zakresu rewitalizacji są programy rewitalizacji opracowywane i przyjmowane przez samorządy gminne w drodze uchwały na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym”. W przywołanych dokumentach krajowych zostało także zdefiniowane pojęcie rewitalizacji, które uwzględniono w pracach nad Programem dla Gminy Lipowa. Dodatkowo dokument uwzględnia zapisy Regionalnego programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, oraz Wytyczne właściwe dla opracowania LPR.

1.2. Zasady tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

Na etapie opracowania dokumentu zastosowano zasady: partycypacja społeczna, dokładna diagnoza, koncentracja, planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki.

Proces rewitalizacji w dokumencie został przedstawiony jako przedsięwzięcie całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Rewitalizacja, poprzez realizację spójnych i komplementarnych działań jest kompleksowa poprzez zmiany w różnych sferach życia mieszkańców: społecznej, kulturowej, gospodarczej oraz przestrzennej (np. remonty, działania infrastrukturalne dla tworzenia przyjaznego, bezpiecznego otoczenia), czy środowiskowej.

Zasady tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

1.2.1. Partycypacja społeczna i zasada partnerstwa

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament wszelkich działań na każdym etapie tego procesu. Udział wszystkich interesariuszy w tworzeniu LPR można określić jako szeroki i wystarczający, poczynając od informacji o działaniach władz lokalnych, poprzez współudział w podejmowaniu decyzji o kierunkach interwencji aż po aktywne uczestnictwo w projektach. Duży wkład w przygotowaniu oraz wdrażaniu programu ma zarówno społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jak i inni interesariusze obszarów zdegradowanych.

Partycypacja społeczna w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji miała miejsce na etapie: diagnozy sytuacji kryzysowej na obszarach zdegradowanych, jak również na etapie identyfikacji możliwych rozwiązań (identyfikacja głównych problemów, propozycja działań rewitalizacyjnych).

Jednocześnie nastąpi czynny wkład społeczności lokalnej przy wdrażaniu i utrzymaniu przyjętych założeń.

Drabina partycypacyjna – nawiązanie kontaktu z interesariuszami:

- Informowanie:
 - strona internetowa Urzędu Gminy w Lipowej
 - Punkt Obsługi Klienta w Urzędzie Gminy w Lipowej (budynek A i budynek B)
 - zebrania wiejskie w każdym sołectwie:

16.03.2015 – Sienna

18.03.2015 – Ostre

19.03.2015 - Leśna

20.03.2015 – Twardorzeczka

25.03.2015 - Lipowa

26.03.2015 - Słotwina

- Konsultowanie (ankiety, badania, spotkania i uzgodnienia):
 - strona internetowa Urzędu Gminy w Lipowej
 - zebrania wiejskie w każdym sołectwie,
 - indywidualne spotkania z interesariuszami, w tym potencjalnymi projektodawcami,
 - wyłożenie projektu do publicznego wglądu wraz z możliwością wnoszenia uwag i propozycji projektów.

Partycypacja społeczna w trakcie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

1.2.2. Dokładna diagnoza

W ramach prac nad programem przeprowadzono dokładną diagnozę sytuacji kryzysowej, która może gwarantować osiągnięcie sukcesu.

W ramach diagnozy rozeznano potrzeby grup docelowych (w tym przyszłych użytkowników infrastruktury), charakteru i przestrzennego zróżnicowania a następnie specyficznych problemów i potrzeb.

1.2.3. Kompleksowość, koncentracja i komplementarność

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób **kompleksowy** (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków europejskich, w tym: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Zaplanowane inwestycje nie są nastawione jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, czy skupione tylko na działaniach remontowych i modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze zdegradowanym.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Projekty inwestycyjne oraz tzw. "miękkie" są wzajemnie powiązane, jak również charakteryzują się synergia.

Podczas przygotowania dokumentu zastosowano zasadę **koncentracji: terytorialnej i tematycznej**.

Koncentracja terytorialna – działania rewitalizacyjne skierowane są ku pewnemu, określonymu dzięki diagnozie, obszarowi. LPR został skierowany do obszarów najbardziej potrzebujących pomocy, gdzie koncentracja problemów jest największa, w tym zdegradowanych.

Koncentracja tematyczna – działania skupiają się na rozwiązaniu problemów, które wg diagnozy najbardziej szkodzą obszarowi problemowemu.

Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powoduje, że LPR dotyczy obszarów zdegradowanych w gminie, tj. tych, gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar zdegradowany, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji.

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich **komplementarności** w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: **przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania**:

- Komplementarność przestrzenna – na etapie tworzenia oraz wdrażania dokumentu wzięto pod uwagę wzajemne powiązania pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar zdegradowany. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.
- Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym).

- Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwolił na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę ogólnym systemie zarządzania.
- Komplementarność międzyokresowa – do chwili obecnej samorząd gminy nie posiadał Lokalnego Programu Rewitalizacji skupiającego się na zdefiniowanych w diagnozie obszarach zdegradowanych. Realizowano jedynie podstawowe zadania gminy związane m.in. z opieką społeczną. Jednakże Program został opracowany w oparciu o wnioski i doświadczenia z poprzedniej perspektywy programowania, w tym Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.
- Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020 - projekty rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego - z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów zdegradowanych. Jednocześnie koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.
- Komplementarność finansowa oznacza zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian.

1.2.4. Planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki

W związku z ograniczonymi środkami budżetowymi Gminy Lipowa, konieczne jest pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Przy programowaniu działań z udziałem środków zewnętrznych uwzględniono realne możliwości uzyskania dofinansowania z dostępnych funduszy. Uwzględniono również konieczność posiadania wkładu własnego do projektów.

Ponieważ na etapie tworzenia LPR na część projektów gmina nie posiada zapewnionego wkładu finansowego ze źródeł zewnętrznych, a koszty projektów są szacunkami, plan finansowy programu jest z konieczności indykatywny. Niemniej jednak, gmina dąży do zabezpieczenia środków finansowych z różnych źródeł.

Realizacja poszczególnych przedsięwzięć, w tym wkład własny zostanie ujęty w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Jednocześnie podczas naboru projektów do LPR oraz jej aktualizacji o nowe przedsięwzięcia, potencjalni partnerzy procesu rewitalizacji zadeklarują zabezpieczenie wkładu własnego.

1.3. Operator rewitalizacji

Jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Urząd Gminy w Lipowej, zatem on jest operatorem rewitalizacji.

Operator jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał rady gminy i zarządzeń wójta odnoszących się do obszaru rewitalizowanego.

1.4. Forma prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji

Dokument przyjęty uchwałą Rady Gminy Lipowa (akt prawa miejscowego).

1.5. Współpraca z innymi samorządami

Realizacja części projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest spójna oraz została wpisana w *Strategię Rozwoju Subregionu Południowego Województwa Śląskiego wraz ze Strategią Regionalnych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014-2020*. Dokument, współtworzony przy udziale samorządów oraz interesariuszy, jest odpowiedzią na potrzeby rozwojowe środowisk subregionalnych oraz wyzwaniem w zakresie mobilizacji różnych podmiotów lokalnych i regionalnych na rzecz osiągnięcia wspólnych celów rozwojowych.

Strategia Rozwoju Subregionu Południowego Województwa Śląskiego wraz ze Strategią Regionalnych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014-2020 wyraża wolę lokalnych samorządów terytorialnych do realizacji wspólnych celów rozwojowych. Taka koordynacja jest wręcz konieczna dla osiągnięcia celu przez cały obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego lub regionalnego.

2. Kontekst strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacji – powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie kraju, regionu i gminy

2.1. Rewitalizacja w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych:

Lokalny Program Rewitalizacji jest zgodny z założeniami krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, odnoszących się do problematyki rewitalizacji, tj.:

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Cel III.1. Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich. Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Strategia Bezpieczeństwo	Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia

Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.	w energię Cel 3. Poprawa stanu środowiska
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność) Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność) Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność)
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
Narodowy Plan Rewitalizacji	Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.
Umowa Partnerstwa	Kluczowe priorytety inwestycyjne (będące przedmiotem wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), zgodnie z celami tematycznymi: Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP: 3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości, Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach: 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym, 4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu, Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami: 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska

	miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu, Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników: 8.2 wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych, 8.5 zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, 8.7 samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy, Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem: 9.2 wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich, 9.4 aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności, 9.8 wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych. W ramach zakresu wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego wyróżnia się 4 obszary o istotnym znaczeniu dla wzmocnienia społecznego i gospodarczego wymiaru rewitalizacji: • działania na rzecz poprawy zatrudnienia (priorytet inwestycyjny 8.5) obejmujące różne formy aktywizacji osób bez pracy, • działania na rzecz aktywnej integracji społecznej, a więc poprawy samodzielności i aktywności życiowej i społecznej oraz zwiększenia szans na zatrudnienie, realizowane zarówno w odniesieniu do osób indywidualnych, jak i wieloprotblemowych społeczności (priorytet inwestycyjny 9.4), • działania na rzecz promocji przedsiębiorczości (priorytet inwestycyjny 8.7) oraz przedsiębiorczości społecznej (priorytet 9.8) jako ważnych instrumentów o charakterze zatrudnieniowym, związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, w tym zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, • działania na rzecz rozwoju usług społecznych ogólnego interesu (np. usług wsparcia rodziny, usług opieki nad seniorami) w celu poprawy ich dostępności i jakości (priorytet inwestycyjny 9.7) oraz usług pozwalających na godzenie życia zawodowego i prywatnego np. usług opieki nad dziećmi do lat 3 (priorytet inwestycyjny 8.8).
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie	Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

2020+”	Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców Kierunki działań: • Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym wspieranie podmiotów oferujących takie usługi. • Tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych. • Wdrożenie działań poprawiających warunki startu życiowego i zawodowego osób młodych. • Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych. • Rewitalizacja społeczna obszarów o niskiej aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz nagromadzonych problemach społecznych. • Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla wszystkich, w szczególności dla osób o obniżonej mobilności. • Rozwój publicznych i rynkowych usług wspierających funkcjonowanie osób starszych. • Wdrażanie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz rozwój idei governance. • Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego. • Zwiększenie udziału mieszkańców w działaniach związanych z zachowaniem i eksponowaniem unikalności dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego województwa oraz jego charakterystycznych obszarów. Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni Kierunki działań: • Rewitalizacja terenów i obiektów, w tym przemysłowych i zdegradowanych na tereny/obiekty o funkcjach społeczno- gospodarczych oraz zapewnienie ich dostępności. • Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast i centrów dzielnic oraz przestrzeni recepcyjnych. • Tworzenie i rewitalizacja obszarów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych. • Przywracanie pozycji lub nadawanie nowych funkcji obiektom zabytkowym oraz symbolicznym w życiu społeczności lokalnych. • Zapewnienie praworządności gospodarowania przestrzenią poprzez skuteczną ochronę prawa własności i interesu społecznego. • Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych, w tym starych dzielnic.
--------	--

	• Wspieranie powstawania atrakcyjnych terenów mieszkaniowych w miastach oraz przeciwdziałanie procesom suburbanizacji. • Wsparcie działań podnoszących jakość planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym, w tym działań integracyjnych.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego	Cel generalny: kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa śląskiego, sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi województwa. cel I polityki przestrzennej województwa: Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa, Cel III. Ochrona i wzmocnienie obszarów chronionych oraz wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	OŚ PRIORYTETOWA IX WŁĄCZENIE SPOŁECZNE Cele szczegółowe: - Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizowane w ramach tego celu działania przyczynią się do wzrostu zatrudnienia wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych uczestniczących we wsparciu. - Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne. - Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Działania realizowane w ramach priorytetu przyczynią się do wzrostu dostępności i wyrównania dysproporcji terytorialnych w zakresie usług społecznych przekładający się na wzmocnienie kapitału społecznego województwa. - Wzrost dostępności do usług zdrowotnych w regionie. Działania realizowane w ramach priorytetu przyczynią się do wzrostu dostępności i wyrównania dysproporcji terytorialnych w zakresie usług zdrowotnych przekładający się na wzmocnienie kapitału społecznego województwa. OŚ PRIORYTETOWA X REWITALIZACJA ORAZ INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I ZDROWOTNA Cele szczegółowe: - Lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Realizacja priorytetu inwestycyjnego 9a docelowo przyczynia się do <i>ograniczenia ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych, a bezpośrednio przełoży się na zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywną integrację społeczną.</i> - Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny. Realizacja PI 9b docelowo służy włączeniu społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane, co przekłada się na zmniejszanie się ilości obszarów

	wymagających kompleksowej rewitalizacji. Wsparcie pozwoli na włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane dzięki kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, postrzeganej w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ożywienia gospodarczego i społecznego danego obszaru. W rezultacie ograniczone zostanie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach.
Strategia Rozwoju Subregionu Południowego Województwa Śląskiego wraz ze Strategią Regionalnych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014-2020	Cel strategiczny: Poprawa spójności społecznej Subregionu południowego. Cel operacyjny: II.1 Wzrost spójności społecznej i zmniejszenie dysproporcji w poziomie życia mieszkańców. Cel operacyjny: II.2 Wzrost potencjału edukacyjnego Cel operacyjny: II.3 Wzrost adaptacyjności kapitału ludzkiego ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju innowacyjnego i technologicznego regionu. Cel operacyjny: II.4 Rozwój postaw obywatelskich. Cel Strategiczny: Subregion południowy regionem nowoczesnej infrastruktury zapewniającej dogodne warunki życia dla mieszkańców i wzrost gospodarczy Cel operacyjny III.1: Ochrona środowiska i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska. Cel operacyjny III.2 Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna. Cel operacyjny III.3 Nowoczesna infrastruktura ochrony zdrowia i poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców subregionu południowego. Cel operacyjny III.5 Rewitalizacja obszarów miejskich, terenów zdegradowanych, przemysłowych i pokolejowych. Kierunki działań: • Restrukturyzacja i rewitalizacja terenów przemysłowych/powojkowych/popegeerowskich/pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla zmniejszenia problemów społecznych, powstania nowych form aktywności gospodarczej, rozwoju innowacji i nowych technologii. • Przekształcenie przestrzeni publicznych i wprowadzenie nowych elementów o terapeutycznym/korygującym znaczeniu: np. placów zabaw, boisk, siłowni zewnętrznych; likwidacji barier dla niepełnosprawnych, wyrównywaniem szans grup zmarginalizowanych, przyciąganie przedsiębiorców i tworzenie miejsc pracy. • Rewitalizacja zdegradowanych budynków, celem wzrostu spójności społecznej i zmniejszania dysproporcji w poziomie życia mieszkańców subregionu południowego. • Rozwój Centrów Usług Społecznych. Cel operacyjny III.6 Rozwój infrastruktury edukacji i kultury.

2.2. Dokumenty strategiczne i planistyczne wyznaczające kierunki rozwoju na poziomie gminy

Programowanie rewitalizacji w gminie pozostaje w zgodności z dokumentami wyższego rzędu (opisanymi w powyższym rozdziale) i równoległymi, aby nie prowadzić interwencji sprzecznej z ogólnymi kierunkami rozwoju:

Strategia Rozwoju Gminy Lipowa do 2020 roku	OBSZAR PRIORYTETOWY II. ATRAKCYJNE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW CEL STRATEGICZNY: LIPOWA – GMINĄ O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OPIERAJĄCEJ SIĘ NA POWSZECHNEJ DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG PUBLICZNYCH Cel operacyjny II.1. Stworzenie dogodnych warunków dla życia dla mieszkańców oraz włączenie społeczne Cel operacyjny: II.3 Zapewnienie atrakcyjnej oferty kulturalnej oraz możliwości spędzania wolnego czasu Cel operacyjny: II.5 Rozwój postaw obywatelskich i wzrost aktywności mieszkańców OBSZAR PRIORYTETOWY III. FUNKCJONALNA I ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ ORAZ UNIKALNE WALORY ŚRODOWISKOWE CEL STRATEGICZNY: LIPOWA – GMINĄ O Z NOWOCZESNĄ INFRASTRUKTURĄ I CZYSTYM ŚRODOWISKIEM ORAZ UPORZĄDKOWANĄ I EFEKTYWNIIE WYKORZYSTANĄ PRZESTRZENIĄ Cel operacyjny: III.1 Ochrona środowiska i zrównoważone wykorzystanie zasobów, m.in. poprzez rozwój infrastruktury i zachowanie dziedzictwa kulturowego Cel operacyjny: III.2 Rewitalizacja, wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa	Dokument definiuje m.in. kierunki rozwoju i przekształceń struktury przestrzennej. Dokonana diagnoza uwarunkowań oraz ustalenie predyspozycji i określenie podstawowych celów rozwoju pozwoliło na wydzielenie w obszarze gminy trzech podstawowych stref funkcjonalno-przestrzennych określających główne kierunki rozwoju terenu gminy Lipowa. Podział terenu gminy na strefy, miał na celu optymalizację zagospodarowania terenu pozwalającą na zachowanie i ochronę zasobów przyrodniczych, utrzymanie właściwych proporcji pomiędzy poszczególnymi formami zagospodarowania oraz zabezpieczenie nowych terenów dla rozwoju gospodarczego gminy. Wyznaczone w obszarze Gminy Lipowa strefy funkcjonalno-przestrzenne to : • strefa urbanizacji, • strefa terenów rolnych i siedliskowych; • strefa przyrodnicza. STREFA URBANIZACJI – obejmuje istniejące i potencjalne tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, działalności gospodarczej, produkcyjnej oraz innego rodzaju zainwestowana wraz z terenami komunikacji i urządzeń infrastruktury technicznej. Tereny te posiadają dogodne warunki obsługi komunikacyjnej. Strefa ta obejmuje również istniejące działki obecnie użytkowane rolniczo, enklawy zadrzewień oraz tereny zieleni, niejednokrotnie

	pełniącą ważne funkcje ekologiczne (np. naturalne otoczenie cieków); w tym fragmenty korytarzy ekologicznych. Podstawowym kierunkiem działań w strefie urbanizacji jest utrzymanie, kontynuacja, porządkowanie i rozwój funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz działalności gospodarczej i produkcyjnej przy zachowaniu zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Podstawowym kierunkiem działań w strefie urbanizacji jest również utrzymanie i realizacja systemu zieleni, tworzonego na bazie istniejących zasobów przyrodniczych poprzez porządkowanie istniejących terenów zieleni, jej powiększanie oraz wykształcanie wyraźnego systemu. W strefie urbanizacji wyznaczono tereny do utrzymania, porządkowania, kontynuacji i rozwoju: • funkcji mieszkaniowej - w zróżnicowanych formach: zabudowy o przeważającej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowej i usług; • funkcji usługowej, w zróżnicowanych formach, • funkcji produkcyjnej i wytwórczej, • funkcji sportu, turystyki i rekreacji, w zróżnicowanych formach, • komunikacji - obejmujące drogi i ulice, place, parkingi oraz tereny urządzeń obsługi komunikacji i inne z nimi związane; • infrastruktury technicznej – obejmujące tereny urządzeń i obiektów infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowniczej, telekomunikacyjnej i ciepłowniczej.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy Lipowa z 2003r.	Zadaniem wiodącym postanowień i decyzji zawartych w uchwale planu jest ustalenie zasad realizacji nadrzędnych celów publicznych w zakresie: 1) zabezpieczenia i zarezerwowania terenów pod docelową wiejską strukturę i układ przestrzeni publicznych i prywatnych, spójny z docelową formą własności i władania, specyfiką i walorami miejsca, możliwościami gospodarczymi sołectwa i gminy a także oczekiwaniami społeczności lokalnej, 2) stopniowego przekształcenia istniejącego zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów, które regulowane są zapisami terenowymi i strefowymi oraz ustaleniami planu zgodnymi z docelowymi kierunkami rozwoju sołectwa, 3) możliwości adaptacji, modernizacji oraz stopniowego przekształcania się istniejącej struktury przestrzennej i funkcjonalnej terenów sołectwa, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, 4) ukierunkowania zasad kształtowania struktury i formy założeń urbanistyczno – architektonicznych oraz wytycznych kształtowania zabudowy z uwzględnieniem specyfiki miejsca, ochrony środowiska kulturowego, historycznych wartości układu urbanistycznego oraz ochrony poszczególnych budowli i obiektów, 5) zachowanie ładu przestrzennego, przy maksymalnej lecz zrównoważonej koncentracji zabudowy, a tym samym ochrony wartościowych gruntów rolnych, 6) ochrony naturalnych i historycznych form krajobrazowych, kształtowanie nowo powstających elementów zabudowy i nowego zagospodarowania terenów w harmonii z istniejącym krajobrazem naturalnym i kulturowym,

	7) ochrony środowiska przyrodniczego przy założeniu stosowania proekologicznych działań w zakresie rozwoju nowoczesnej infrastruktury technicznej, 8) wyznaczenia i określenia zasad zagospodarowania terenów zgodnie z docelową polityką rozwojową gminy z wykluczeniem przeznaczenia terenów dla funkcji przemysłowych i gospodarczych pogorszających stan środowiska przyrodniczego, a) wyeliminowania niekontrolowanych, sprzecznych z docelową polityką rozwojową gminy działań, prowadzących się do utrzymania prowizorium lub substandardu, uprawomocnienia się zaszłości oraz sankcjonowania zagospodarowania tymczasowego bez jednoznacznie ustalonych prawnie zasad jego docelowego przekształcenia się, przy jednoczesnym wprowadzeniu kontrolowanego zagospodarowania i użytkowania tymczasowego ustalenia w planie jednoznacznych zapisów dotyczących prowadzenia przez gminę skutecznej ewidencji i kontroli realizacji bieżącej polityki inwestycyjnej, b) zagwarantowania realnej i odpowiadającej specyfice miejsca polityki związanej z określeniem w planie stawek procentowych, służących realizacji zobowiązań oraz naliczeniu opłat, o których mowa w art. 36 ustawy.
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipowa na lata 2011-2018	Cele długoterminowe: • Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł • Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania • Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi • Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji • Ochrona bioróżnorodności • Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych • Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu • Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska • Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Lipowa	Cele programu: - Ograniczenie i zmniejszenie rozmiarów negatywnych następstw nadużywania alkoholu, narkomanii. - Ograniczenie możliwości spożywania napojów alkoholowych i narkotyków przez młodzież. - Promowanie postaw ograniczających spożycie napojów alkoholowych. - Pomoc rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym i narkomanii oraz innych uzależnień. - Wzmocnienie autorytetu rodziców oraz zwiększenie ich wiedzy na temat zagrożeń dotyczących dzieci i młodzieży. Zadania programu: - Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii - Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie - Prowadzenie profilaktyki, działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i innych uzależnień jak Internet, hazard w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych, a także działań na rzecz prowadzenia pozalekcyjnych programów opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych - Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz problemów narkomanii - Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity z Dz.U. z 2012 roku Nr 1356, z póź. zm.) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego - Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego - Bieżąca obsługa i ewaluacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
Program współpracy Gminy Lipowa z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z	Cel główny: budowanie partnerstwa pomiędzy Gminą Lipowa, a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, służącemu rozpoznaniu i zaspokojeniu potrzeb mieszkańców oraz wzmocnieniu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Celami szczegółowymi programu są: - umacnianie w świadomości społeczności lokalnej poczucia odpowiedzialności za siebie i swoje otoczenie, - zapewnienie warunków do zwiększenia aktywności lokalnej mieszkańców,

dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	3) stworzenie warunków do powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej, 4) prezentacja dorobku organizacji pozarządowych i innych podmiotów i promowanie ich osiągnięć.
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Lipowa na lata 2015 - 2020	Cele strategiczne programu: a. Ograniczenie i zmniejszenie występowania przemocy w rodzinie; b. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; c. Tworzenie i prowadzenie zespołu interdyscyplinarnego. Podstawowe zadania: ▪ Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie 2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także współpraca z instytucjami udzielającymi pomocy osobom dotkniętym przemocą. 3. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3. Diagnoza sytuacji: czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych, m.in. w oparciu o dane ilościowe

Podczas przygotowania programu dokonano wnikliwej diagnozy obszarów kwalifikujących się do objęcia Lokalnym Programem Rewitalizacji. Również przy aktywnym udziale podmiotów trzecich – wszystkich interesariuszy. W ramach przeprowadzonych badań, w tym ankietyzacji wzięto pod uwagę oddolne inicjatywy mieszkańców.

Jednocześnie identyfikacja obszarów problemowych została oparta o weryfikowalne kryteria, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie postępu procesu rewitalizacji.

W niniejszej diagnozie zawarto również opis potencjalnych obszarów zdegradowanych w odniesieniu do otoczenia.

Kwantyfikowalne i weryfikowalne dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe w gminie pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Lipowej (ewidencje ludności, podmiotów gospodarczych, gruntów i budynków), Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, i innych.

Uzyskanie danych ilościowych pozwoliło na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które w dalszym etapie prac powinny stać się przedmiotem dogłębnej analizy w oparciu o inne niż statystyczne metody. Jednocześnie pozyskano informację od lokalnych podmiotów oraz społeczeństwa, zgodnie z horyzontalną zasadą partycypacji.

Analiza zjawisk kryzysowych została przeprowadzona z uwzględnieniem trzech podstawowych rodzajów problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych - infrastrukturalnych.

Do podstawowych kryteriów uznania obszaru za zdegradowany mogą należeć m.in.:

- problemy demograficzne – depopulacja,
- problemy społeczne związane z wysokim odsetkiem ludności korzystającej z pomocy społecznej ze względu na: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, alkoholizm, etc.,
- bezrobocie, w tym: długotrwałe bezrobocie,
- przestępczość,
- niska aktywności społeczna mieszkańców,
- niska aktywności gospodarcza mieszkańców,
- problemy infrastrukturalne, m.in. mieszkania niewyposażone w wodociąg, kanalizację, ubikację, łazienkę,
- występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane tereny,
- i inne.

Wystąpienie powyższych zjawisk, w różnych konfiguracjach, w tym wszystkich równocześnie, może świadczyć o kryzysowej sytuacji danego obszaru.

Wyniki analizy pozwalają określić zarówno dynamikę zjawisk kryzysowych, jak również zidentyfikować miejscowości – tzw. zdegradowane obszary, w których następuje największa koncentracja problemów.

3.1. Problemy demograficzne

W latach 2010-2014 liczba ludności Gminy Lipowa wzrosła o ok. 2,1% z 10105 osób do 10321 osób.

Największą dynamikę wzrostu liczby ludności na koniec okresu analizy w stosunku do roku bazowego: 3,2% odnotowano w miejscowości Leśna: 3,2%, natomiast spadek liczby mieszkańców w Ostre: -1,5%.

Tabela 1. Liczba ludności zameldowanej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	4454	2083	806	479	962	1321	10105
2011	4482	2093	808	489	957	1340	10169
2012	4521	2102	814	484	956	1352	10229
2013	4544	2137	801	473	965	1362	10282
2014	4576	2150	798	472	968	1357	10321

Źródło: dane Urzędu Gminy w Lipowej

Średni wzrost liczby ludności dla Gminy Lipowa wyniósł na koniec 2014 roku: 1,15% - w stosunku do 2010r. Największy przyrost nastąpił w miejscowości Twardorzeczka, średnio: 1,92% rocznie. Depopulacja dotyczy przede wszystkim miejscowości Słotwina, przeciętnie: -0,07% rocznie oraz Sienna: -0,04% rocznie.

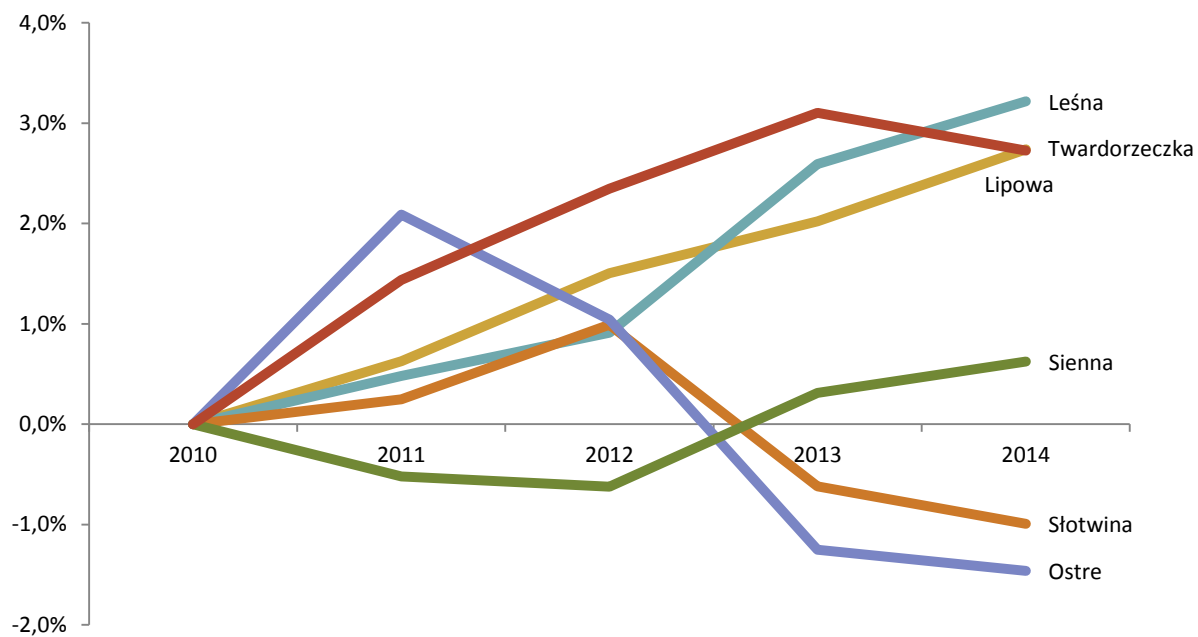
Należy zauważyć, iż największa dynamika wzrostu liczby ludności miała miejsce w latach 2010-2012, następnie ulega stabilizacji, bądź zmniejszeniu w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 2. Zmiana liczby ludności zameldowanej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2011	0,6%	0,5%	0,2%	2,1%	-0,5%	1,4%	0,6%
2012	1,5%	0,9%	1,0%	1,0%	-0,6%	2,3%	1,2%
2013	2,0%	2,6%	-0,6%	-1,3%	0,3%	3,1%	1,8%
2014	2,7%	3,2%	-1,0%	-1,5%	0,6%	2,7%	2,1%
Średnia zmiana w stosunku do 2010	1,38%	1,44%	-0,07%	0,08%	-0,04%	1,92%	1,15%

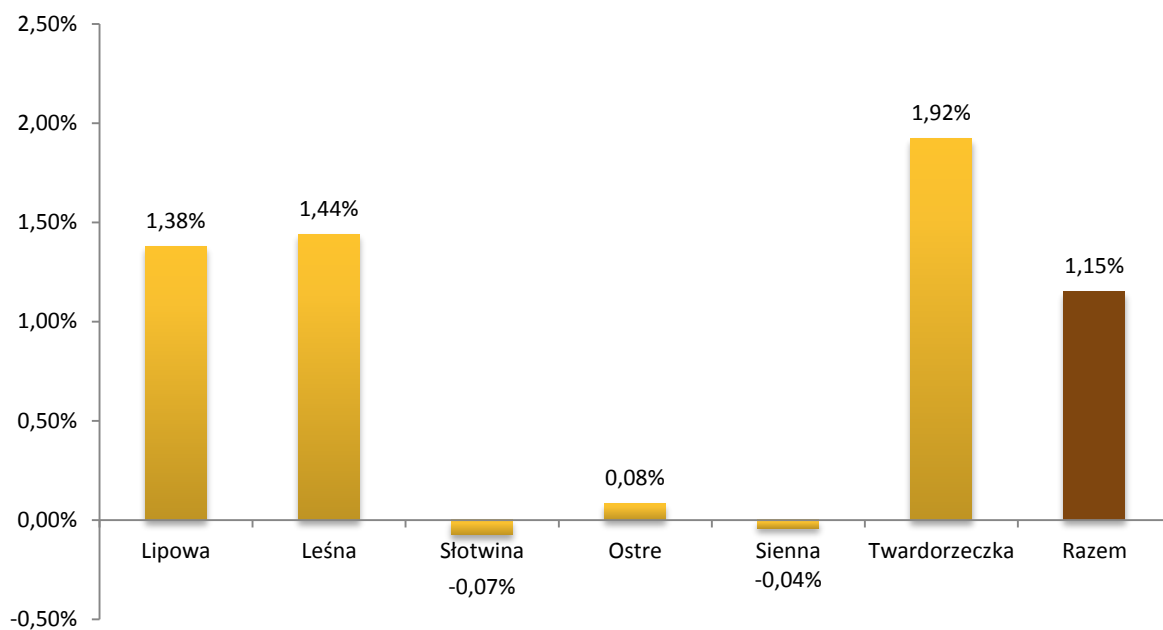
Źródło: dane Urzędu Gminy w Lipowej

Rysunek 1. Zmiana liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 w stosunku do 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

Rysunek 2. Średnia zmiana liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w stosunku do 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

3.2. Problemy społeczne

Problemy społeczne w poszczególnych miejscowościach zostały zidentyfikowane w oparciu o dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) w Lipowej ze względu na ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm oraz niepełnosprawność.

Ubóstwo

Największa liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo zamieszkuje miejscowość Lipowa. Średnia wartość w latach 2010-2014 wyniosła 205 osób i stanowiła prawie 39% ludności Gminy Lipowa.

Tabela 3. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	171	138	33	23	47	46	458
2011	188	134	37	26	42	58	485
2012	191	129	40	39	37	81	517
2013	229	156	36	44	30	87	582
2014	247	150	38	47	31	92	605
Średnia wartość	205	141	37	36	37	73	529

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

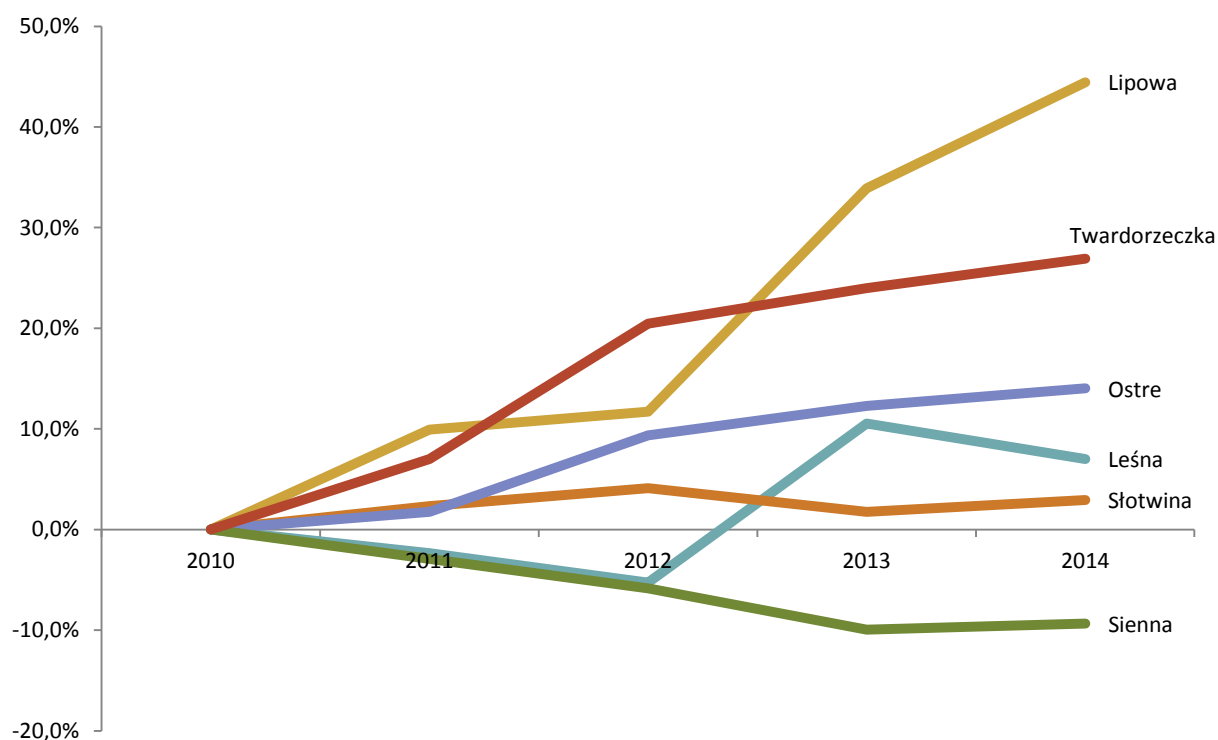
Największy problem związany ze wzrostem liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo wystąpił w Lipowej. W porównaniu z 2010r. nastąpiło zwiększenie o ok. 44,4% na koniec 2014r. W analizowanym okresie czasu tylko udział mieszkańców zagrożonych ubóstwem Siennej uległ zmniejszeniu o 9,4%.

Tabela 4. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2011	9,9%	-2,3%	2,3%	1,8%	-2,9%	7,0%	15,8%
2012	11,7%	-5,3%	4,1%	9,4%	-5,8%	20,5%	34,5%
2013	33,9%	10,5%	1,8%	12,3%	-9,9%	24,0%	72,5%
2014	44,4%	7,0%	2,9%	14,0%	-9,4%	26,9%	86,0%
Średnia zmiana w stosunku do 2010	20,0%	2,0%	2,2%	7,5%	-5,6%	15,7%	41,8%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 3. Udział liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 w stosunku do 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

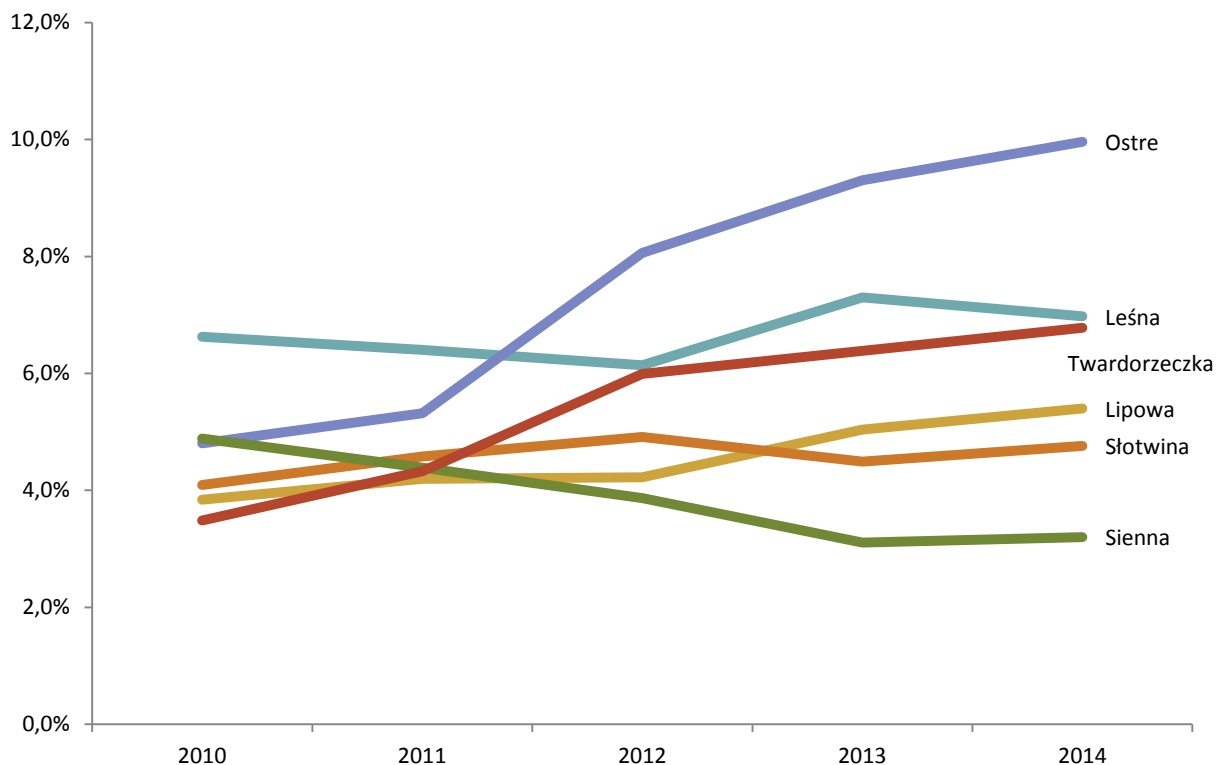
Uwzględniając skalę ubóstwa w ostatnich 5 latach, największy problem występuje w miejscowościach: Ostre – średnio 7,5% mieszkańców korzystało z pomocy społecznej, następnie: Leśna: 6,7%, Twardorzeczka: 5,4% oraz Lipowa 4,5% - to również w tych miejscowościach wystąpiła największa dynamika wzrostu udziału osób objętych pomocą GOPS w porównaniu do całkowitej liczby mieszkańców.

Tabela 5. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	3,8%	6,6%	4,1%	4,8%	4,9%	3,5%	4,5%
2011	4,2%	6,4%	4,6%	5,3%	4,4%	4,3%	4,8%
2012	4,2%	6,1%	4,9%	8,1%	3,9%	6,0%	5,1%
2013	5,0%	7,3%	4,5%	9,3%	3,1%	6,4%	5,7%
2014	5,4%	7,0%	4,8%	10,0%	3,2%	6,8%	5,9%
Średnia wartość	4,5%	6,7%	4,4%	7,5%	3,9%	5,4%	5,2%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 4. Zmiana udziału liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Największa liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ze względu na ubóstwo zamieszkiwała miejscowość Lipowa. W 2014r. wyniosła 69 rodzin, a średnia wartość w ostatnich 5 latach: 55 rodzin i stanowiła ok. 32% ogółu wszystkich rodzin objętych pomocą.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	44	48	11	10	14	14	141
2011	51	49	13	12	14	19	158
2012	50	46	17	13	11	27	164
2013	63	52	16	15	13	30	189
2014	69	55	18	24	12	32	210
Średnia wartość	55	50	15	15	13	24	172

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

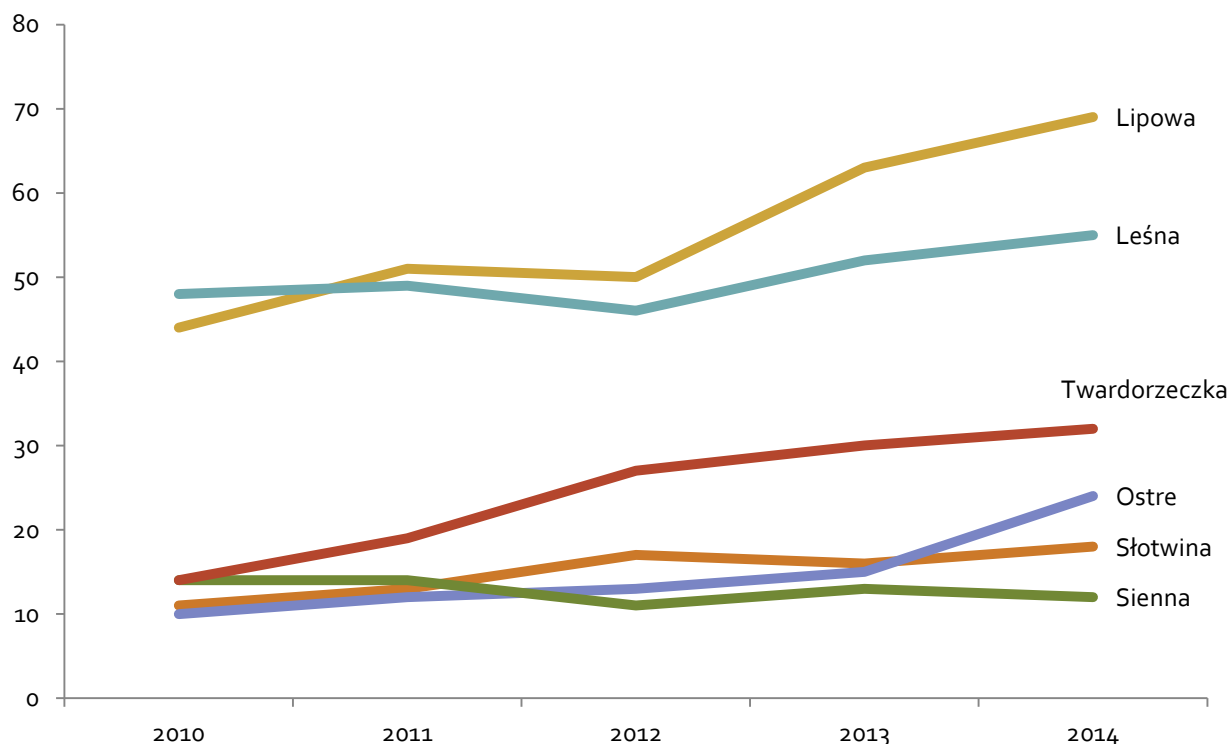
Najszybszy wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia GOSP w zakresie ubóstwa nastąpił w miejscowości Lipowa – średnio rocznie: 25,9% (o ponad połowę na koniec 2014r. w porównaniu z 2010r.), następnie w Twardorzeczce: 23,6%. Wzrost ogółem dla gminy stanowił: 71,4%. Jedynie w Siennej zmniejszyła się liczba rodzin objętych pomocą.

Tabela 7. Zmiana liczby rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2011	15,9%	2,3%	4,5%	4,5%	0,0%	11,4%	38,6%
2012	13,6%	-4,5%	13,6%	6,8%	-6,8%	29,5%	52,3%
2013	43,2%	9,1%	11,4%	11,4%	-2,3%	36,4%	109,1%
2014	56,8%	15,9%	15,9%	31,8%	-4,5%	40,9%	156,8%
Średnia zmiana w stosunku do 2010	25,9%	4,5%	9,1%	10,9%	-2,7%	23,6%	71,4%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 5. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

W aspekcie planowania działań rewitalizacyjnych, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest istotnym rodzajem dysfunkcji, gdyż prowadzi do zaniedbań w rozwoju najmłodszych mieszkańców i w rezultacie sprzyja utrwalaniu negatywnych postaw i zachowań. W całej gminie pomocną ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych objętych jest średnio co roku około 256 osób. Problem jest najbardziej odczuwalny w miejscowościach: Lipowa (51,4% ogółu osób w całkowitej liczbie osób objętych pomocą w gminie), Leśna (18,6%) oraz Twardorzeczka (15,8%).

Tabela 8. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	127	48	0	9	33	37	254
2011	147	40	5	7	25	44	268
2012	145	56	9	8	21	31	270
2013	129	48	9	7	19	42	254
2014	111	46	4	5	20	49	235
Średnia wartość	132	48	5	7	24	41	256

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Uwzględniając nie tylko skalę problemu, ale również dynamikę zmian, należy uznać, że miejscowościami najbardziej zagrożonymi występowaniem zjawiska bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych są Słotwina oraz Lipowa. W latach 2010-2014 średni roczny wzrost liczby osób korzystających z pomocy GOPS ze względu na omawianą dysfunkcję wzrósł odpowiednio o ok. 4,3% oraz 3,8% (w porównaniu wskaźnik wzrostu dla gminy wyniósł: 1,7%).

Tabela 9. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2011	15,7%	-6,3%	3,9%	-1,6%	-6,3%	5,5%	11,0%
2012	14,2%	6,3%	7,1%	-0,8%	-9,4%	-4,7%	12,6%
2013	1,6%	0,0%	7,1%	-1,6%	-11,0%	3,9%	0,0%
2014	-12,6%	-1,6%	3,1%	-3,1%	-10,2%	9,4%	-15,0%
Średnia zmiana w stosunku do 2010	3,8%	-0,3%	4,3%	-1,4%	-7,4%	2,8%	1,7%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

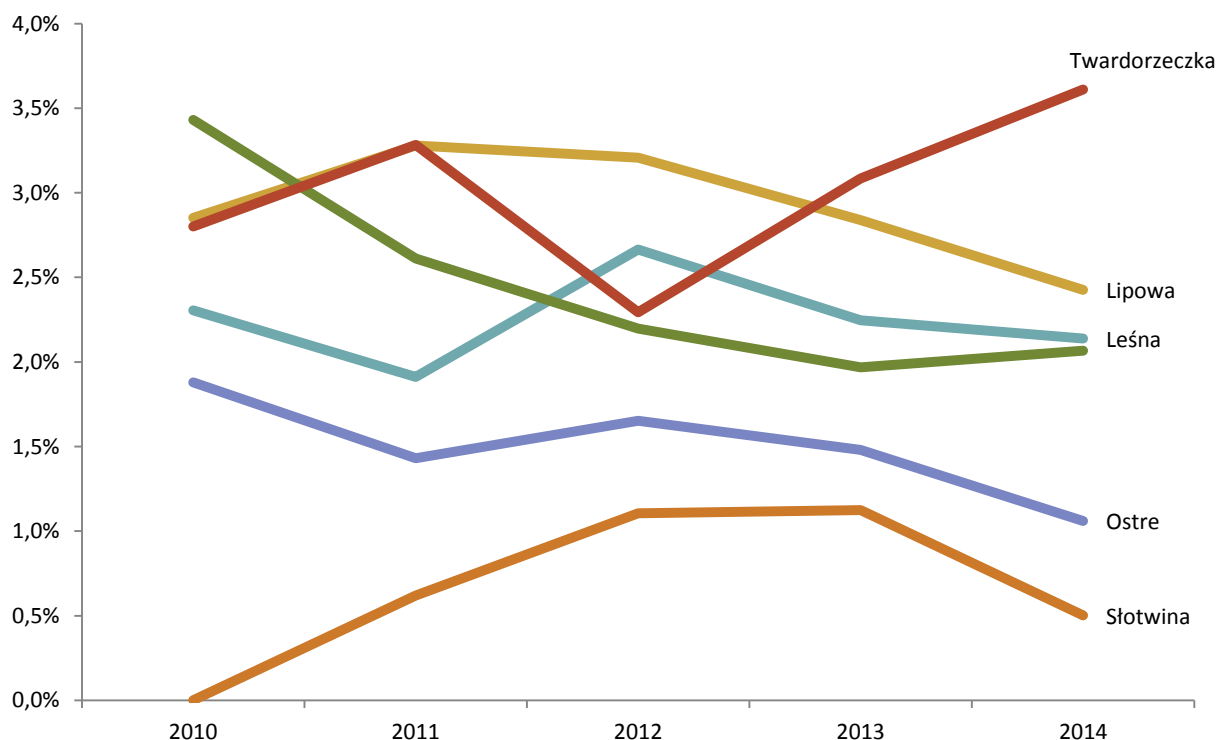
Największy średnioroczny udział liczby osób objętych pomocą GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych wystąpił w miejscowościach: Twardorzeczka - 3,0% oraz Lipowa – 2,9% i był wyższy w niż średnia dla gminy: 2,5%.

Tabela 10. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	2,9%	2,3%	0,0%	1,9%	3,4%	2,8%	2,5%
2011	3,3%	1,9%	0,6%	1,4%	2,6%	3,3%	2,6%
2012	3,2%	2,7%	1,1%	1,7%	2,2%	2,3%	2,6%
2013	2,8%	2,2%	1,1%	1,5%	2,0%	3,1%	2,5%
2014	2,4%	2,1%	0,5%	1,1%	2,1%	3,6%	2,3%
Średnia wartość	2,9%	2,3%	0,7%	1,5%	2,5%	3,0%	2,5%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 6. Zmiana udziału liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

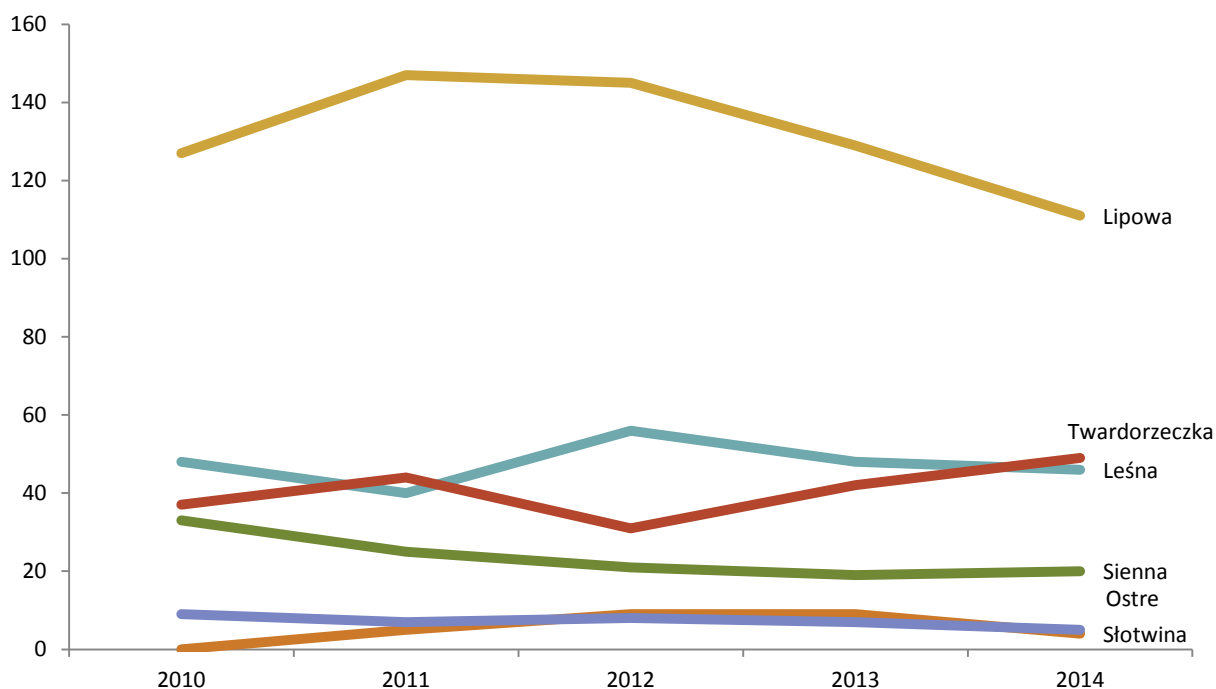
Największa liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS zamieszkiwała miejscowość Lipowa. W 2014r. wyniosła 25, a średnia wartość w ostatnich 5 latach: 29 rodzin i stanowiła ok. 44,6% ogółu wszystkich rodzin objętych pomocą.

Tabela 11. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	32	14	0	4	7	10	68
2011	30	13	1	4	8	13	69
2012	29	17	2	3	7	9	67
2013	27	15	2	2	6	12	64
2014	25	14	1	2	5	11	58
Średnia wartość	29	15	1	3	7	11	65

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 7. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Alkoholizm

Miejscowościami najbardziej dotkniętymi problemami alkoholowymi, mierzonymi ilością osób korzystających z pomocy GOPS w tym względzie są: Leśna - ok. 33% ogółu liczby osób korzystających z pomocy społecznej z obszaru gminy oraz Lipowa - 24,3%.

Tabela 12. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	62	70	15	17	23	13	200
2011	46	61	9	19	27	11	173
2012	40	68	11	22	29	15	185
2013	39	55	12	24	26	31	187
2014	32	44	14	31	15	25	161
Średnia wartość	44	60	12	23	24	19	181

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Największy problem związany ze wzrostem liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm wystąpił w Twardorzeczce i Ostre. W porównaniu z 2010r. nastąpiło średnioroczne zwiększenie odpowiednio o 46,2% oraz 32,9%. Średni wskaźnik dla całej gminy wyniósł -9,4% każdego roku.

Tabela 13. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2011	-25,8%	-12,9%	-40,0%	11,8%	17,4%	-15,4%	-13,5%
2012	-35,5%	-2,9%	-26,7%	29,4%	26,1%	15,4%	-7,5%
2013	-37,1%	-21,4%	-20,0%	41,2%	13,0%	138,5%	-6,5%
2014	-48,4%	-37,1%	-6,7%	82,4%	-34,8%	92,3%	-19,5%
Średnia zmiana w stosunku do 2010	-29,4%	-14,9%	-18,7%	32,9%	4,3%	46,2%	-9,4%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

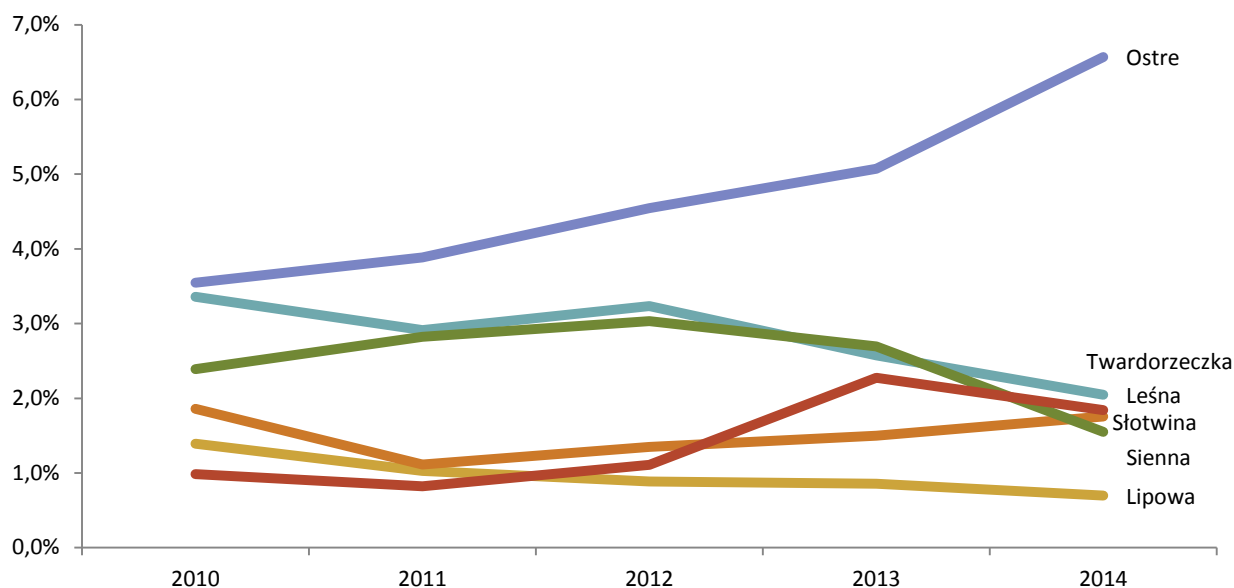
Analizując liczbę osób objętych pomocą społeczną ze względu na alkoholizm w ogólnej liczbie mieszkańców, największy średnioroczny udział zanotowano w miejscowościach: Ostre – 4,7%, Leśna – 2,8% oraz Sienna 1,4%. Każdego roku odsetek ten maleje, z wyjątkiem m. Ostre.

Tabela 14. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	1,4%	3,4%	1,9%	3,5%	2,4%	1,0%	2,0%
2011	1,0%	2,9%	1,1%	3,9%	2,8%	0,8%	1,7%
2012	0,9%	3,2%	1,4%	4,5%	3,0%	1,1%	1,8%
2013	0,9%	2,6%	1,5%	5,1%	2,7%	2,3%	1,8%
2014	0,7%	2,0%	1,8%	6,6%	1,5%	1,8%	1,6%
Średnia wartość	1,0%	2,8%	1,5%	4,7%	2,5%	1,4%	1,8%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 8. Zmiana udziału liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

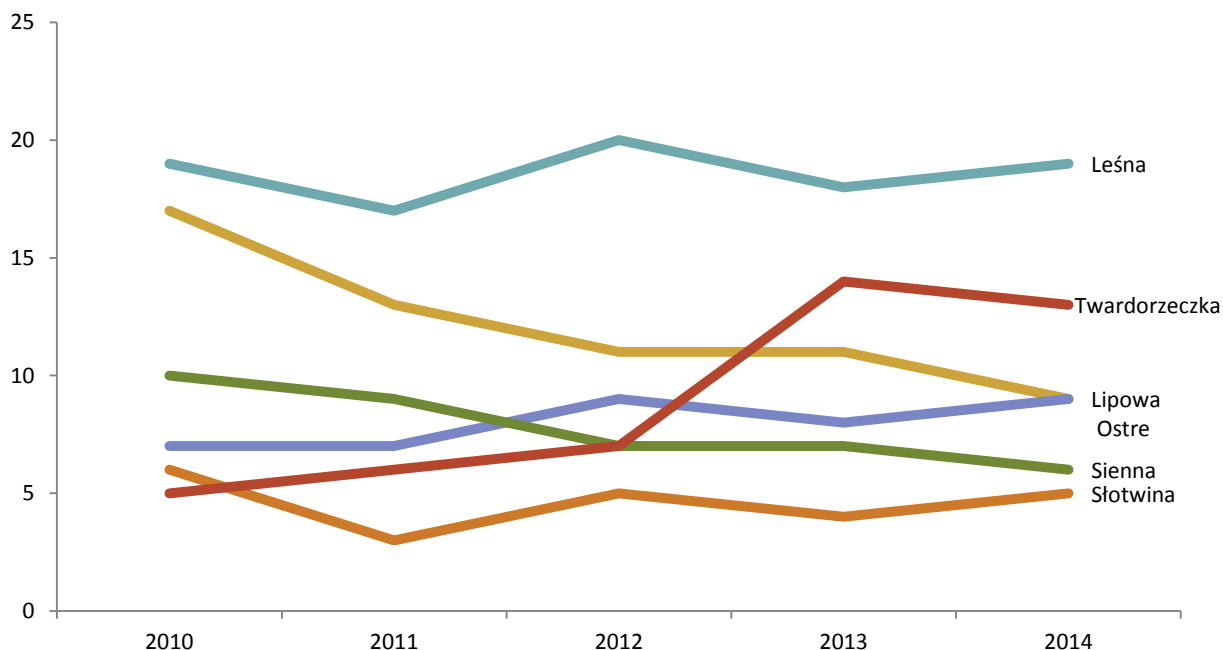
Największa liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ze względu na alkoholizm w latach 2010-2014 zamieszkiwała Leśną, a następnie Lipową – średnioroczna wartość dla tych miejscowości wynosiła odpowiednio: 19 i 12 osób.

Tabela 15. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	17	19	6	7	10	5	64
2011	13	17	3	7	9	6	55
2012	11	20	5	9	7	7	59
2013	11	18	4	8	7	14	62
2014	9	19	5	9	6	13	61
Średnia wartość	12	19	5	8	8	9	60

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 9. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Niepełnosprawność

Miejscowościami objętymi największym wsparciem ze względu na problemy niepełnosprawności są: Lipowa – średnio 102 osoby rocznie (tj. 44% osób korzystających z pomocy GOPS w tym zakresie) oraz Leśna – 57 osób (24,7%).

Tabela 16. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	116	73	23	13	12	20	257
2011	92	62	19	16	7	19	215
2012	114	55	19	27	10	17	242
2013	97	57	8	29	11	20	222
2014	90	40	11	39	14	18	212
Średnia wartość	102	57	16	25	11	19	230

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

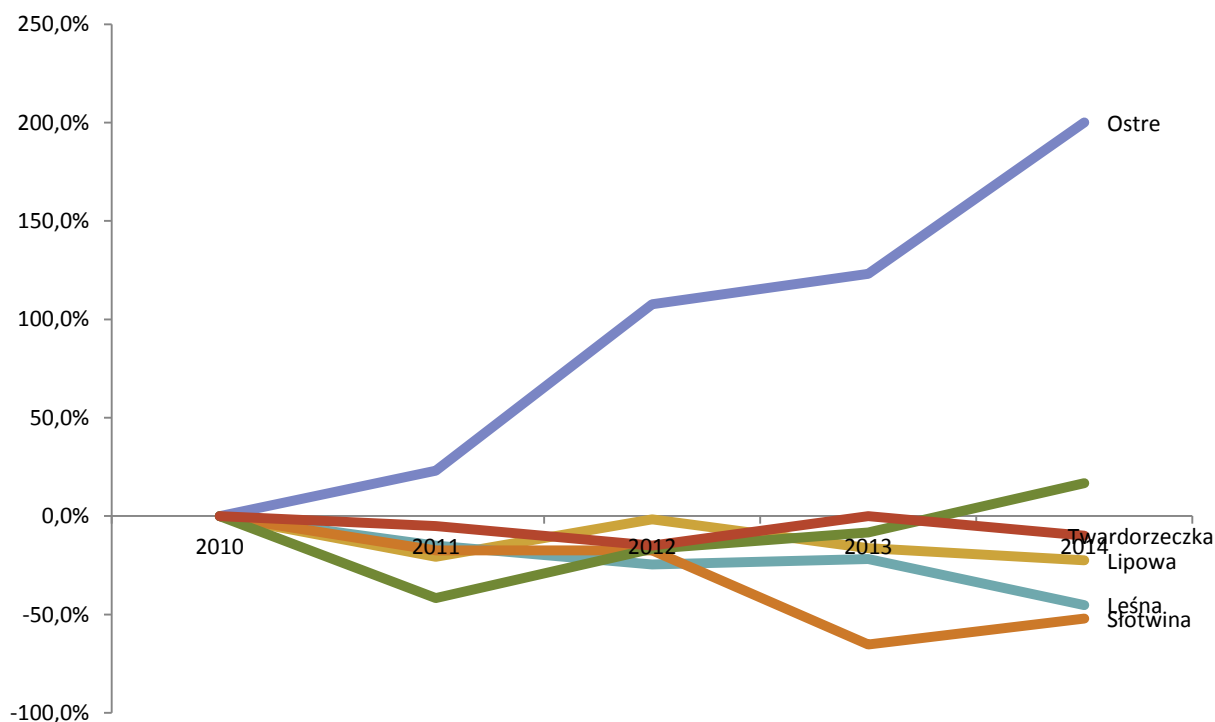
Największy wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność wystąpił w miejscowości Ostre. W porównaniu z 2010r. nastąpiło dwukrotnie zwiększenie na koniec 2014r.

Tabela 17. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2011	-20,7%	-15,1%	-17,4%	23,1%	-41,7%	-5,0%	-16,3%
2012	-1,7%	-24,7%	-17,4%	107,7%	-16,7%	-15,0%	-5,8%
2013	-16,4%	-21,9%	-65,2%	123,1%	-8,3%	0,0%	-13,6%
2014	-22,4%	-45,2%	-52,2%	200,0%	16,7%	-10,0%	-17,5%
Średnia zmiana w stosunku do 2010	-12,2%	-21,4%	-30,4%	90,8%	-10,0%	-6,0%	-10,7%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 10. Zmiana udziału liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 w stosunku do 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

W ostatnich 5 latach, największy problem związany z udziałem osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu mieszkańców występuje w miejscowościach: Ostre – średniorocznie 5,2% mieszkańców korzystało z pomocy społecznej, następnie: Leśna: 2,7% oraz Lipowa 2,4% - są to obszary, gdzie wartość ta jest większa od średniej dla gminy, która wynosi: 2,3%.

Tabela 18. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	2,6%	3,5%	2,9%	2,7%	1,2%	1,5%	2,6%
2011	2,1%	3,0%	2,4%	3,3%	0,7%	1,4%	2,1%
2012	2,5%	2,6%	2,3%	5,6%	1,0%	1,3%	2,5%
2013	2,1%	2,7%	1,0%	6,1%	1,1%	1,5%	2,1%
2014	2,0%	1,9%	1,4%	8,3%	1,4%	1,3%	2,0%
Średnia wartość	2,4%	2,7%	2,0%	5,2%	1,1%	1,4%	2,3%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Największa liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ze względu na niepełnosprawność zamieszkiwała miejscowość Lipowa. W 2014r. wyniosła 30 rodzin, a średnia wartość w ostatnich 5 latach: 25 rodzin i stanowiła ok. 32,5% ogółu wszystkich rodzin objętych pomocą. Również w Leśnej odsetek rodzin korzystających z pomocy w stosunku do ogółu dla gminy jest znaczący i wynosi średniorocznie ok. 31%.

Tabela 19. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	23	27	7	6	5	10	78
2011	20	26	5	7	4	7	69
2012	26	24	5	9	6	7	77
2013	27	19	6	9	5	9	75
2014	30	22	7	13	7	8	87
Średnia wartość	25	24	6	9	5	8	77

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

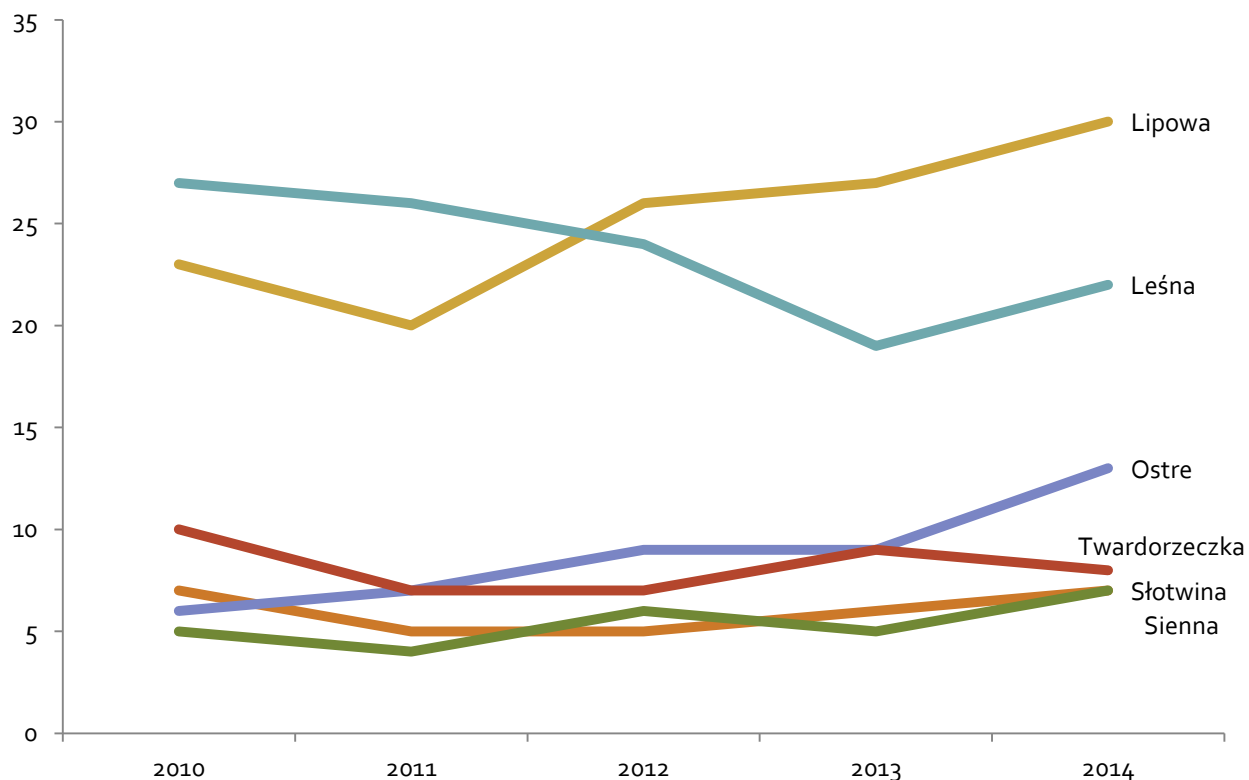
Najszybszy wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia GOSP w zakresie niepełnosprawności, nastąpił w miejscowości Ostre – średniorocznie: 46,7% oraz Lipowa: 9,6% - przy średniej wartości dla obszaru całej gminy: -1,0%.

Tabela 20. Zmiana liczby rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2011	-13,0%	-3,7%	-28,6%	16,7%	-20,0%	-30,0%	-11,5%
2012	13,0%	-11,1%	-28,6%	50,0%	20,0%	-30,0%	-1,3%
2013	17,4%	-29,6%	-14,3%	50,0%	0,0%	-10,0%	-3,8%
2014	30,4%	-18,5%	0,0%	116,7%	40,0%	-20,0%	11,5%
Średnia zmiana w stosunku do 2010	9,6%	-12,6%	-14,3%	46,7%	8,0%	-18,0%	-1,0%

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

Rysunek 11. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej

3.3. Bezrobocie

W Gminie Lipowa na koniec 2014 roku: 515 mieszkańców było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Największy udział osób bezrobotnych w liczbie wszystkich mieszkańców poszczególnych miejscowości odnotowano w: Lipowej (44,3%), Leśnej (23,4%), Twardorzeczka (13,4%).

Tabela 21. Liczba osób bezrobotnych ogółem w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	228	117	30	25	50	65	515
2011	227	126	44	27	53	68	545
2012	267	161	44	32	45	81	630
2013	256	130	43	27	37	77	570
2014	212	112	35	17	39	64	479
Średnia wartość	238	129	39	26	45	71	548

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

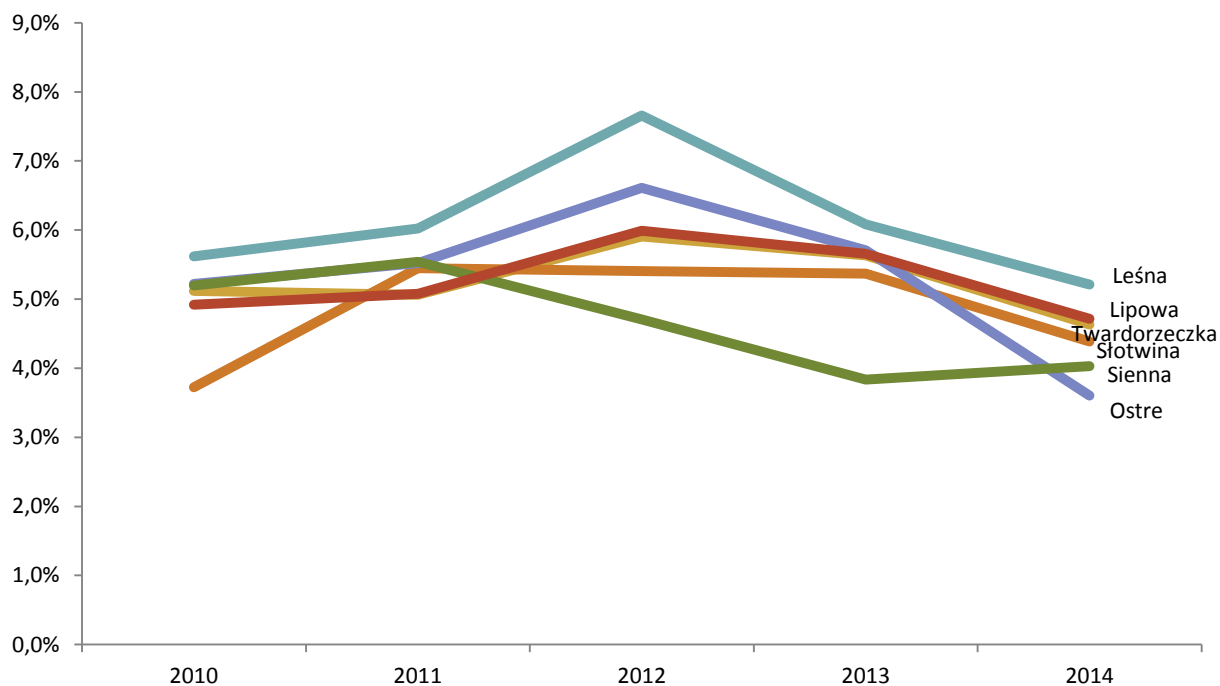
Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców na dzień 31.12.2014r. był najwyższy w: Leśnej – 6,1% oraz w Lipowej – 5,4% i był większy w stosunku do średniej wartości dla gminy: 5,3%.

Tabela 22. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	5,1%	5,6%	3,7%	5,2%	5,2%	4,9%	5,1%
2011	5,1%	6,0%	5,4%	5,5%	5,5%	5,1%	5,4%
2012	5,9%	7,7%	5,4%	6,6%	4,7%	6,0%	6,2%
2013	5,6%	6,1%	5,4%	5,7%	3,8%	5,7%	5,5%
2014	4,6%	5,2%	4,4%	3,6%	4,0%	4,7%	4,6%
Średnia wartość	5,4%	6,1%	4,9%	5,3%	4,7%	5,3%	5,3%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

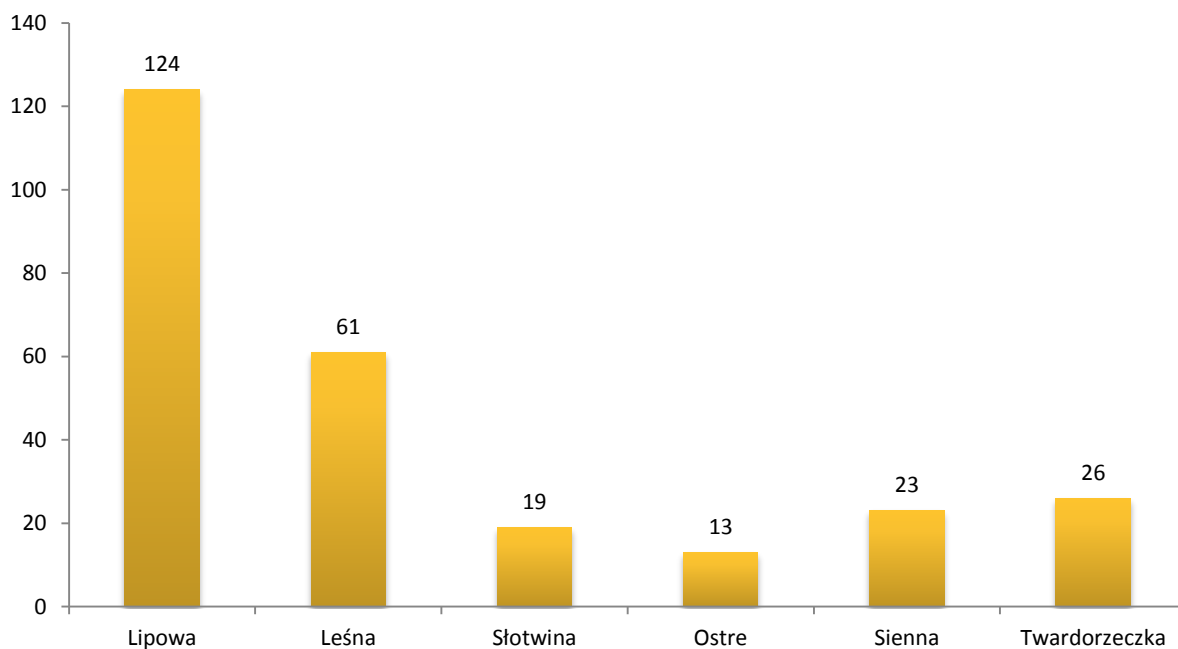
Rysunek 12. Zmiana liczby osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Na koniec 2014r. liczba bezrobotnych kobiet wyniosła: 266 osób, tj. 55,6% ogółu osób bezrobotnych. Największa liczba zamieszkuje Lipową: 124 osoby (wg. Stanu na dzień 31.12.2014r.) – co stanowi ok. 58% ogółu bezrobotnych mieszkańców tej miejscowości i 46,6% ogółu wszystkich bezrobotnych kobiet z obszaru gminy.

Rysunek 13. Liczba bezrobotnych kobiet w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014r. (stan w dniu 31.XII)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Analizując długotrwałe bezrobocie, największa jego kumulacja występuje w Lipowej: 47,7% ogółu osób długotrwałe bezrobotnych zamieszkujących gminę, następnie w Leśnej: 27,8% - również w tych dwóch miejscowościach problem ten zwiększa się każdego roku.

Tabela 23. Liczba osób długotrwałe bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	75	49	13	11	20	24	192
2011	94	61	15	13	24	31	238
2012	107	68	20	13	20	40	268
2013	120	67	23	18	17	37	282
2014	120	70	20	8	20	40	278
Średnia wartość	103	63	18	13	20	34	252

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

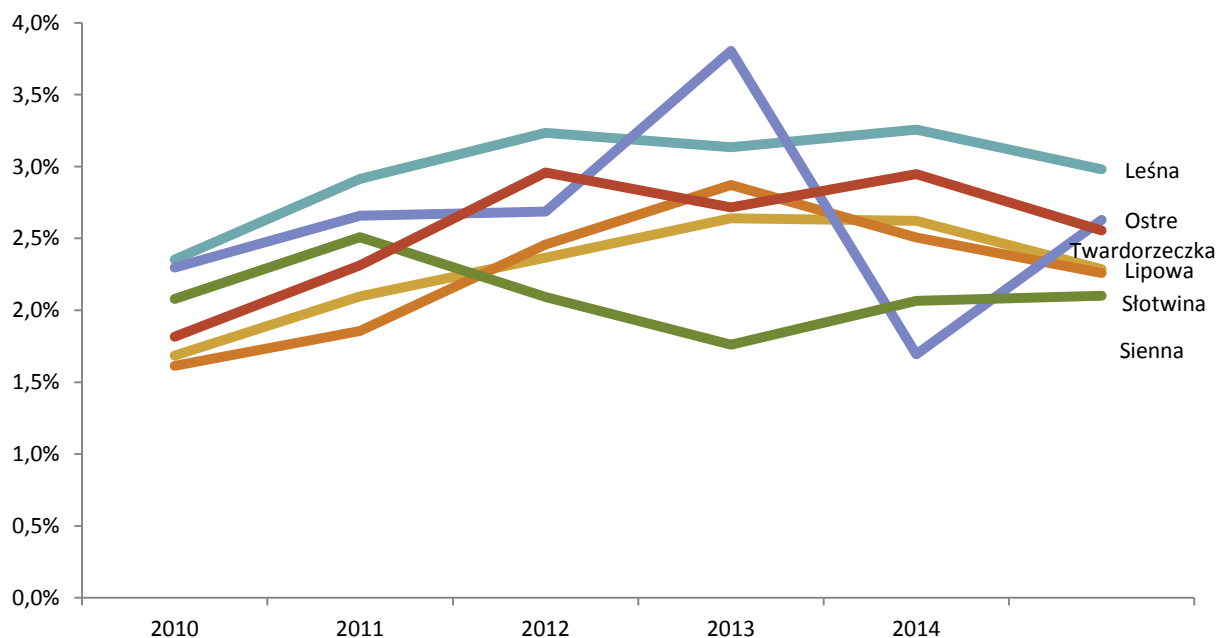
Udział osób długotrwałe bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców z obszaru gminy Lipowa na dzień 31.12.2014r. wyniósł: 2,7%. Problem ten występuje szczególnie w miejscowościach: Leśna - 3,0%, Twardorzeczka i Ostre – 2,6% oraz Lipowa 2,5% osób długotrwałe bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców.

Tabela 24. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	1,7%	2,4%	1,6%	2,3%	2,1%	1,8%	1,9%
2011	2,1%	2,9%	1,9%	2,7%	2,5%	2,3%	2,3%
2012	2,4%	3,2%	2,5%	2,7%	2,1%	3,0%	2,6%
2013	2,6%	3,1%	2,9%	3,8%	1,8%	2,7%	2,7%
2014	2,7%	3,3%	2,5%	1,7%	2,1%	2,9%	2,7%
Średnia wartość	2,5%	3,0%	2,3%	2,6%	2,1%	2,6%	2,4%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Rysunek 14. Zmiana liczby osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

W gminie na koniec 2014r. 69 osób bezrobotnych to mieszkańcy do 25 roku życia – z czego prawie połowa zamieszkiwała Lipową. Pomimo znacznego spadku osób bezrobotnych w ciągu ostatnich 5 lat – problem ten stanowi nadal poważne zagrożenie.

Tabela 25. Liczba osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	68	18	5	6	8	13	118
2011	53	26	11	6	6	13	115
2012	61	37	5	6	9	18	136
2013	45	18	5	3	4	16	91
2014	31	15	4	2	6	11	69
Średnia wartość	52	23	6	5	7	14	106

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

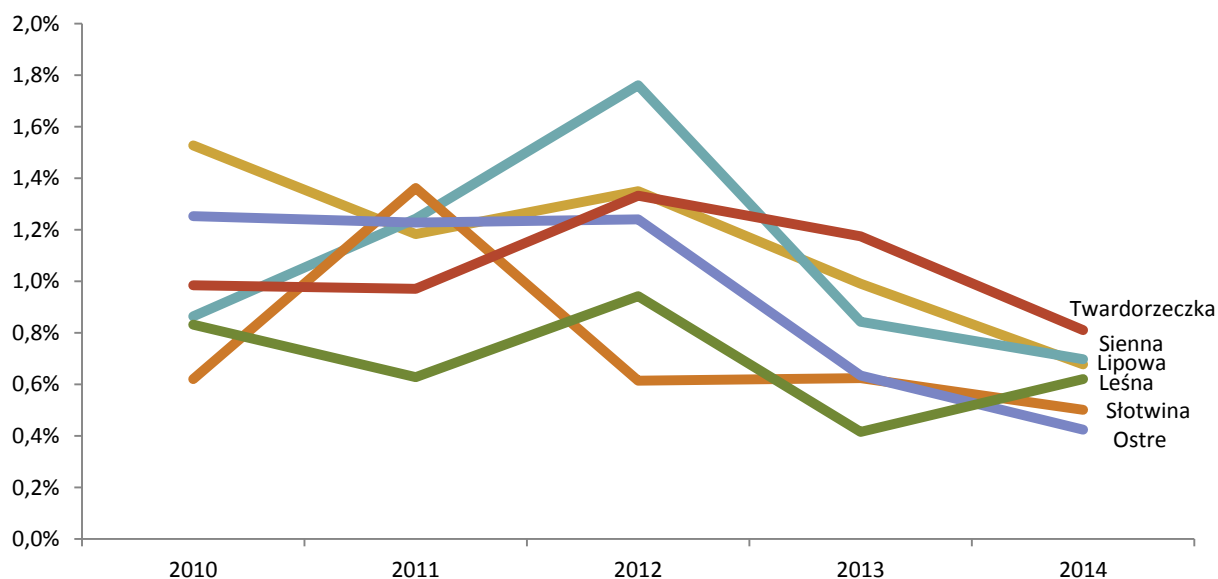
Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców na dzień 31.12.2014r. był najwyższy w: Lipowej, Leśnej i Twardorzeczce – po 0,7% osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w liczbie mieszkańców gminy. Również w powyższych miejscowościach, średnioroczna wartość (za lata 2010-2014) kształtowała się na poziomie 1,1%, w porównaniu do średniej dla gminy: 1,0%.

Tabela 26. Udział osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	1,5%	0,9%	0,6%	1,3%	0,8%	1,0%	1,2%
2011	1,2%	1,2%	1,4%	1,2%	0,6%	1,0%	1,1%
2012	1,3%	1,8%	0,6%	1,2%	0,9%	1,3%	1,3%
2013	1,0%	0,8%	0,6%	0,6%	0,4%	1,2%	0,9%
2014	0,7%	0,7%	0,5%	0,4%	0,6%	0,7%	0,7%
Średnia wartość	1,1%	1,1%	0,7%	1,0%	0,7%	1,1%	1,0%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Rysunek 15. Zmiana liczby osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Największa liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkiwała obszar miejscowości Lipowa: 47,1% oraz Leśna: 29% ogółu bezrobotnych, którzy ukończyli 50 rok życia.

Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	39	35	6	3	14	11	108
2011	51	36	4	2	17	17	127
2012	62	41	7	6	9	12	137
2013	65	41	5	6	10	16	143
2014	67	39	6	4	9	17	142
Średnia wartość	57	38	6	4	12	15	131

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

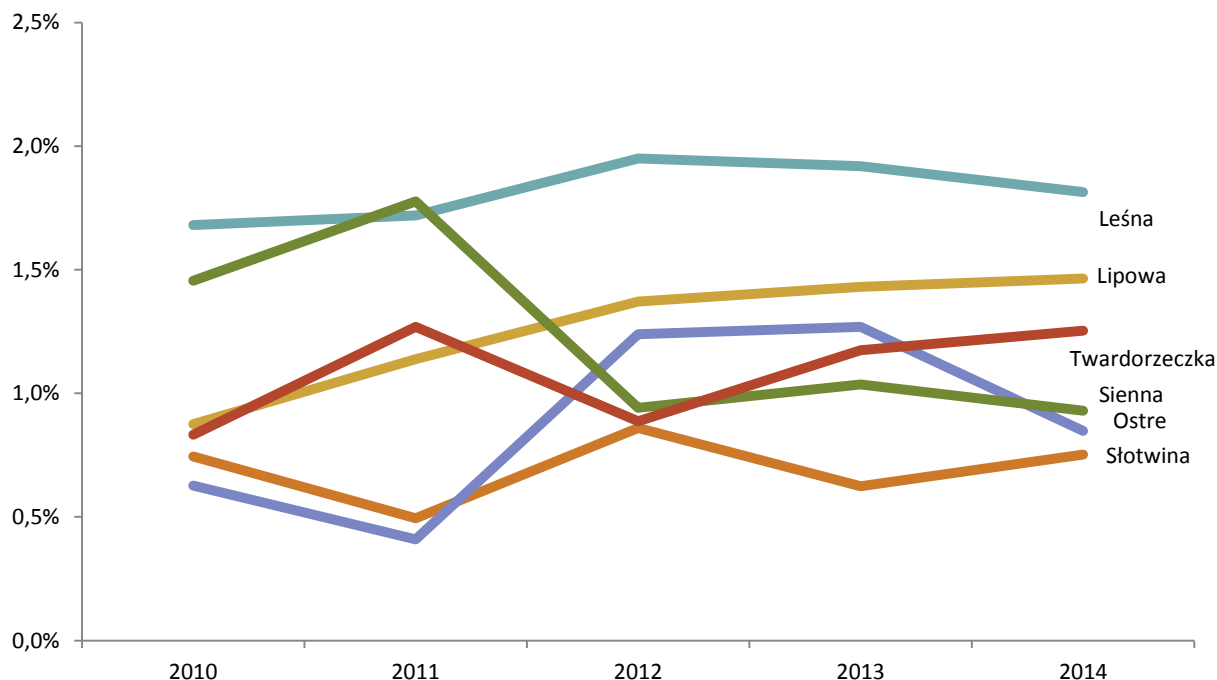
Udział tej grupy osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców na dzień 31.12.2014r. był najwyższy w: Leśnej – 1,8% oraz w Lipowej – 1,5 % i był większy w stosunku do średniej wartości dla gminy: 1,4%. Również średnioroczne wskaźniki wykazują, iż w powyższych miejscowościach problem ten jest znacznie wyższy niż w pozostałych sołectwach.

Tabela 28. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,9%	1,7%	0,7%	0,6%	1,5%	0,8%	1,1%
2011	1,1%	1,7%	0,5%	0,4%	1,8%	1,3%	1,2%
2012	1,4%	2,0%	0,9%	1,2%	0,9%	0,9%	1,3%
2013	1,4%	1,9%	0,6%	1,3%	1,0%	1,2%	1,4%
2014	1,5%	1,8%	0,8%	0,8%	0,9%	1,3%	1,4%
Średnia wartość	1,4%	1,8%	0,7%	0,9%	1,2%	1,1%	1,3%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Rysunek 16. Zmiana liczby osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Analizując poziom bezrobocia wśród osób bez wykształcenia średniego należy zauważyć, iż problem ten również jest skumulowany na obszarze: Lipowej – 130 osób raz Leśnej: 63 osoby (co stanowi ponad połowę wszystkich osób bezrobotnych o niniejszym statusie na rynku pracy).

Tabela 29. Liczba osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	127	68	20	13	25	41	294
2011	133	77	23	15	31	42	321
2012	171	88	31	21	21	47	379
2013	160	74	24	15	18	41	332
2014	130	63	25	10	23	41	292
Średnia wartość	144	74	25	15	24	42	324

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

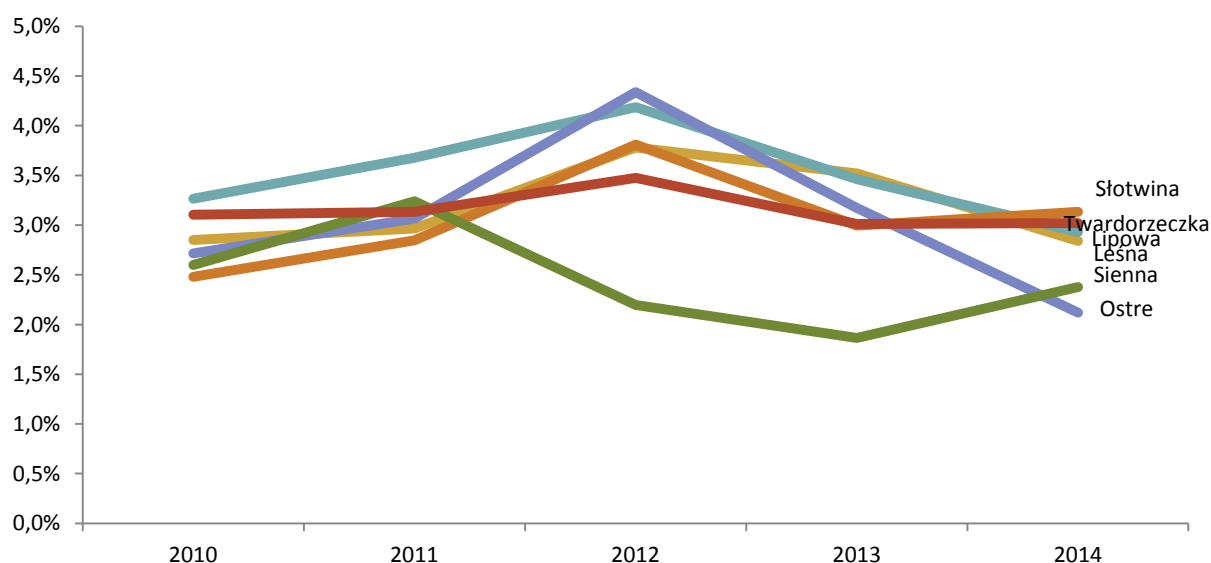
Na koniec 2014r. największy odsetek bezrobotnych mieszkańców bez wykształcenia średniego w stosunku do osób zamieszkujących dane sołectwo skupia się w Słotwinie: 3,1%, Twardorzeczce: 3,0%, Leśnej i Lipowej: odpowiednio po 2,9% (przy średniej: 2,8%).

Tabela 30. Udział osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	2,9%	3,3%	2,5%	2,7%	2,6%	3,1%	2,9%
2011	3,0%	3,7%	2,8%	3,1%	3,2%	3,1%	3,2%
2012	3,8%	4,2%	3,8%	4,3%	2,2%	3,5%	3,7%
2013	3,5%	3,5%	3,0%	3,2%	1,9%	3,0%	3,2%
2014	2,9%	2,9%	3,1%	2,1%	2,4%	3,0%	2,8%
Średnia wartość	3,2%	3,5%	3,1%	3,1%	2,5%	3,1%	3,2%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Rysunek 17. Zmiana liczby osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Na koniec 2014r. ponad 50% osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zamieszkiwało miejscowość Lipowa. W ciągu ostatnich 5 lat w Lipowej nasila się problem związany ze wzrostem bezrobocia wśród osób bez kwalifikacji.

Tabela 31. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	70	25	9	7	8	13	132
2011	76	35	12	9	13	16	161
2012	88	48	7	11	12	19	185
2013	83	31	9	10	9	13	155
2014	83	26	5	5	9	22	150
Średnia wartość	80	33	8	8	10	17	157

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

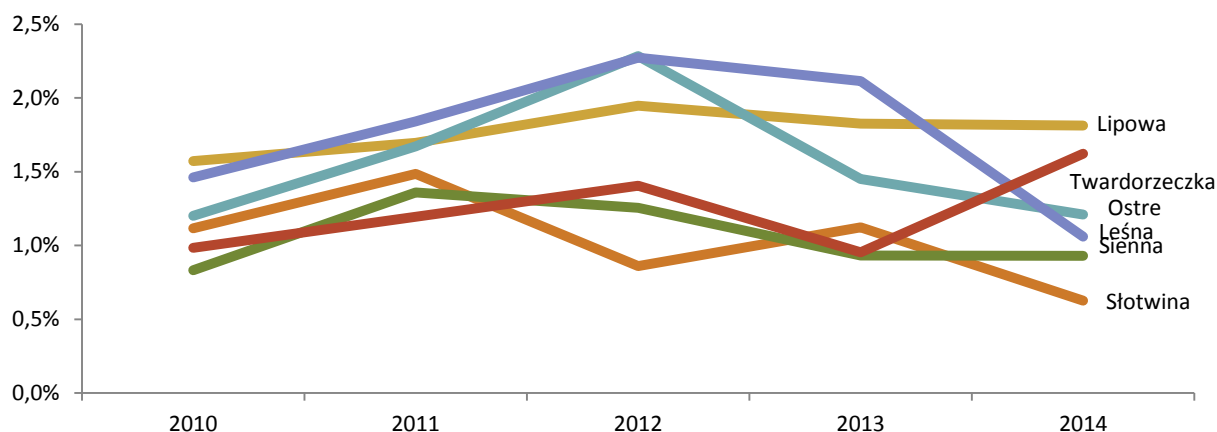
Biorąc pod uwagę średnią wartość dla gminy: 1,5% udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowej w liczbie mieszkańców danej miejscowości, największy problem obejmuje: Lipową – 1,8%, a następnie Twardorzeczkę: 1,6% wg stanu na dzień 31.12.2014.

Tabela 32. Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	1,6%	1,2%	1,1%	1,5%	0,8%	1,0%	1,3%
2011	1,7%	1,7%	1,5%	1,8%	1,4%	1,2%	1,6%
2012	1,9%	2,3%	0,9%	2,3%	1,3%	1,4%	1,8%
2013	1,8%	1,5%	1,1%	2,1%	0,9%	1,0%	1,5%
2014	1,8%	1,2%	0,6%	1,1%	0,9%	1,6%	1,5%
Średnia wartość	1,8%	1,6%	1,0%	1,8%	1,1%	1,2%	1,5%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Rysunek 18. Zmiana liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

3.4. Przestępczość

Przestępczość – kradzieże, kradzieże z włamaniem i kradzieże pojazdów

W latach 2012 – 2014 w Gminie Lipowa wzrastała przestępczość w zakresie kradzieży, kradzieży z włamaniem i kradzieży pojazdów, szczególnie w Lipowej i Twardorzeczce.

Tabela 33. Liczba przestępstw w zakresie kradzieży, kradzieży z włamaniem i kradzieży pojazdów w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2012	10	3	0	1	0	2	16
2013	17	5	1	1	2	5	31
2014	21	6	4	0	3	12	46
Średnia wartość	16	5	2	1	2	6	31

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

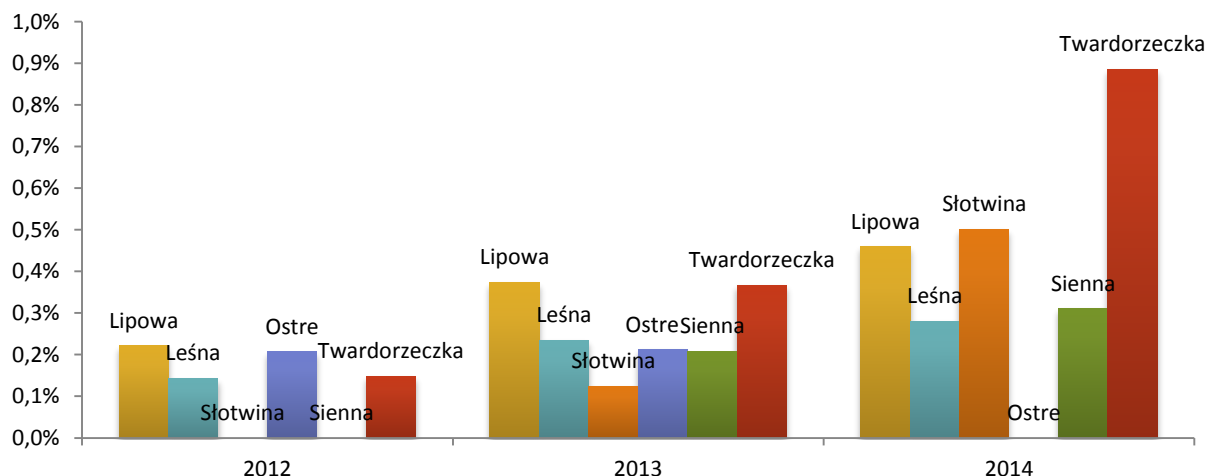
Na koniec 2014 roku udział przestępstw w zakresie kradzieży w stosunku do liczby mieszkańców w poszczególnych miejscowościach był najwyższy w Twardorzeczce: 0,9% oraz Lipowej: 0,5%. Średnia wartość dla ostatnich 3 lat była również najwyższa w tych sołectwach – odpowiednio: 0,5% i 0,4% (średnia dla całej gminy: 0,3%).

Tabela 34. Udział przestępstw w zakresie kradzieży, kradzieży z włamaniem i kradzieży pojazdów w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2012	0,2%	0,1%	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%	0,2%
2013	0,4%	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,4%	0,3%
2014	0,5%	0,3%	0,5%	0,0%	0,3%	0,9%	0,4%
Średnia wartość	0,4%	0,2%	0,2%	0,1%	0,2%	0,5%	0,3%

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

Rysunek 19. Zmiana liczby przestępstw w zakresie kradzieży w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

W gminie, w analizowanym okresie czasu, przestępstwa tj. bójki i pobicia, rozboje, wystąpiły wyłącznie w Lipowej oraz Leśnej.

Tabela 35. Liczba przestępstw tj. bójki, pobicia, rozboje w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2012	0	1	0	0	0	0	1
2013	1	1	0	0	0	0	2
2014	1	0	0	0	0	0	1
Średnia wartość	0,7	0,7	0	0	0	0	1

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

Średnia wartość roczna liczby przestępstw dla ostatnich 3 lat wynosi odpowiednio dla miejscowości Lipowa i Leśna: po 0,7 przestępstw. Natomiast na 1 mieszkańca Lipowej przypada 0,01% przestępstw tego typu, natomiast Leśnej – 0,03%.

Tabela 36. Udział przestępstw tj. bójki, pobicia, rozboje w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2012	0,00%	0,05%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%
2013	0,02%	0,05%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%
2014	0,02%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%
Średnia wartość	0,01%	0,03%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

W latach 2012 – 2014 przestępczość dotycząca przemocy domowej nasiliła się w Leśnej i nieznacznie zmalała w pozostałych miejscowościach.

Tabela 37. Liczba przestępstw w zakresie przemocy domowej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2012	4	2	1	1	0	0	8
2013	15	6	4	6	3	9	43
2014	7	11	1	2	2	4	27
Średnia wartość	9	6	2	3	2	4	26

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

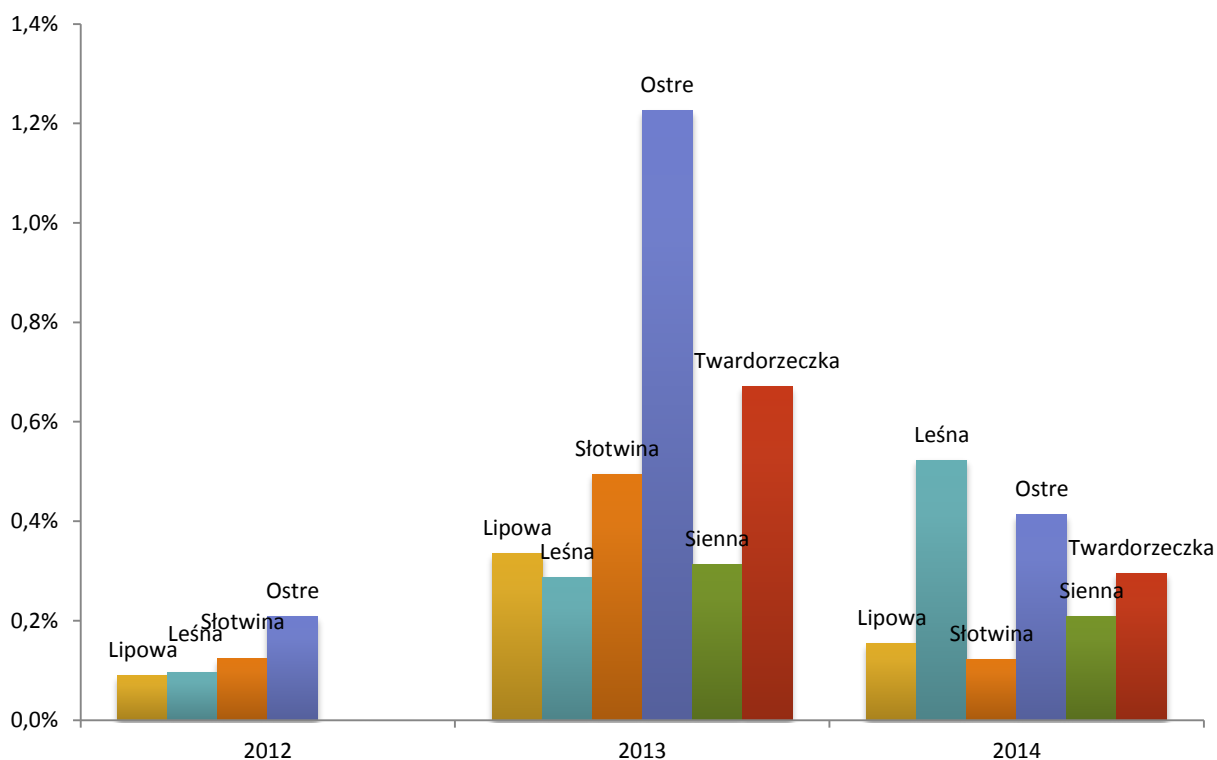
W badanym okresie czasu problem przemocy domowej był najwyższy w Ostrem, średnio o 0,6% przestępstw na 1 mieszkańca w ciągu roku, Leśnej: 0,4%, Lipowej i Twardorzeczce – odpowiednio po 0,3%.

Tabela 38. Udział przestępstw w zakresie przemocy domowej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2012	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,0%	0,0%	0,1%
2013	0,3%	0,3%	0,5%	1,2%	0,3%	0,7%	0,4%
2014	0,2%	0,5%	0,1%	0,4%	0,2%	0,3%	0,3%
Średnia wartość	0,3%	0,4%	0,2%	0,6%	0,2%	0,3%	0,3%

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

Rysunek 20. Liczba przestępstw w zakresie przemocy domowej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

3.5. Aktywność społeczna mieszkańców

Aktywność mieszkańców Gminy Lipowa można rozpatrywać w kilku wymiarach m.in. ekonomicznym i związanym z obywatelskimi postawami.

Charakter ekonomiczny aktywności społecznej wyrażony jest poprzez wskaźniki tj.: działalności organizacji pozarządowych, czy frekwencja wyborcza.

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego wyraża się m. in. poprzez liczbę aktywnych organizacji pozarządowych działających na danym terenie oraz liczbę zaangażowanych w ich działanie osób. Na terenie gminy według danych GUS działa 17 podmiotów tj. fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne. Na obszarze gminy rozwija się także amatorski ruch sportowy. Działają tutaj kluby sportowe, w tym liczne kluby uczniowskie. Organizowane są także liczne imprezy i zajęcia sportowe, tj.:

- Lokalny Klub Sportowy „Skrzyczne” Lipowa,
- Lokalny Klub Sportowy „Sokół” Słotwina,
- Lokalny Klub Sportowy Leśna,
- Gminny Uczniowski Klub Sportowy „Sukces” z Lipowej,
- Uczniowski Klub Sportowy „Ajax” z Leśnej.

W Gminie Lipowa działają organizacje:

- Stowarzyszenie Ziemi Lipowskiej,
- Stowarzyszenie Miłośników Oscypka,
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Lipowianie”,
- Akcja Katolicka w Lipowej,
- Koło Łowieckie w Brzezinach,
- Nieformalna grupa działania: Koło Emerytów i Rencistów Brzeziny w Lipowej,
- Akcja Katolicka w Słotwinie,
- Nieformalna grupa działania Koło Emerytów i Rencistów Podlas w Lipowej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Lipowej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Siennej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Leśnej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Słotwinie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Twardorzeczce.

Funkcjonuje tutaj również 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: Lipowa, Leśna, Słotwina, Sienna, Ostre. Dwie Jednostki należą do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego (KSRG) tj. OSP Lipowa i OSP Słotwina. OSP biorą również czynny udział w życiu społecznym gminy - angażują się do prac społecznych i uświetniają swoim udziałem uroczystości kulturalne i religijne.

W gminie, corocznie organizowane są następujące imprezy, zazwyczaj o charakterze lokalnym, w których biorą udział przede wszystkim jej mieszkańcy. Do najważniejszych z nich należą:

- Dni Gminy Lipowa,
- Festyn ekologiczny „Święto Śliwki”,
- Festyny z okazji Dnia Dziecka, i inne.
- Imprezy sportowe.

Od 2012 r. Stowarzyszenie Ziemi Lipowskiej organizuje "Święto Śliwki", które ma zachęcać do odtwarzania tradycyjnych sadów oraz promować przetwory wytwarzane w tradycyjny sposób. Na terenie gminy, licznie występowały sady ze śliwką żniwką, w związku z tym, impreza jest okazją do kultywowania dawnych zwyczajów.

Tabela 39. Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014r.

wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
Organizacje pozarządowe	10	4	4	2	2	1	23
Udział w poszczególnych miejscowościach	43,5%	17,4%	17,4%	8,7%	8,7%	4,3%	100,0%
Udział na 1 mieszkańca	0,22%	0,19%	0,50%	0,42%	0,21%	0,07%	0,23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy w Lipowej

Wskaźnikiem aktywności społecznej jest także frekwencja wyborcza. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku była wyższa niż średnia w kraju i wyniosła w gminie: 56,00% uprawnionych do głosowania, jednocześnie najniższa była w miejscowościach: Lipowa – 54,52%, Leśna – 54,26% oraz Ostre – 55,18% oraz Twardorzeczka – 55,34%.

Tabela 40. Aktywność wyborcza mieszkańców Gminy Lipowa w wyborach samorządowych w 2014 roku

wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
liczba uprawnionych do głosowania	3621	1749	626	386	762	1077	8221
liczba wydanych kart	1974	949	393	213	479	596	4604
frekwencja	54,52%	54,26%	62,78%	55,18%	62,86%	55,34%	56,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

3.6. Mniejszości narodowe

W Gminie Lipowa nie występują problemy związane z napływem mniejszości narodowych. Liczba mieszkańców narodowości innej niż polska ogółem wynosi 7 osób. Największa liczba cudzoziemców 57,1% zamieszkuje Twardorzeczkę.

Tabela 41. Liczba cudzoziemców w Gminie Lipowa w 2014 roku

wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	SUMA
liczba cudzoziemców	1	2	0	0	0	4	7
udział w liczbie mieszkańców danej miejscowości	0,02%	0,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,29%	0,07%
udział w liczbie cudzoziemców w gminie	14,3%	28,6%	0,0%	0,0%	0,0%	57,1%	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

3.7. Problemy gospodarcze

Problemy gospodarcze można zidentyfikować przy wykorzystaniu wskaźników aktywności gospodarczej mieszkańców danego obszaru oraz niekorzystnej struktury ekonomicznej wg grup wieku.

Wg danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) wg stanu na dzień 07.04.2015r. w gminie prowadziło działalność 883 podmiotów, w tym 65,3% na terenie miejscowości Lipowa.

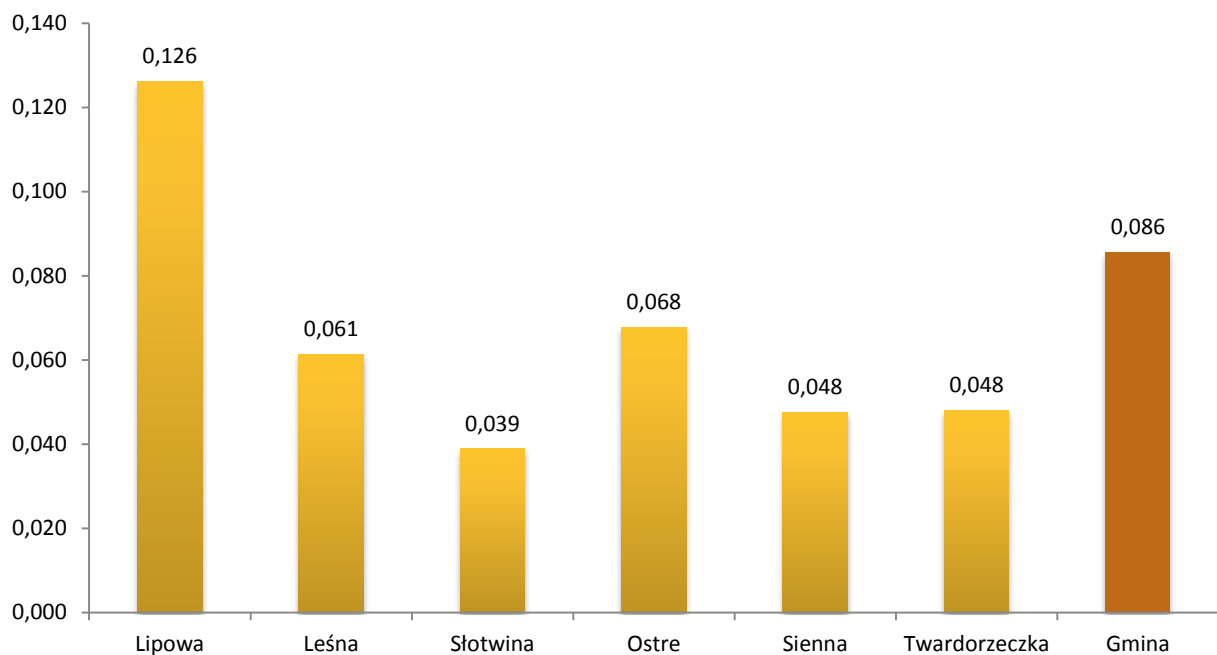
W stosunku do liczby mieszkańców, najniższą aktywność wykazywali mieszkańcy: Słotwiny – 3,9%, Twardorzeczki – 4,8% oraz Siennej – 4,9% (w porównaniu do średniej dla gminy – 8,6%).

Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku

wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Gmina
ogółem	577	132	31	32	46	65	883
W stosunku do liczby mieszkańców	12,6%	6,1%	3,9%	6,8%	4,9%	4,8%	8,6%
w % gminy	65,3%	14,9%	3,5%	3,6%	5,2%	7,4%	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

Rysunek 21. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

W latach 2010 – 2014 w gminie dokonywano rejestracji w rejestrze CEIDG średnio 82 podmiotów. W tym w Lipowej: 36 podmiotów, a w Leśnej: 19 podmiotów.

Tabela 43. Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	37	22	9	6	12	5	91
2011	38	13	6	4	9	6	76
2012	26	23	4	7	5	12	77
2013	31	19	2	4	5	6	67
2014	47	20	6	7	9	11	100
Średnia wartość	36	19	5	6	8	8	82

Źródło: dane Urzędu Gminy w Lipowej

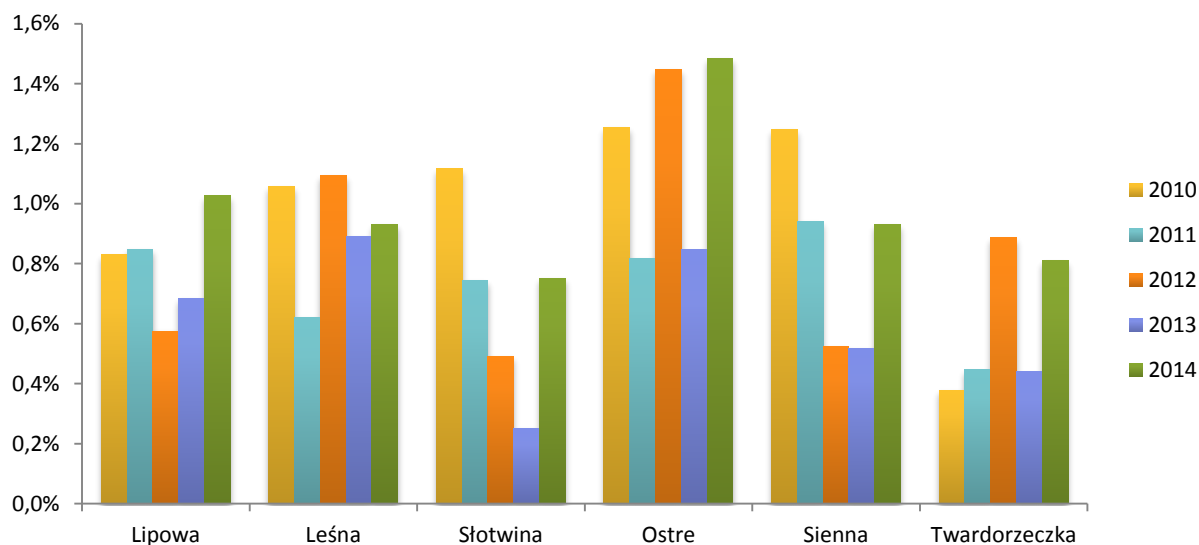
Na koniec 2014 roku udział nowych podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach w stosunku do liczby mieszkańców wyniósł średnio dla gminy: 1,0%, w tym najwyższy był w miejscowości Ostre – 1,5%, a najniższy w Słotwinie I Twardorzeczce – po 0,9%

Tabela 44. Udział nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Rok	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
2010	0,8%	1,1%	1,1%	1,3%	1,2%	0,4%	0,9%
2011	0,8%	0,6%	0,7%	0,8%	0,9%	0,4%	0,7%
2012	0,6%	1,1%	0,5%	1,4%	0,5%	0,9%	0,8%
2013	0,7%	0,9%	0,2%	0,8%	0,5%	0,4%	0,7%
2014	0,9%	1,0%	0,8%	1,5%	0,9%	0,8%	1,0%
Średnia wartość	0,8%	0,9%	0,7%	1,2%	0,8%	0,6%	0,8%

Źródło: dane Urzędu Gminy w Lipowej

Rysunek 22. Zmiana udziału nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

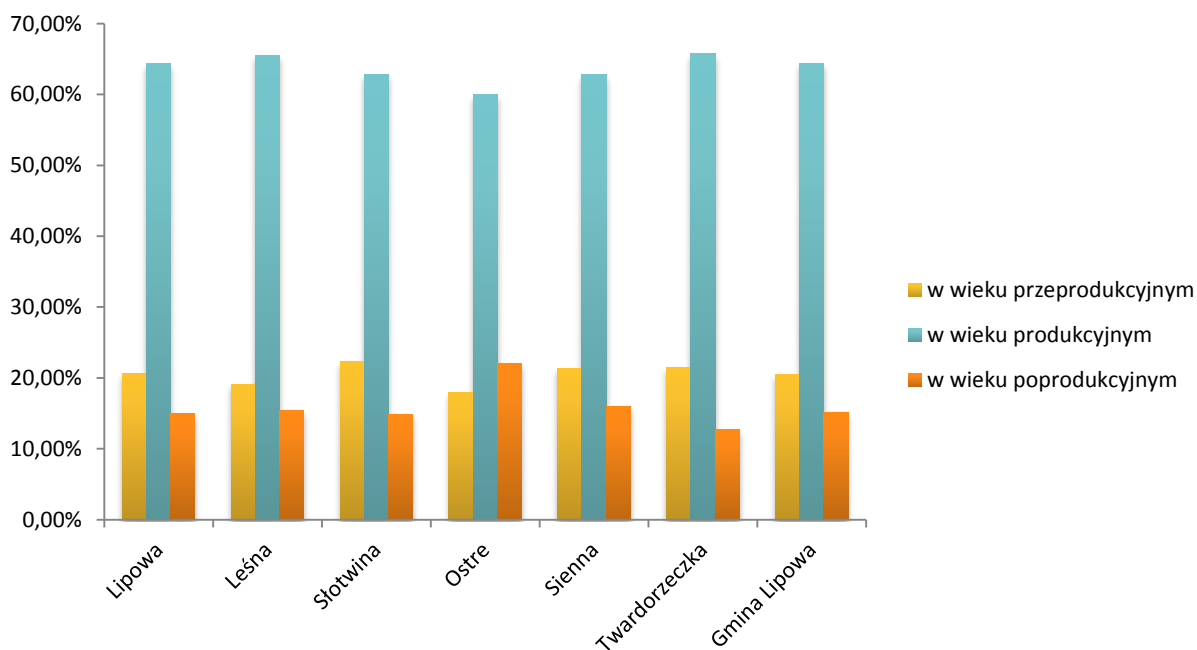
Analizując strukturę ekonomiczną wg wieku ludności (wg danych na koniec 2014 roku) należy stwierdzić, iż z problemem dużego udziału osób w wieku poprodukcyjnym na tle gminy (15,18%) boryka się przede wszystkim miejscowość Ostre – 22,03%, jak również Leśna – 15,42%, oraz Sienna – 15,91% ogółu mieszkańców. Natomiast największa liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje obszar miejscowości Lipowa – 44,4% ogółu liczby mieszkańców gminy.

Tabela 45. Struktura ekonomiczna ludności wg wieku w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku (stan w dniu 31.XII)

Wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Gmina Lipowa
Liczba ludności w osobach							
w wieku przedprodukcyjnym	945	412	178	85	206	292	2118
w wieku produkcyjnym	2946	1409	501	283	608	894	6641
w wieku poprodukcyjnym	685	332	119	104	154	174	1568
SUMA	4576	2153	798	472	968	1360	10327
Struktura ludności w %							
w wieku przedprodukcyjnym	20,65%	19,14%	22,31%	18,01%	21,28%	21,47%	20,51%
w wieku produkcyjnym	64,38%	65,44%	62,78%	59,96%	62,81%	65,74%	64,31%
w wieku poprodukcyjnym	14,97%	15,42%	14,91%	22,03%	15,91%	12,79%	15,18%
Udział w skali gminy w %							
w wieku przedprodukcyjnym	44,6%	19,5%	8,4%	4,0%	9,7%	13,8%	100,0%
w wieku produkcyjnym	44,4%	21,2%	7,5%	4,3%	9,2%	13,5%	100,0%
w wieku poprodukcyjnym	43,7%	21,2%	7,6%	6,6%	9,8%	11,1%	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

Rysunek 23. Udział ekonomicznych grup ludności wg wieku w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku (stan w dniu 31.XII)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

3.7. Problemy infrastrukturalne i przestrzenne

Część obszarów w Gminie Lipowa dotknięta jest problemami infrastrukturalnymi i przestrzennymi, do których mogą należeć m.in. niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, złe warunki mieszkaniowe, występowanie zdegradowanych obiektów, które utraciły swoją funkcję, pustostanów, budynki wybudowane przed 1945 roku, nieuporządkowane przestrzenie publiczne, itp.

Na terenie Lipowej znajdują się miejsca i budowle wpisane do rejestru zabytków i ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (A-608/89), tj.:

- Kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja (1896r.)
- Plebania przy zespole kościelnym (ok. 1899r.)
- Budynek gospodarczy, przy zespole kościelnym (ok. 1899r.).

Kościół św. Bartłomieja w Lipowej powstał około 1350 roku, przebudowany dwukrotnie, w pierwszej połowie XVI i przy końcu XIX wieku. Obecny kościół murowany pochodzi z 1896 roku, a konsekrowany w 1904r.

W kościele znajduje się Tryptyk św. Rodziny, z około 1540 roku. Pochodzi z głównego ołtarza poprzedniego kościoła drewnianego. Składa się on z trzech obrazów, malowanych na desce z podkładem kredowym i przedstawia: Św. Annę Samotrzecią, Św. Jana Chrzciciela i Św. Bartłomieja.

Rysunek 24. Zabytkowy kościół św. Bartłomieja w Lipowej

Źródło: www.parafialipowa.pl

W gminnej ewidencji zabytków (zaakceptowanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przy aktualizacji GEZ (luty 2015r.) figurują obiekty zabytkowe objęte ochroną - są to głównie budynki mieszkalne wybudowane na początku XX wieku oraz kapliczki i krzyże przydrożne, położone w następujących sołectwach:

- Lipowa: 32 obiekty
- Leśna: 17 obiektów
- Ostre: 9 obiektów
- Sienna: 12 obiektów
- Słotwina: 9 obiektów
- Twardorzeczka: 8 obiektów.

Na terenie poszczególnych miejscowości zlokalizowane są budynki wybudowane przed 1945 rokiem:

Lipowa

Plebania przy zespole kościelnym – ok. 1899

Budynek Gospodarczy przy zespole kościelnym – ok. 1895

Dom koło Kościoła - ok. 1900

Budynek TZW. Stara Gmina - ok. 1900

Budynek Parafialny ok. 1930

Dom przy zespole zabudowy folwarcznej - ok. 1900

Browar przy zespole zabudowy folwarcznej – ok. 1900

Oboza przy zespole zabudowy folwarcznej – ok. 1900

Kuźnia przy zespole zabudowy folwarcznej - ok. 1900

Dom przy zespole zabudowy folwarcznej – ok.1900

Dom drewniany - ok. 1930

Dom drewniany – ok. 1914

Dom ceglany – ok. 1900

Dom drewniany – 1924

Dom drewniany – pocz. XX w.

Dom ceglany – 1 ćw. XX w.

Dom ceglany – 1920-1930

Leśniczówka Łukasze – ok. 1900

Nadleśnictwo 7 ceglane – 1857

Dom przy zespole podworskim – ok. 1920

Leśna

Budynek – ok. 1930

Dom – ok. 1920

Budynek inwentarski przy zagrodzie nr 44

Dom drewniany – ok.1920

Dom ceglany – 1880

Dom ceglany – ok.1930

Dom ceglany – ok.1930

Dom drewniany ok. 1900

Dom drewniany I ćw. XX w.

Ostre

Dom drewniany – ok. 1920

Dom drewniany – ok. 1930

Dom drewniany – ok. 1930

Dom drewniane – 1 ćw. XX w.

Dom drewniany – ok. 1920

Dom drewniany - pocz. XX w.

Dom drewniany - pocz. XX w.

Dom - pocz. XX w.

Sienna

Dom drewniany – II poł. XX w.

Dom - 1927

Dom drewniany - ok. 1920

Słotwina

Dom drewniany - ok. 1920

Dom ceglany – ok. 1920

Dom drewniany 97 – ok.1920

Dom drewniany 107 – ok. 1920

Twardorzeczka

Dom drewniany - ok.1940

Dom drewniany - XIX/XX

Dom drewniany - pocz. XX wieku

Dom drewniany – ok. 1935

Dom drewniany – ok. 1935

Dom drewniany – ok. 1930

Leśniczówka Morońko – pocz. XX w.

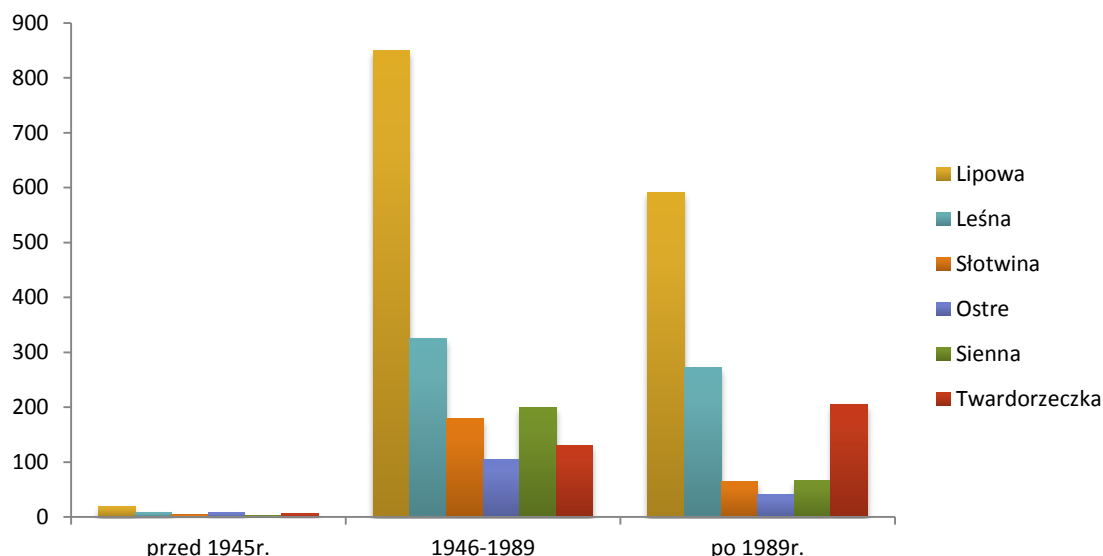
Na podstawie danych gminnej ewidencji (stan w dniu 31.12.2014r.), największa liczba budynków: 1462 szt. z 3082 szt. (tj. 47,4%) jest położonych w miejscowości Lipowa, w tym: 20 szt. została wybudowana przed 1945 rokiem (39,2% ogółu budynków wybudowanych do 1945r. na obszarze gminy). Natomiast najwięcej obiektów, tj. 850 szt. wybudowano w Lipowej w latach 1946-1989 (47,5% ogółu budynków wybudowanych w tym okresie na terenie całej gminy) i 592 szt. po 1989r. (tj. 47,7%).

Tabela 46. Liczba budynków wg kategorii: wybudowanych przed 1945r. przed 1989r. oraz od 1990r. w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)

Wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
przed 1945r.	20	9	4	8	3	7	51
1946-1989	850	325	180	105	200	130	1790
po 1989r.	592	272	65	41	66	205	1241
ogółem	1462	606	249	154	269	342	3082
przed 1945r.	39,2%	17,6%	7,8%	15,7%	5,9%	13,7%	100,0%
1946-1989	47,5%	18,2%	10,1%	5,9%	11,2%	7,3%	100,0%
po 1989r.	47,7%	21,9%	5,2%	3,3%	5,3%	16,5%	100,0%
ogółem	47,4%	19,7%	8,1%	5,0%	8,7%	11,1%	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

Rysunek 25. Liczba budynków wg kategorii: wybudowanych przed 1945r. przed 1989r. oraz od 1990r. w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

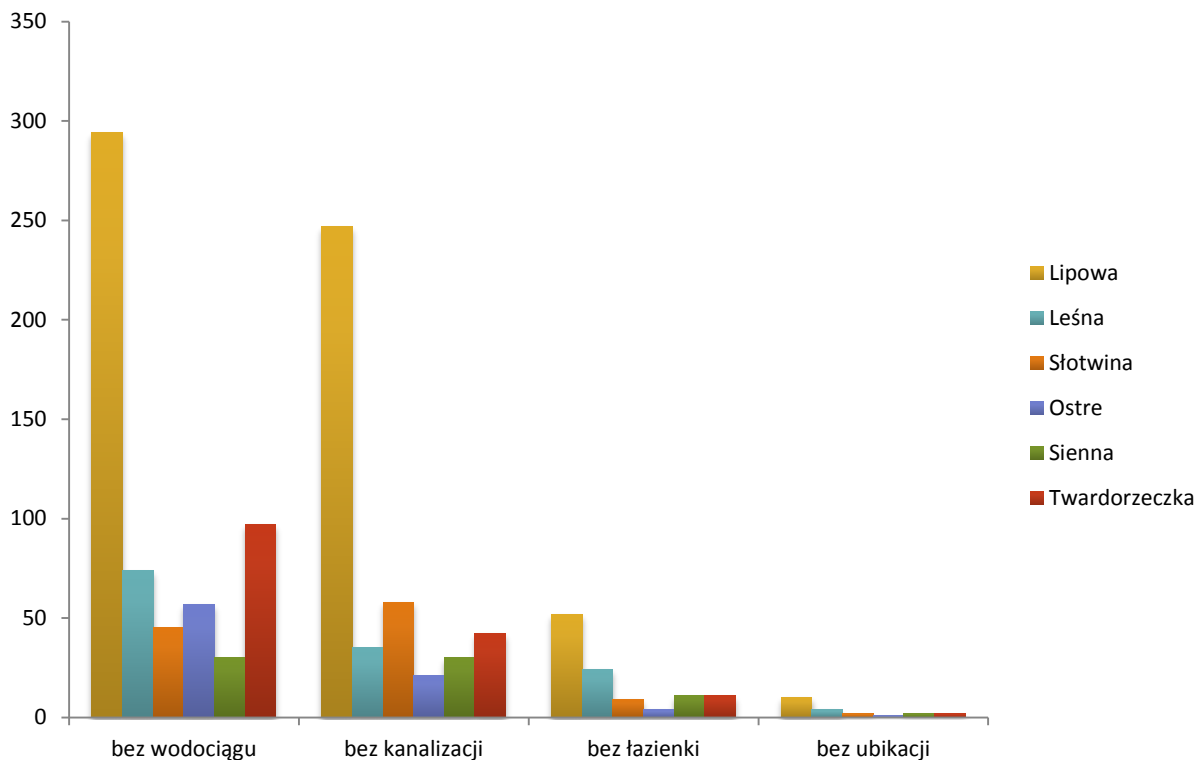
W gminie zlokalizowanych jest 3031 mieszkań (wg danych na koniec 2014r.), w tym ponad połowa w miejscowości Lipowa. Największy odsetek mieszkań bez wodociągu występuje w miejscowości Ostre – 39% ogółu mieszkań w tej miejscowości oraz Twardorzeczka – 29% i Lipowa – 20% (przy średniej dla gminy: 20%). Największy problem z brakiem kanalizacji zidentyfikowano w: Słotwinie – 24%, Lipowej – 17% i Ostre – 14% (średnia wartość dla gminy: 14%). Z brakiem łazienki i ubikacji borykają się przede wszystkim mieszkańcy: Siennej – 4,1% ogółu mieszkań w tej miejscowości pozostaje bez łazienki, a 0,8% - bez ubikacji oraz miejscowości Leśna – odpowiednio: 4,0% i 0,7%.

Tabela 47. Liczba mieszkań wg kategorii: niewyposażonych w wodociąg, niewyposażonych w kanalizację, niewyposażonych w łazienkę, niewyposażonych w ubikację, w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)

Wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
liczba mieszkań ogółem	1442	597	245	146	266	335	3031
bez wodociągu	294	74	45	57	30	97	597
średnio na mieszkańca	6,4%	3,4%	5,6%	12,1%	3,1%	7,1%	5,8%
% w miejscowości	20%	12%	18%	39%	11%	29%	20%
udział w gminie	49%	12%	8%	10%	5%	16%	100%
bez kanalizacji	247	35	58	21	30	42	433
średnio na mieszkańca	5,4%	1,6%	7,3%	4,4%	3,1%	3,1%	4,2%
% miejscowości	17%	6%	24%	14%	11%	13%	14%
udział w gminie	57,0%	8,1%	13,4%	4,8%	6,9%	9,7%	100,0%
brak łazienki	52	24	9	4	11	11	111
% w miejscowości	3,6%	4,0%	3,7%	2,7%	4,1%	3,3%	3,7%
udział w gminie	46,8%	21,6%	8,1%	3,6%	9,9%	9,9%	100,0%
brak ubikacji	10	4	2	1	2	2	21
% w miejscowości	0,7%	0,7%	0,8%	0,7%	0,8%	0,6%	0,7%
udział w gminie	47,6%	19,0%	9,5%	4,8%	9,5%	9,5%	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

Rysunek 26. Liczba mieszkań wg kategorii: niewyposażonych w wodociąg, niewyposażonych w kanalizację, niewyposażonych w łazienkę, niewyposażonych w ubikację, w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu dla obszaru całej gminy wynosi: 3,4 osoby, w tym najwięcej osób zamieszkuje 1 mieszkanie w Twardorzeczce: 4 osoby oraz Siennie: 3,6 osoby

Tabela 48. Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu, w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku

wyszczególnienie	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Razem
liczba mieszkań	1442	597	245	146	266	335	3031
średnia osób w mieszkaniu	3,1	3,4	3,3	3,3	3,6	4,0	3,4

Źródło: dane GUS

Przeprowadzona ocena wartości układów przestrzennych w poszczególnych miejscowości wykazała, że obszar gminy zagrożony jest postępującą degradacją przestrzeni (zwłaszcza w Lipowej). Stan ten spowodowały niekorzystne zmiany urbanizacyjne zniekształcające obraz historycznego regionalizmu krajobrazowego. Weryfikacja obiektów zabytkowych gminnej ewidencji pozwala stwierdzić, że wiele obiektów w rejonach zabudowy siedliskowej wsi zostało wyburzonych i przebudowanych, zaś duża liczba budynków jest w złym stanie technicznym. Tendencja do eliminowania zabudowy tradycyjnej, miała w obrębie poszczególnych wsi charakter żywiołowy, a jej nasilenie przypadało na lata 1960-1980. W miejscach wyburzonych obiektów zabytkowych lokalizowano nowe inwestycje – najczęściej dominujące skalą, realizowane według typowych projektów przeznaczonych dla układów miejskich, o formach obcych w tradycji budowlanej regionu. Wśród zachowanych

w terenie zabytków przeważającą część stanowią przykłady tradycyjnej zabudowy pochodzącej z I i II ćw. XX w. oraz nieliczne już budynki powstałe w I i II poł. XIXw. Pierwotnie tradycyjne budynki mieszkalne i inwentarskie były charakterystyczne dla zabudowy siedliskowej. Obecnie występują one zazwyczaj w rozproszeniu. Pomimo, iż w porównaniu z przeszłością jest ich stosunkowo mało, to jednak właśnie one decydują o indywidualnym charakterze i tożsamości opisywanego terenu.

Ponadto na obszarze gminy można zaobserwować niekorzystne zjawisko jakim jest tendencja do rozpraszania zabudowy poza istniejące, historycznie ukształtowane zespoły osadnicze. Tendencje te na obszarze gminy mają ograniczony charakter, nieprowadzący do znaczących zmian proporcji między terenami zabudowanymi i otwartymi, jednak prowadzi to do stopniowego ograniczenia wartości krajobrazowych i widokowych obszaru.

W gminie można również zaobserwować problemy przestrzenne. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji, wizji lokalnej oraz badań ankietowych, stwierdzono, iż na jej terenie zlokalizowane są obszary przemysłowe oraz obiekty, które straciły swoją funkcję, wymagające modernizacji i odnowy. Najwięcej z nich występuje w miejscowości Lipowa.

Tabela 49. Zdegradowane obiekty i tereny w Gminie Lipowa – inwentaryzacja

Obiekt i lokalizacja	Miejscowość
Budynki Gminnej Spółdzielni wraz z otoczeniem	Lipowa
Budynek B Urzędu Gminy wraz z otoczeniem	Lipowa
Budynek w Brzezinach – była siedziba fundacji ZUZIA	Lipowa
Budynek po dawnej plebanii przy Kościele p.w. Św. Bartłomieja	Lipowa
Budynki SKR wraz z otoczeniem w Lipowej	Lipowa
Otoczenie potoku Żarnówka	Lipowa
Centralny plac w Lipowej	Lipowa
Budynek po dawnym tartaku wraz z otoczeniem	Twardorzeczka

Źródło: opracowanie własne na podstawie wizji lokalnej oraz badań ankietowych

3.8. Podsumowanie diagnozy ilościowej

W poniższej tabeli zebrano i usystematyzowano wskaźniki świadczące o występowaniu zdegradowanych obszarów na terenie Gminy Lipowa. Na podstawie analizy danych ilościowych dokonano oceny problemów społecznych i gospodarczych oraz infrastrukturalnych i przestrzennych w poszczególnych miejscowościach. Dokonano również odniesienia wartości wskaźników w skali gminy.

Tabela 50. Wartości wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych miejscowości Gminy Lipowa (wg danych za 2014r.)

Wskaźnik	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Gmina
Poziom bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	4,6%	5,2%	4,4%	3,6%	4,0%	4,7%	4,6%
- w skali gminy	44,3%	23,4%	7,3%	3,5%	8,1%	13,4%	100%
Poziom długotrwałego bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	2,6%	3,3%	2,5%	1,7%	2,1%	2,9%	2,6%
- w skali gminy	47,7%	27,8%	7,9%	3,2%	7,9%	15,9%	
Poziom przestępczości (liczba przestępstw w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	0,7%	0,7%	0,6%	0,4%	0,5%	1,2%	0,7%
- w skali gminy	39,2%	23,0%	6,8%	2,7%	6,8%	21,6%	100%
poziom ubóstwa i wykluczenia (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	5,4%	7,0%	4,8%	10,0%	3,2%	6,8%	5,9%
- w skali gminy	32,9%	26,2%	8,6%	11,4%	5,7%	15,2%	100%
poziom bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na bezradność w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	2,4%	2,1%	0,5%	1,1%	2,1%	3,6%	2,3%
- w skali gminy	43,1%	24,1%	1,7%	3,4%	8,6%	19,0%	
poziom uzależnienia od alkoholu (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	0,7%	2,0%	1,8%	6,6%	1,5%	1,8%	1,6%
- w skali gminy	19,9%	27,3%	8,7%	19,3%	9,3%	15,5%	
niepełnosprawności (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	2,1%	1,9%	1,4%	8,3%	1,4%	1,3%	2,1%
- w skali gminy	42,5%	18,9%	5,2%	18,4%	6,6%	8,5%	100,0%

Wskaźnik	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Gmina
niski wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza ogółem w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	12,6%	6,1%	3,9%	6,8%	4,9%	4,8%	8,6%
- skali gminy	65,3%	14,9%	3,5%	3,6%	5,2%	7,4%	100,0%
niski wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana nowa działalność gospodarcza w danym roku w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)	0,9%	1,0%	0,8%	1,5%	0,9%	0,8%	1,0%
- w skali gminy	47,0%	20,0%	6,0%	7,0%	9,0%	11,0%	100,0%
wskaźnik depopulacji obszaru zdegradowanego (roczny ubytek liczby ludności w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości – średnia z przestrzeni ostatnich pięciu lat, liczba ludności na początku roku bazowego = 100%)	2,7%	3,2%	-1,0%	-1,5%	0,6%	2,7%	2,7%
- w skali gminy	1,2%	0,6%	-0,1%	-0,1%	0,1%	0,3%	2,1%
liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	685	332	119	104	154	174	1568
udział ludności w wieku poprodukcyjnym	14,97%	15,42%	14,91%	22,03%	15,91%	12,79%	15,18%
- w skali gminy	43,7%	21,2%	7,6%	6,6%	9,8%	11,1%	100,0%
liczba mieszkańców narodowości innej niż polska w stosunku do liczby ludności obszaru z miejscowości	0,02%	0,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,29%	0,07%
- w skali gminy	14,3%	28,6%	0,0%	0,0%	0,0%	57,1%	100,0%
liczba budynków wybudowanych przed 1945r.	20	9	4	8	3	7	51
- w stosunku do liczby ludności	0,44%	0,42%	0,50%	1,69%	0,31%	0,52%	0,49%
- w skali gminy	39,2%	17,6%	7,8%	15,7%	5,9%	13,7%	39,2%
liczba budynków wybudowanych przed 1989r. (od 1945r.)	850	325	180	105	200	130	1790
- w stosunku do liczby ludności	18,58%	15,12%	22,56%	22,25%	20,66%	9,58%	17,34%
- w skali gminy	47,5%	18,2%	10,1%	5,9%	11,2%	7,3%	47,5%
liczba budynków wybudowanych od 1989r.	592	272	65	41	66	205	1241
- w stosunku do liczby ludności	12,94%	12,65%	8,15%	8,69%	6,82%	15,11%	12,02%

Wskaźnik	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka	Gmina
- w skali gminy	47,7%	21,9%	5,2%	3,3%	5,3%	16,5%	47,7%
liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg	294	74	45	57	30	97	597
- w liczbie budynków	21%	12%	18%	39%	11%	29%	20%
- w skali gminy	49%	12%	8%	10%	5%	16%	100%
liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację	247	35	58	21	30	42	433
- w liczbie budynków	17%	6%	24%	14%	11%	13%	14%
- w skali gminy	57,0%	8,1%	13,4%	4,8%	6,9%	9,7%	100,0%
liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę	52	24	9	4	11	11	111
- w liczbie budynków	3,7%	4,0%	3,7%	2,7%	4,1%	3,3%	3,6%
- w skali gminy	46,8%	21,6%	8,1%	3,6%	9,9%	9,9%	100,0%
liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację	10	4	2	1	2	2	21
- w liczbie budynków	0,8%	0,7%	0,8%	0,7%	0,8%	0,6%	0,7%
- w skali gminy	47,6%	19,0%	9,5%	4,8%	9,5%	9,5%	100,0%
średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu	3,1	3,4	3,3	3,3	3,6	4,0	3,4
Występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane tereny	6					1	7

Legenda:

Występowanie problemu (wartość wskaźnika niekorzystna w stosunku do ogólnej wartości dla gminy)

Brak problemu (wartość wskaźnika korzystna w stosunku do ogólnej wartości dla gminy)

Tabela 51. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych na podstawie wartości wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych miejscowości Gminy Lipowa (wg danych za 2014r.)

Wskaźnik	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka
Poziom bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
Poziom długotrwałego bezrobocia (liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
Poziom przestępczości (liczba przestępstw w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
poziom ubóstwa i wykluczenia (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						

Wskaźnik	Lipowa	Leśna	Słotwina	Ostre	Sienna	Twardorzeczka
poziom bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na bezradność w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
poziom uzależnienia od alkoholu (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
niepełnosprawności (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
niski wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza ogółem w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
niski wskaźnik nowej aktywności gospodarczej (zarejestrowana nowa działalność gospodarcza w danym roku w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości)						
wskaźnik depopulacji obszaru zdegradowanego (roczny ubytek liczby ludności w stosunku do liczby ludności obszaru miejscowości – średnia z przestrzeni ostatnich pięciu lat, liczba ludności na początku roku bazowego = 100%)						
udział ludności w wieku poprodukcyjnym						
liczba budynków wybudowanych przed 1945 r. w stosunku do liczby ludności						
liczba budynków wybudowanych przed 1989 r. (od 1945r.) w stosunku do liczby ludności						
liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg w liczbie budynków						
liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację w liczbie budynków						
liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę w liczbie budynków						
liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację w liczbie budynków						
średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu						
Występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane tereny						
LICZBA PROBLEMÓW OGÓŁEM	13	8	8	9	9	13
UDZIAŁ % PROBLEMÓW OGÓŁEM	68,4%	42,1%	42,1%	47,4%	47,4%	68,4%

W związku z przeprowadzeniem diagnozy metodami statystycznymi, zidentyfikowano potencjalne obszary problemowe (zdegradowane), są to miejscowości: Lipowa oraz Twardorzeczka, w których skumulowana jest największa liczba i rodzaj problemów społecznych, gospodarczych, czy infrastrukturalnych, w porównaniu z innymi obszarami Gminy Lipowa oraz uśrednionymi wartościami dla niniejszej jednostki samorządu terytorialnego. Największa liczba problemów tj. 68,4% ogółu wskaźników (13 z 19) występuje na obszarze powyższych sołectw.

Do głównych problemów w miejscowości Lipowa należą:

- poziom bezrobocia
- poziom długotrwałego bezrobocia
- poziom przestępczości
- poziom bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na bezradność)
- niepełnosprawności (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność)
- niski wskaźnik wzrostu aktywności gospodarczej
- wskaźnik depopulacji obszaru zdegradowanego
- duży odsetek budynków wybudowanych przed 1945r.
- liczba budynków wybudowanych przed 1989 r. w stosunku do liczby ludności
- liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg
- liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację
- liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę
- liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację
- występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane obszary

Natomiast Twardorzeczkę cechują:

- poziom bezrobocia
- poziom długotrwałego bezrobocia
- poziom przestępczości
- poziom ubóstwa i wykluczenia (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo)
- poziom bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na bezradność)
- poziom uzależnienia od alkoholu (osoby korzystające z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm)
- niski wskaźnik aktywności gospodarczej
- niski wskaźnik wzrostu aktywności gospodarczej
- wskaźnik depopulacji obszaru zdegradowanego
- duży odsetek budynków wybudowanych przed 1945r.
- liczba budynków wybudowanych przed 1945 r. w stosunku do liczby ludności
- liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg
- występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane obszary.

4. Opis sytuacji w obszarach zdegradowanych oraz w ich otoczeniu

4.1. Pogłębiona diagnoza obszarów problemowych

Pogłębiona analiza i diagnoza obszarów problemowych została przeprowadzona przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, lokalnymi liderami, pracownikami instytucji samorządowych (w tym: Urząd Gminy w Lipowej), związanych z pomocą społeczną. Jak również w ramach bezpośrednich kontaktów z interesariuszami, w tym z mieszkańcami, na zebraniach wiejskich w każdym sołectwie.

Dokonano również wizji lokalnych i badań ankietowych wśród mieszkańców odnośnie problemów społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych na obszarze gminy wymuszających proces rewitalizacji.

Do wskaźników degradacji zaliczono następujące aspekty:

- **Zła opinia o obszarze wśród jego interesariuszy oraz mieszkańców**

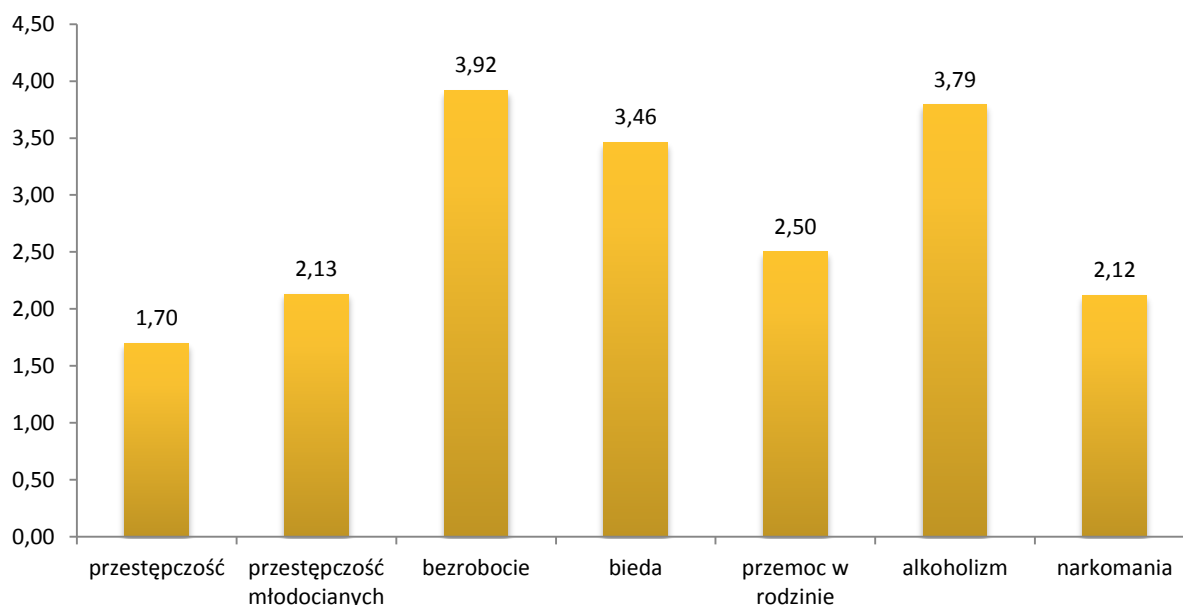
Za pośrednictwem badań ankietowych oraz wywiadów zebrano informacje i zidentyfikowano główne problemy społeczne obszarów zdegradowanych. Dokonano oceny według następujących kryteriów:

- wysokie zagrożenie problemem: 5 punktów (maksymalna ocena)
- średnie zagrożenie problemem: 3 punkty
- niskie zagrożenie problemem: 1 punkt
- brak zagrożenia problemem: 0 punktów (minimalna ocena).

Badane osoby wskazały na następujące problemy, dla których średnia ocena przedstawia się następująco:

- bezrobocie: 3,92 pkt.
- alkoholizm: 3,79 pkt.
- bieda: 3,46 pkt.
- przemoc w rodzinie: 2,50 pkt.

Rysunek 27. Główne problemy społeczne obszarów zdegradowanych wg przeprowadzonych badań

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

- **Poczucie zagrożenia wśród interesariuszy obszaru zdegradowanego**

Wśród interesariuszy panuje niedostateczne poczucie bezpieczeństwa użytkowania przestrzeni publicznych, jak i prywatnych. Największa liczba obaw dotyczy włamań i drobnych kradzieży oraz dewastacji mienia (m.in. wiat przystankowych, ogrodzeń, witryn sklepowych). Zagrożenie przestępczością, zgodnie z przeprowadzonym badaniem ankietowym, oceniono na 1,7 punktów, czyli średnio niskie zagrożenie przestępczością.

- **Dewastacja przestrzeni publicznej**

Na podstawie wizji lokalnej i badań ankietowych oraz wywiadów dokonano oceny stanu zdewastowania przestrzeni publicznej. Do głównych problemów należą: nagromadzenie charakterystycznych przejawów wandalizmu, takich jak zniszczona/uszkodzona mała architektura, napisy na murach, zniszczone nasadzenia zieleni, skradzione elementy metalowe, zniszczenia lub częstotliwość dewastacji własności prywatnej (szyb w oknach, zieleni).

Dodatkowo, dewastacja wynika również z braku przeprowadzenia prac remontowych, modernizacyjnych obiektów, które m.in. utraciły swoje funkcje.

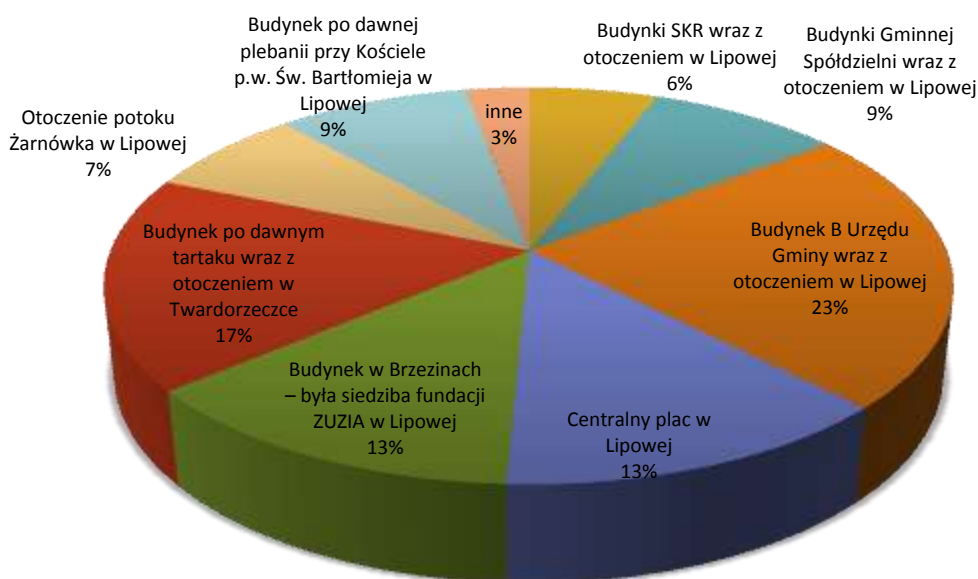
Zidentyfikowano również budynki i obszary poprzemysłowe, które nie są wykorzystywane częściowo lub nie są wykorzystywane zgodnie z ich przeznaczeniem.

Jednocześnie duży problem stanowią „dzikie” wysypiska śmieci, zwłaszcza na obszarach zielonych, poza zabudowaniami.

Do najbardziej zdewastowanych przestrzeni publicznych i obiektów, ankietowani interesariusze zaliczyli przede wszystkim (z możliwością wyboru, wskazania 3 odpowiedzi):

- Budynek B Urzędu Gminy wraz z otoczeniem w Lipowej – 23% ankietowanych,
- Budynek po byłym tartaku wraz z otoczeniem w Twardorzeczce – 17%,
- Centralny plac w Lipowej – 13%,
- Budynek w Brzezinach ZUZIA w Lipowej – 13%,
- Budynki Gminnej Spółdzielni wraz z otoczeniem w Lipowej - 9%.

Rysunek 28. Obiekty wymagające najpilniejszej rewitalizacji wg opinii badanych osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

- **Niska jakość życia, w tym: kwestie środowiskowe i kulturowe**

Wśród powodów niskiej jakości życia w obszarach zdegradowanych wymienić można:

1. przyczyny o charakterze sanitarnym, infrastrukturalnym i środowiskowym, takie jak:

– **zła jakość powietrza będąca skutkiem działalności człowieka i niekorzystnego ukształtowania przestrzeni**, w tym: z zakładów zlokalizowanych w miejscowości Żywiec, w wyniku tzw. „niskiej emisji”, dużego natężenia ruchu w połączeniu z ciasną, słabo wentylowaną zabudową i wysoką wilgotnością, brakiem ścieżek pieszo-rowerowych oraz chodników, powodujące powstawanie i utrzymywanie się smogu. Poważnym problemem stanowiącym zagrożenie jest zanieczyszczenie powietrza. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U.2013, poz. 1232) oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914) dokonano „Dwunastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2013 rok”, w ramach której Gminę Lipowa zaliczono do strefy śląskiej – kod strefy PL2405. Zgodnie z opracowaniem: „Stan jakości powietrza w województwie śląskim w 2013 roku” – dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, jakość powietrza atmosferycznego w najbliższym punkcie pomiarowym w Żywcu przy ul. Słowackiego jest niezadowalająca. Średnie stężenie wynosi: PM10 – 58,1 [µg/m³], dla porównania: dla strefy śląskiej waha się w przedziale: od 30 do 58 µg/m³). Pozostałe wskaźniki to: SO₂: 21 [µg/m³], NO₂ – 23 [µg/m³] oraz w punkcie pomiarowym w Żywcu przy ul. Słowackiego – benzo(a)piren: 5[µg/m³]. Niekorzystne skutki zdrowotne ze względu na wystąpienie poziomów alarmowych pyłu zawieszonego PM10 określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu wystąpiły w strefie śląskiej 24 stycznia 2013 roku w Żywcu. Strefę śląską zaliczona do klasy C (ochrona zdrowia) i obszarów przekroczeń normatywnych stężeń zanieczyszczeń (poziomów dopuszczalnych lub docelowych) w strefach: tj. PM10, B(a)P, O₃, PM_{2,5}. Głównym składnikiem emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń gazowych w gminie jest dwutlenek węgla, który jest głównym produktem reakcji spalania paliw kopalnych w celach energetycznych i technologicznych. Nie stanowi on zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt i roślin, jednak ma znaczący wpływ na zmiany klimatyczne tzw. ocieplenie globalne. Natomiast takie związki jak: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły stanowią bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia. W niewielkich ilościach emitowane są również związki chloropochodne, węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz sadza. Razem z pyłem do atmosfery dostają się związki metali ciężkich, pierwiastki promieniotwórcze oraz benzo(a)piren – powszechnie uważany za substancję silnie kancerogenną, szkodliwą już w najmniejszych stężeniach. Znaczne przekroczenia dopuszczalnych wielkości występują przy pomiarze pyłu zawieszonego oraz benzo(a)pirenu. Ten ostatni wykazuje szczególnie wysokie stężenie w okresie zimowym (sezon grzewczy), kiedy to wzrasta emisja z domów jednorodzinnych przy spalaniu paliw dla celów grzewczych. Największą emisją zanieczyszczeń gazowo-pyłowych charakteryzuje się eksploatacja kotłów węglowych zarówno o sortymencie mieszanym (kotły stare) jak i sortymencie ekogroszku. Spalanie w celach grzewczych paliw gazowych jak i ciekłych związana jest ze znacznie mniejszą emisją zanieczyszczeń. Paliwa te uznaje się za bardziej ekologiczne. W przypadku emisji do atmosfery dwutlenku węgla, gazu w głównej mierze odpowiedzialnego za efekt cieplarniany, także największym jej udziałem odznaczają się kotłownie z zastosowaniem kotła węglowego. Do emitatorów powierzchniowych można zaliczyć również obszary ulic i dróg o małym natężeniu ruchu, których emisja nie wpływa w sposób istotny na wielkość występujących stężeń zanieczyszczeń. Źródłem emisji zanieczyszczeń tego typu jest spalanie paliw

płynnych w silnikach spalinowych pojazdów. Jednocześnie w gminie Lipowa zlokalizowane są obiekty (m.in. użyteczności publicznej), które nie spełniają warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki, np. wykazują się zbyt wysokimi współczynnikami przenikania ciepła przez przegrody, a co jest z tym związane wymagają wysokiego zapotrzebowania na ciepło i w konsekwencji przyczyniają się do nadmiernej emisji zanieczyszczeń do środowiska, w tym CO₂ oraz PM₁₀. Dodatkowo występują tutaj obiekty oraz obszary (w tym: przemysłowe), których stan techniczny i poziom zdegradowania nie pozwalają na ich dalszą eksploatację. Techniczny stan obiektów jest tylko jednym z aspektów degradacji przestrzennej. Równie istotnym dla postrzegania tego obszaru jest – poza stanem „śmierci technicznej” wielu obiektów – istnienie niezagospodarowanych pustynek, zaniedbanych przestrzeni publicznych i prywatnych, brak estetyki i detalu urbanistycznego, jak również częste objawy dewastacji.

- **zła jakość wód powierzchniowych i podziemnych** na skutek niedoborów w infrastrukturze technicznej na niektórych obszarach, istniejące nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, odprowadzanie ścieków do gruntu, czy wód. Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, czy rolnej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany². Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej. Dodatkowo istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg i parkingów.

Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią też związki biogenne spływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych, jak również nielegalne wysypiska śmieci.

Jakość wód podziemnych badana jest w punktach monitoringu sieci krajowej i regionalnej. Na terenie gminy Lipowa występuje jeden punkt monitoringu regionalnego o numerze 0046/R. Jakość wody występująca w rejonie GZWP 348 oznaczono jako klasę IV. Najczęściej występującymi wskaźnikami obniżającymi jakość wód w utworach fliszowych są wodorowęglany. W wodach tego poziomu parametry fizykochemiczne nie odpowiadały normom określonym dla wód do picia. Jedynym wskaźnikiem decydującym o braku przydatności wody do picia jest twardość ogólna.

– **nadmierny hałas spowodowany natężeniem ruchu wśród głównych ulic** – zwłaszcza dróg powiatowych (brak izolacji dźwiękowej). Jednocześnie na klimat akustyczny mogą wpłynąć w niewielkim stopniu przedsiębiorstwa. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas przez przegrody na zewnątrz obiektu. Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć także prowadzone prace dorywcze jak cięcia, kucia oraz odbywający się transport kołowy. Natężenie hałasu głównie związane jest z drogami powiatowymi i gminnymi, które są dosyć wąskie i w okresach prac polowych narażone na zablokowanie przez przejeżdżające maszyny rolnicze, jak również samochody ciężarowe. Problem ten wynika również z braku odpowiednich ciągów pieszo-rowerowych

– **materiały budowlane z azbestu pokrywające dużą część budynków, zwłaszcza mieszkalnych** - są również poważnym problemem przestrzennym i środowiskowym, stwarzającym również zagrożenie dla zdrowia i życia. W XX wieku azbest stał się surowcem powszechnie stosowanym w budownictwie. Jego zużycie gwałtownie

² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipowa na lata 2011-2018

wzrosło pomiędzy 1950 a 1980 r. W Polsce największą popularność zyskał w latach 70-tych. Jego zużycie wynosiło wówczas 100 tys. ton rocznie (ok. 2% światowej produkcji). Azbest jest bardzo groźnym czynnikiem chorobotwórczym, a główną przyczyną aktywności kancerogennej azbestu jest wydłużony kształt jego cząstek, a więc kształt typu włókno. Włókna azbestu trafiają do organizmu głównie drogą oddechową. Efektem jest powstawanie zbliznowaceń lub indukcja procesu nowotworowego. Ekspozycja środowiskowa spowodowana jest występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych. Głównym źródłem skażenia środowiska pyłem azbestowym są uszkodzone powierzchnie płyt na dachach i elewacjach budynków oraz dzięki wysypiska odpadów azbestowych.

- **„dzikie” – nielegalne wysypiska śmieci.** Znaczącym problemem występującym w Lipowej są również nielegalne wysypiska śmieci, zwłaszcza na obszarach poza zabudowaniami, w tym w dolinach rzek, na polach przy drogach dojazdowych, często na obszarach o dużym znaczeniu przyrodniczym, zwłaszcza chronionych. Występowanie tych wysypisk wiąże się z niską kulturą i edukacją ekologiczną mieszkańców. Zagrożenia wywołane przez dzikie wysypiska przyczyniają się do degradacji środowiska naturalnego poprzez: zanieczyszczenie gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, zagrożenia pożarowe, samozapłony gazów, szkodliwe oddziaływanie na florę i faunę.

- **proces wzniesienia ognia na obszarach nieużytków, trawiastych i uprawnych** – jest kolejnym zagrożeniem, nie tylko dla środowiska naturalnego, ale również dla zdrowia i życia ludzi. Proces ten stosowany jest celu pozbycia się pozostałości uschniętej roślinności. Ze względu na zagrożenie pożarowe, uciążliwość dymu oraz negatywny wpływ na bioróżnorodność tzw. „wypalanie łąk” uznawane jest za szkodliwy przeżytek. Pomimo tego, że jest to nielegalne i grozi za to kara pozbawienia wolności, wypalanie roślinności nadal jest stosowane często jako forma oczyszczania terenów nieużytków rolnych, wczesnowiosenny i późnojesienny sposób oczyszczania pastwisk lub sposób na letnie oczyszczanie pól po zbiorach. Zwyczaj ten utrzymuje się głównie na obszarach zaniedbanych rolniczo oraz nieużytkach. Wypalania skutkują stratami we florze i faunie oraz degradacją ekosystemu przyrodniczego ważnego w nowoczesnej gospodarce rolnej. Podczas pożaru niszczona jest część niezbędnej dla żyznej gleby materii organicznej, w wyniku czego zostaje spowolniony proces tworzenia próchnicy (humusu). W trakcie spalania, redukcji i wyparowaniu ulegają związki azotu, a związki potasu i fosforu pozostają w popiele. Część soli mineralnych (fosforu i potasu) pozostających w popiele może być roznoszona przez wiatr, a przy opadach deszczu splukiwana do rzek i zbiorników wodnych. Podczas spalania materii organicznej w wysokich temperaturach tworzą się znaczne ilości szkodliwych związków takich jak dioksyny czy wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne.

- **osuwiska** - Gmina Lipowa położona jest na terenach narażonych na powstawanie osuwisk. Przyczyna ich powstawania tkwi przede wszystkim w naprzemianległości masywnych piaskowców (ulegających najczęściej osuwaniu) i łupków, stanowiących płaszczyznę poślizgu dla piaskowca, dużej stromości stoków oraz długotrwałych i obfitych opadach letnich. Większość osuwisk to formy stare i nieaktywne. Jakość terenów położonych na obszarze gminy w części zależy od warunków naturalnych i ukształtowania terenu, ogromny jednak wpływ na stan powierzchni ziemi ma człowiek i jego racjonalne bądź lekkomyślne i nierozważne postępowanie wynikające w dużej mierze z nieznajomości obowiązujących przepisów. Dlatego tak ważnym jest, aby korzystanie z warunków naturalnych takich jak w tym przypadku surowce mineralne odbywało się w zgodzie z przepisami i racjonalnym myśleniem, które nakazuje zostawić teren w takim stanie porównywalnym do tego przed eksploatacją.

- **niedobory w infrastrukturze wodociągowej i kanalizacyjnej, substandardowe wyposażenie mieszkań, w tym łazienki i ubikacje poza budynkami** (opisane w powyższych rozdziałach),
- **niedostateczny stan techniczny infrastruktury drogowej**, w tym: koleiny, brak poboczy, chodników i ciągów rowerowych, wąskich ulic – zwiększa niebezpieczeństwo wypadków w ruchu kołowym i pieszym, w tym ofiar śmiertelnych.

1. przyczyny o charakterze społecznym i kulturowym:

- uciążliwe sąsiedztwo osób zakłócających ład społeczny, wskazywane przede wszystkim przez mieszkańców miejscowości Lipowa (m.in. na zebraniu wiejskim),
- uciążliwe sąsiedztwo lokali użytkowych, produkcyjnych bądź usługowych,
- uciążliwe sąsiedztwo innych obiektów,
- ograniczony dostęp do oferty kulturalnej. W gminie nie funkcjonuje samorządowa instytucja kultury typu dom lub ośrodek kultury, która w ramach swoich zadań statutowych realizowałaby różne formy w sferze działalności kulturalnej, edukacyjnej, artystycznej, społeczno – kulturalnej.
- przestępstwa, w tym włamania i kradzieże (opisane w powyższych rozdziałach).

Badanie jakości życia na obszarze zdegradowanym były prowadzone na różne sposoby, w tym np. poprzez przyjęcie uzasadnionego progu uznania zjawiska za uciążliwe lub szkodliwe a następnie empiryczne potwierdzenie jego wystąpienia. Zastosowano również metody jakościowe oparte o subiektywne opinie użytkowników danego obszaru.

Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców w ramach konsultacji społecznych w miesiącach: luty – marzec 2015 roku, oceniono poszczególne dziedziny życia w gminie oraz w miejscowościach objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji. Mieszkańcy i interesariusze wskazali największe problemy występujące na jej obszarze.

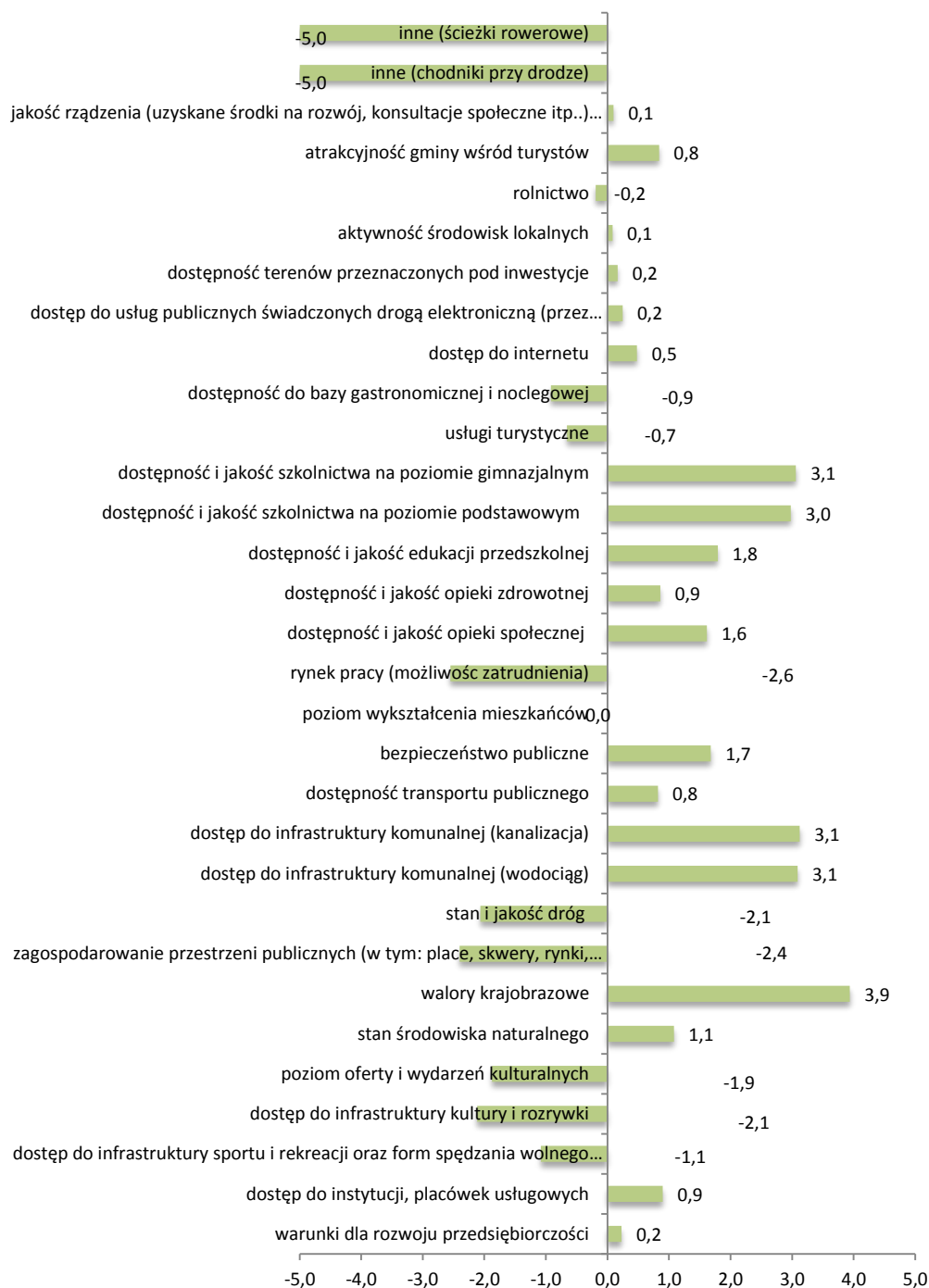
W ramach badania zastosowano ocenę jakości i warunków życia, w skali:

- 5 punktów – bardzo dobre (maksymalna liczba punktów)
- 3 punkty – dobre,
- 0 punktów – średnie/przeciętne,
- -3 punkty – złe,
- -5 punktów – bardzo złe (minimalna liczba punktów).

Najniżej (źle lub bardzo źle) oceniono następujące dziedziny:

- chodniki, ścieżki pieszo-rowerowe w ciągu dróg, : -5 pkt.
- rynek pracy (możliwość zatrudnienia): - 2,6 pkt.
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych (skwerów, placów, rynków, miejsc spotkań): -2,4 pkt.
- stan i jakość dróg: -2,1 pkt.
- dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki: -2,1 pkt.
- poziom oferty i wydarzeń kulturalnych: -1,9 pkt.
- Dostępność do bazy gastronomicznej i noclegowej: -0,9 pkt.
- usługi turystyczne -0,7 pkt.

Rysunek 29. Ocena jakości, warunków życia i działalności w Gminie Lipowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

4.2. Wyznaczenie obszarów rewitalizacji

Dzięki analizie z poprzednich rozdziałów wyznaczono tzw. obszary zdegradowane, w tym przy zastosowaniu wskaźników statystycznych. W ramach analizy jakościowej dokonano również pogłębionego opisu problemów występujących na tych obszarach. W ramach Programu wyznaczono 2 obszary w miejscowościach: Lipowa i Twardorzeczka.

Obszar nr 1 – Lipowa

Granice obszaru:

Północna	Rzeka Kalna, droga powiatowa, droga gminna w Puścinie
Wschodnia	Droga gminna w Lipowej Dolnej, granica z miejscowością Leśna
Południowa	Rzeka Leśnianka – granica z miejscowością Twardorzeczka
Zachodnia	Granica parku krajobrazowego

Rysunek 30. Obszar objęty LPR w miejscowości Lipowa

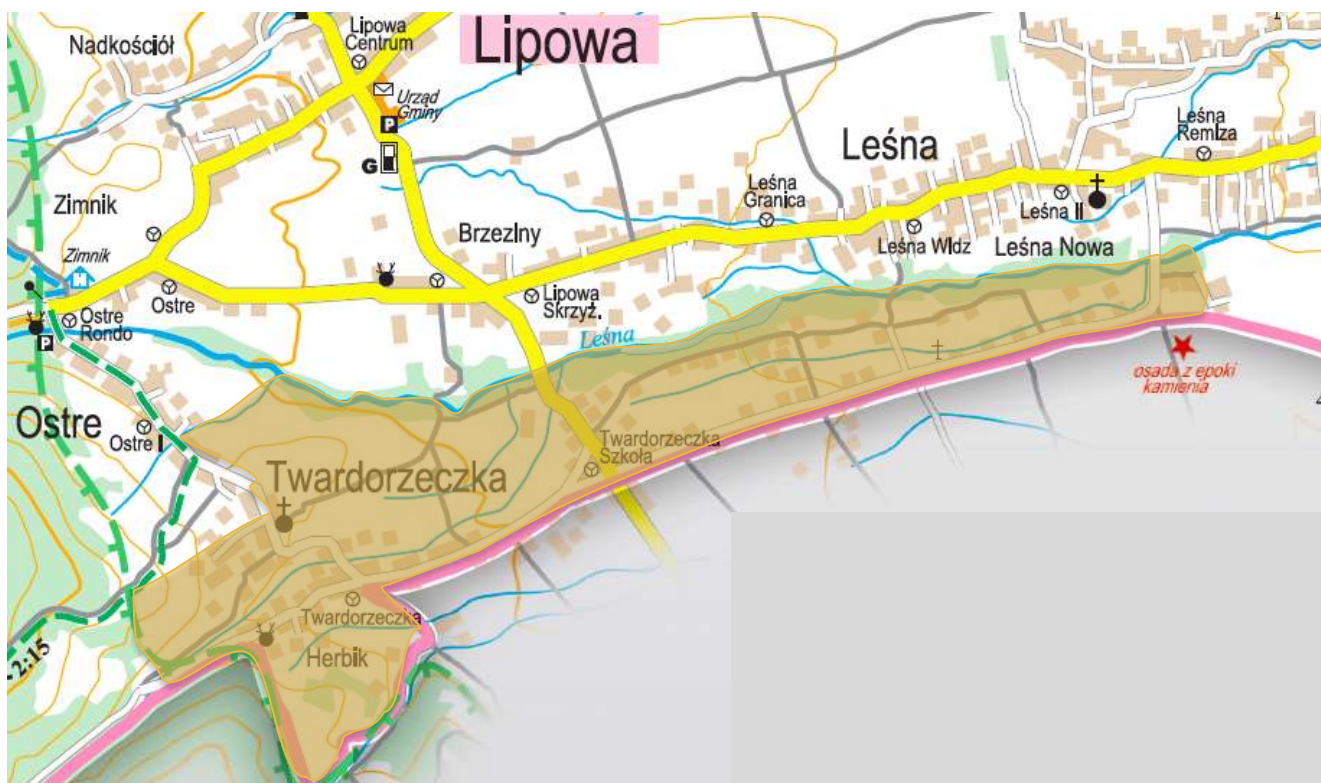
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

Obszar nr 2 – Twardorzeczka

Granice obszaru:

Północna	Rzeka Leśnianka – granica w miejscowości Lipowa
Wschodnia	Granica z miejscowością Leśna
Południowa	Granica z gminą Radziechowy - Wieprz
Zachodnia	Granica parku krajobrazowego oraz z miejscowością Ostre

Rysunek 31. Obszar objęty LPR w miejscowości Twardorzeczka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

Rysunek 32. Obszary objęte LPR w miejscowości Lipowa oraz Twardorzeczka w granicach administracyjnych Gminy Lipowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lipowej

4.3. Szczegółowy opis sytuacji obszarów zdegradowanych w odniesieniu do otoczenia – ramy dla procesu rewitalizacji

W niniejszym rozdziale przedstawiono otoczenie społeczne i gospodarcze obszaru zdegradowanego, w tym zachodzących w nim trendów. Celem tej analizy jest uzyskanie odpowiedzi, czy interwencja w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji jest potrzebna, czy też może funkcjonujące trendy w otoczeniu doprowadzą do rozwiązania problemów bez takiej interwencji. W wyniku analizy otoczenia, porównano najważniejsze wskaźniki do wartości dla Powiatu Żywieckiego oraz Województwa Śląskiego.

Niniejsza analiza pozwoliła na wyłonienie działań rewitalizacyjnych, tak aby były spójne z procesami zachodzącymi w otoczeniu. Ważnym elementem tego etapu tworzenia LPR jest również identyfikacja możliwości i barier stawianych przez przepisy prawa. Otoczenie prawne warunkuje bowiem realizację procesu rewitalizacji i nadaje mu określone formy. W rozdziale skupiono się na kwestiach generujących trudności, gdyż analiza całości prawnej strony wszystkich elementów procesu rewitalizacji wykracza daleko poza ramy LPR.

4.3.1. Sytuacja gospodarcza na obszarze zdegradowanym i w otoczeniu. Szanse i zagrożenia

- **Pracodawcy**

Na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji wg danych CEDIG w 2015r. (stan w dniu 07.04) działało 577 podmiotów – w miejscowości Lipowa oraz 65 podmiotów w Twardorzeczce. W wyniku przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, że potencjalnymi pracodawcami są to przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zatrudniające do 9 pracowników, działające w zakresie drobnych usług i handlu, wytwórstwa i budownictwa (firmy rodzinne).

W stosunku do liczby mieszkańców, najniższą aktywność gospodarczą wykazują przede wszystkim mieszkańcy obszaru Twardorzeczki – 4,8% (w porównaniu do średniej dla gminy – 8,6%). Jeśli chodzi o Lipową to wskaźnik na tle gminy jest dość korzystny oraz wynosi: 12,6%. Jednakże nie jest już tak korzystny w przypadku wzrostu aktywności mieszkańców, przejawiając się liczbą zarejestrowanych nowych podmiotów w danym roku.

Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Lipowa, na koniec 2013 roku, funkcjonowało 811 podmiotów gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON, w tym: około 98% ogółu podmiotów, tj. 795 jednostek, należało do sektora prywatnego. W sektorze publicznym 87,5% podmiotów, tj. 14 sztuk, stanowiły państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

Natomiast w sektorze prywatnym dominującą część, tj. 91,8% ogółu, zajmowały: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a w dalszej kolejności: spółki handlowe: 1,1%.

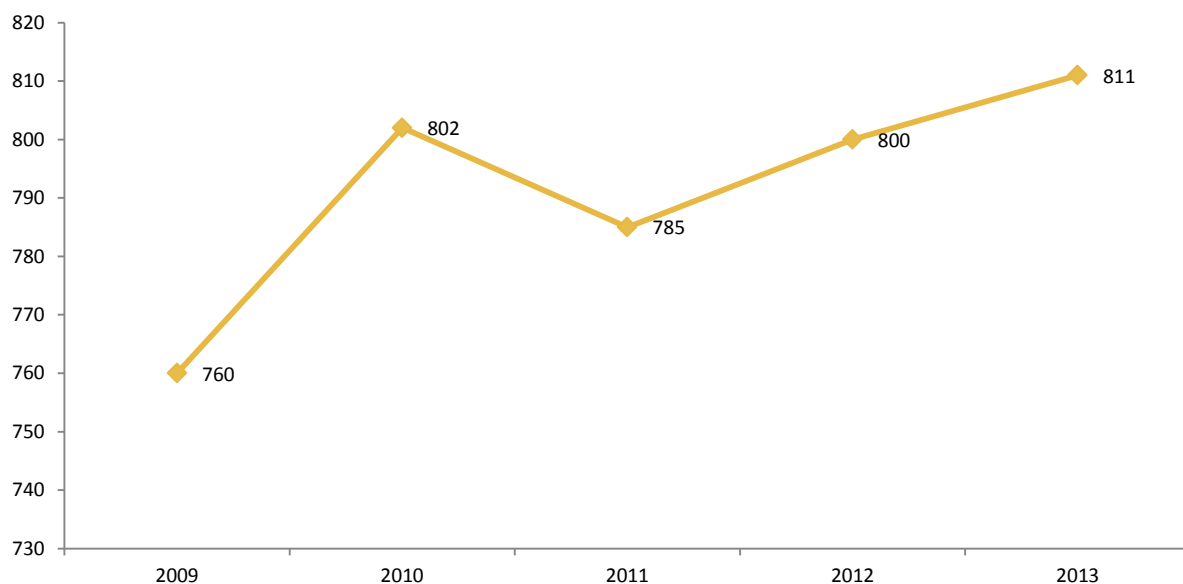
W latach 2009-2013 liczba podmiotów gospodarki narodowej wzrosła o ok. 6,7%, a zwiększenie nastąpiło przede wszystkim w sektorze prywatnym, w związku z większą liczbą osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy.

Tabela 52. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
podmioty gospodarki narodowej ogółem	760	802	785	800	811
sektor publiczny - ogółem	15	15	15	16	16
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	13	13	13	14	14
sektor prywatny - ogółem	745	787	770	784	795
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	683	724	705	718	730
sektor prywatny - spółki handlowe	6	6	6	7	9
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	1	1
sektor prywatny - fundacje	1	1	1	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	17	17	17	17

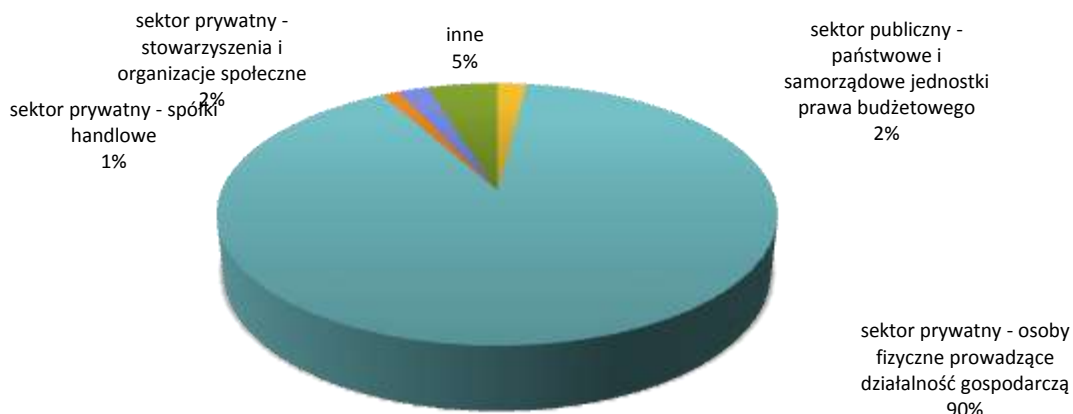
Źródło: GUS

Rysunek 33. Kształtowanie się liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 34. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON wg sektorów własności w Gminie Lipowa w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

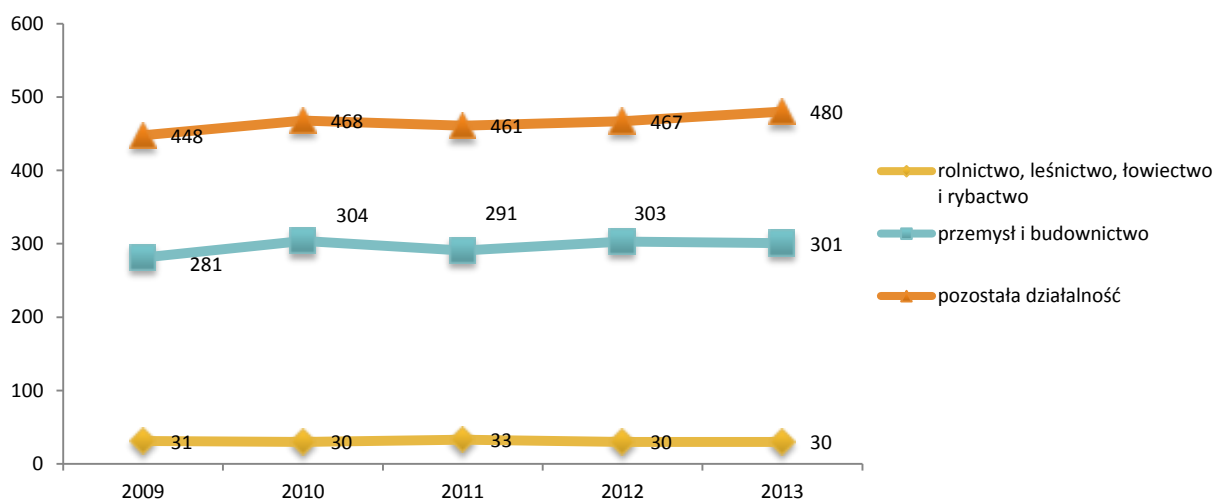
W Gminie Lipowa, podmioty gospodarcze działające w obszarze: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo stanowiły 3,7% ogółu wszystkich jednostek wpisanych do rejestru REGON, natomiast w obszarze: przemysł i budownictwo: ok. 37,1%. Największy udział miała pozostała działalność (w tym: usługi) – tj. 59,2% ogółu (wg stanu na koniec 2013 roku).

Tabela 53. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	760	802	785	800	811
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	31	30	33	30	30
przemysł i budownictwo	281	304	291	303	301
pozostała działalność	448	468	461	467	480

Źródło: GUS

Rysunek 35. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując poszczególne sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej - PKD 2007 , należy stwierdzić, iż największa liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie była zarejestrowanych w sekcjach:

- G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle: 209 jednostek tj. 25,8% ogółu podmiotów (od 2009 roku liczba wzrosła o 7,7%);
- F. Budownictwo: 187 jednostek, tj. 23,1% ogółu podmiotów (od 2009 roku liczba wzrosła o 1,6%);
- C. Przetwórstwo przemysłowe: 110 jednostek, tj. 13,6% ogółu podmiotów (do 2009 roku liczba wzrosła o 15,8% - największy wzrost).

W Lipowej nie odnotowano działalności w sekcji B Górnictwo i wydobywanie, natomiast najmniej podmiotów działa w sekcjach: E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją oraz L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

Tabela 54. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji i działów PKD 2007 w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	760	802	785	800	811
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	31	30	33	30	30
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	95	106	108	110	110
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	5	5	4	4
Sekcja F Budownictwo	184	193	178	189	187
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	194	199	206	210	209
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	41	44	37	36	36
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	31	31	28	26	22
Sekcja J Informacja i komunikacja	9	7	8	9	12
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	21	18	17	19	19
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	1	2	2	3
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	41	50	49	53	54
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	18	21	19	24	28
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	7	7	7	7
Sekcja P Edukacja	15	17	18	17	18
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	20	22	21	20	22
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	17	14	13	14
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i T Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	31	34	35	31	36

Źródło: GUS

Największa liczba podmiotów funkcjonujących w gminie to mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniające do 9 pracowników, tj. 96,7% ogółu a następnie małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 10 do 49 osób – 26 sztuk – 2,3%. W Lipowej nie działają duże przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 pracowników w przeliczeniu na pełny etat.

Tabela 55. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg liczby osób zatrudnionych / wielkości w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	760	802	785	800	811
0 - 9	731	773	757	773	784
10 - 49	27	27	26	26	26
50 - 249	2	2	2	1	1
0 - 249	760	802	785	800	811

Źródło: GUS

W latach 2009-2013 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności uległa zwiększeniu do 786 jednostek na koniec okresu analizy. Zmalała jednak liczba jednostek nowo zarejestrowanych 86 w 2009 roku do 73 w 2013 roku. Na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało w gminie na koniec 2013 roku: 122,4 podmioty – poziom ten wzrósł w przeciągu ostatnich 5 lat o 2,5%. Natomiast 11 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadało na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 56. Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	761	790	768	778	786
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	86	96	80	85	73
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	58	55	106	69	62
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	76	79	77	78	79
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	119,6	123,8	120,2	121,5	122,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	68	71	69	70	71
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,7	11,2	10,8	10,9	11,0
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2	2	2	2	2
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	135	150	126	132	113
Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym					
ogółem	1195,7	1238,2	1202,1	1215,3	1224,3
0 - 9	1150,1	1193,5	1159,3	1174,2	1183,6
10 - 49	42,5	41,7	39,8	39,5	39,3
50 - 249	3,1	3,1	3,1	1,5	1,5

Źródło: GUS

Analizując pracodawców na terenie Powiatu Żywieckiego należy stwierdzić, iż dominującą rolę odgrywają: „Grupa Żywiec” (zakłady piwowarskie), „PONAR” Żywiec (fabryka maszyn i urządzeń), „EKOTERM” (ciepłownia miejska), „METALPOL” Węgierska Górka Sp. z o.o. (odlewnia żeliwa), Fabryka Śrub „Śrubena Produkcja” Sp. z o.o. w Żywcu, „FAMED” S.A. – Fabryka sprzętu Szpitalnego w Żywcu, „HUTCHINSON” Sp. zoo w Żywcu, SEWS-CABIND Poland Sp. zoo w Żywcu³. Dobrze rozwija się drobna wytwórczość, rzemiosło, usługi oraz handel. Poza wielkimi pracodawcami, najwięcej miejsc pracy zwłaszcza sezonowo tworzonych jest w branży turystycznej.

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, w okresie od 1 stycznia 2014r. do końca grudnia 2014r. do PUP zgłoszono 3489 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, przez które należy rozumieć⁴:

- wolne miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - m.in.: krajowe oferty pracy, prace interwencyjne, roboty publiczne, oferty pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.
- miejsca aktywizacji zawodowej - m.in.: miejsca stażu, przygotowania zawodowego dorosłych, prac społecznie użytecznych.

Liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszonych w 2014r. w porównaniu do 2013r. wzrosła o 1252 miejsca pracy.

W ogólnej liczbie 3489 zgłoszonych wolnych miejsc pracy: 2254 stanowiły oferty zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, natomiast 1235 stanowiły miejsca aktywizacji zawodowej.

Lokalni pracodawcy najczęściej poszukiwali osób na stanowisko: sprzedawca, głównie w branży spożywczej. Warto dodać, że w 2014r. na terenie powiatu żywieckiego powstały nowe obiekty handlowe m.in. Merkur Market, Stokrotka, Media Expert, które zgłaszały do tutejszego Urzędu oferty pracy na stanowisko: sprzedawca oraz kasjer-sprzedawca.

Często poszukiwanym zawodem przez pracodawców był zawód: robotnik gospodarczy. Należy jednak zaznaczyć, że znaczna część ofert pracy w tym zawodzie stanowiła miejsca pracy subsydiowanej m.in. prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne. Z kolei wśród osób kierowanych do odbycia stażu dominował zawód: technik prac biurowych.

W 2014r. tutejszy Urząd dysponował 211 ofertami pracy w zawodzie: murarz oraz 100 ofertami pracy w zawodzie: pakowacz. Najwięcej ofert pracy na powyższe stanowiska zgłaszały 2 Agencje Zatrudnienia, oferujące pracę na terenie Niemiec lub Wielkiej Brytanii.

Natomiast oferty pracy w zawodzie: monter podzespołów i zespołów elektronicznych oferowane były również przez Agencje Zatrudnienia, które jednak zatrudniały pracowników w polskich zakładach pracy produkujących części samochodowe. Zgłoszone oferty pracy skierowane były w większości do osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Warto wspomnieć o ofertach pracy w zawodzie: kierowca samochodu ciężarowego. Pracodawcy zgłaszając wolne miejsca pracy na powyższe stanowisko wymagali od potencjalnego kandydata posiadania świadectwa kwalifikacji. Biorąc pod uwagę potrzeby pracodawców tutejszy Urząd w 2014r. zorganizował szkolenie grupowe z zakresu: „Kwalifikacja wstępna przyspieszona dla kierowców wykonujących przewóz drogowy kat. C1,C1+E,C,C+E”, na które skierowano 10 osób bezrobotnych.

³ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006-2020, Starostwo Powiatowe w Żywcu

⁴ Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Żywieckim w 2014 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu

Należy również zaznaczyć, że najwięcej ofert pracy zgłaszano w zawodach, które stanowią najliczniejszą grupę wśród osób zarejestrowanych tj. sprzedawca, robotnik gospodarczy, robotnik budowlany, kucharz, murarz. Powyższe zawody z roku na rok stanowią największą grupę wśród zawodów osób zarejestrowanych, ale właśnie na wskazane stanowiska najczęściej wpływają oferty pracy, w tym również subsydiowane.

Największy deficyt wśród zawodów poszukiwanych w 2014r. w powiecie żywieckim wystąpił w zawodzie: spawacz metodą MAG. Praca we wskazanym zawodzie wymaga przede wszystkim zdobycia odpowiednich uprawnień zawodowych. Największe zapotrzebowanie na spawaczy zgłaszane jest przez średnie i duże przedsiębiorstwa, które zazwyczaj związane są z branżą budowlaną i metalową.

W grupie zawodów deficytowych znalazły się zawody związane z zapewnieniem opieki tj. opiekun osoby starszej, opiekunka dziecięca, opiekun medyczny, opiekun w domu pomocy społecznej. Należy zaznaczyć, że pracę dla opiekunów oferowały zarówno firmy prowadzące działalność na terenie powiatu żywieckiego, jak i polskie firmy zatrudniające pracowników za granicą, najczęściej w domach prywatnych lub w domach opieki długoterminowej w Niemczech.

Znaczny wskaźnik intensywności deficytu wykazały zawody takie jak: asystent nauczyciela przedszkola, wychowawca małego dziecka, sekretarka, agent ubezpieczeniowy, asystent do spraw księgowości, archiwista. Zapotrzebowanie na powyższe zawody w większości zgłaszali pracodawcy zainteresowani przyjęciem osób bezrobotnych do odbywania stażu, po zakończeniu którego istniała możliwość zatrudnienia.

Deficytowym zawodem jest również pracownik ochrony fizycznej I stopnia oraz dozorca. Pracodawcy nie wymagają od kandydatów wysokich kwalifikacji zawodowych, ale przede wszystkim zatrudniają na tych stanowiskach osoby niepełnosprawne.

Dokonując dalszej analizy możemy zauważyć, że deficyt stanowią również zawody związane z montażem lub obsługą maszyn w zakładach produkcyjnych tj.: monter elektronicznego wyposażenia maszyn i urządzeń, operator maszyny papierniczej, operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej, monter/składacz okien. Oferty pracy na powyższe stanowiska zawierały przede wszystkim wymóg posiadania doświadczenia zawodowego.

Należy również zaznaczyć, że zdarzały się sytuacje kiedy pracodawcy zgłaszali oferty pracy, a w rejestrze osób bezrobotnych i poszukujących pracy nie figurowały osoby w poszukiwanych zawodach. W tym przypadku wskaźnik intensywności deficytu osiąga wartość MAX. W 2014r. do takich zawodów należały m.in: główny księgowy, kartograf, nauczyciel plastyki w szkole podstawowej, artysta grafik, technik automatyk, technik logistyk, pracownik kancelaryjny, kurier, wozak zrywkarz, monter żaluzji, spawacz metodą MIG, spawacz metodą TIG, elektryk budowlany, szlifierz materiałów drzewnych, operator ładowarki, monter taboru szynowego, monter mebli, pomocnik lakiernika, sortowacz surowców wtórnych.

Biorąc pod uwagę zawody, na które występuje największy deficyt na lokalnym rynku pracy tutejszy Urząd organizuje szkolenia grupowe i indywidualne m.in. spawanie metodą TIG, spawanie metodą MIG, spawanie metodą MAG, kwalifikacja wstępna przyspieszona dla kierowców wykonujących przewóz drogowy kat. C1,C1+E, C, C+E, przedstawiciel handlowy, opiekun osób starszych i dzieci z pierwszą pomocą przedmedyczną.

- **Pracownicy – struktura zawodowa w obszarze zdegradowanym, przyjazdy do pracy na obszar zdegradowany**

Osoby zamieszkujące obszary objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji pracują przede wszystkim poza miejscem zamieszkania, w tym przede wszystkim w większych ośrodkach miejskich, tj. Żywiec, czy Bielsko – Biała.

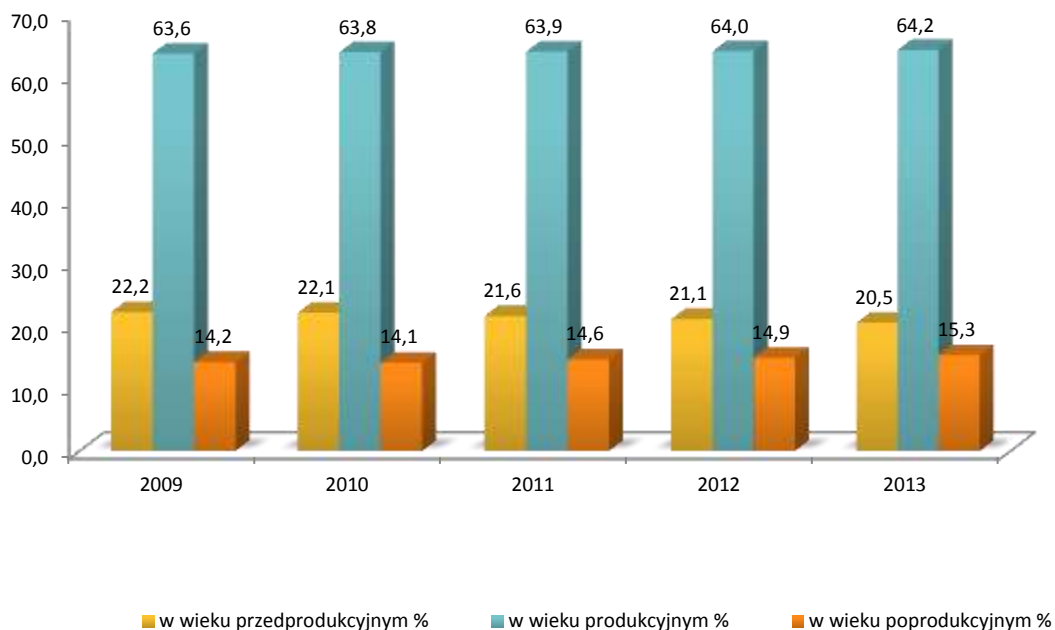
W gminie Lipowa obserwuje się tendencję wzrostową w zakresie udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz produkcyjnym, natomiast zmniejszenie w wieku przedprodukcyjnym. W 2013 roku liczba osób w wieku produkcyjnym stanowiła 64,2% ogółu ludności, w wieku przedprodukcyjnym: 20,5%, natomiast w wieku poprodukcyjnym: 15,3%.

Tabela 57. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
w wieku przedprodukcyjnym	22,2	22,1	21,6	21,1	20,5
w wieku produkcyjnym	63,6	63,8	63,9	64,0	64,2
w wieku poprodukcyjnym	14,2	14,1	14,6	14,9	15,3

Źródło: GUS

Rysunek 36. Struktura udziału ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- **Sytuacja makroekonomiczna – trendy obserwowalne w skali regionu**

Województwo Śląskie⁵ jest najbardziej atrakcyjnym pod względem inwestycyjnym regionem w Polsce, w tym zakresie należy również do liderów na świecie. Jednym z filarów wysokiej pozycji Śląskiego w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej jest Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (KSSE), która w ciągu 18 lat działania przyciągnęła bezpośrednie inwestycje o wartości około 21,5 mld zł, tworząc ponad 53 tys. nowych miejsc pracy. Potwierdzeniem tych wyników jest 2. miejsce w Europie i 11. na świecie w rankingu stref ekonomicznych przeprowadzonym przez fDi Intelligence (centrum badawcze Financial Times). Śląskie to jeden z najsilniejszych gospodarczo (niemal 12,7 proc. PKB) i demograficznie (prawie 4,6 mln osób) regionów w Polsce. To największy zurbanizowany obszar w Europie środkowo-wschodniej, mający najwyższą średnią krajową gęstość zaludnienia oraz wskaźnik ludności miejskiej – ponad 77%. Inwestorów wspiera wiele instytucji otoczenia biznesu. Tradycyjny śląski etos pracy to wizytówka mieszkańców Śląskiego, to tutaj ludzie od pokoleń pracują w przemyśle, wśród nowych technologii, to także region innowacji i kreatywnych kadr. Niemal 3 miliony osób w wieku produkcyjnym i ponad 136 tys. studentów zapewnia ogromne i różnorodne zasoby pracy oraz wielkość i chłonność rynku zbytu. Śląskie to najgęstsza w kraju sieć dróg ekspresowych i autostrad oraz bliskość granicy z Czechami i Słowacją. W promieniu 600 km od Katowic znajduje się 6 europejskich stolic: Warszawa, Berlin, Praga, Budapeszt, Wiedeń i Bratysława. Euroterminal w Sławkowie (kolej szerokotorowa) zapewnia bezpośredni dostęp do rynków Azji. Lotnisko Katowice jest liderem w ruchu cargo w kraju wśród lotnisk regionalnych. W regionie na 41 wyższych uczelniach kształci się ponad 136 tys. studentów, z czego ponad 55% wybiera szkoły techniczne i ekonomiczne. Specyfiką regionu jest dobrze rozwinięte szkolnictwo zawodowe. Turystycznymi wizytówkami Śląskiego są Zespół Klasztorny oo. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie, Beskidy oraz Szlak Zabytków Techniki – jedyny w Polsce regionalny szlak turystyki industrialnej. Region jest ważnym ośrodkiem wystawienniczo-targowym i konferencyjnym. Corocznie organizowany jest Europejski Kongres Gospodarczy w Katowicach. Jest to największa impreza biznesowa w Europie Centralnej, tworząca przestrzeń do wymiany opinii elit politycznych, biznesowych, naukowych i ekonomicznych.

Procesom restrukturyzacji regionu towarzyszy zmiana struktury zatrudnienia przejawiająca się w malejącej liczbie osób zatrudnionych w budownictwie, górnictwie, produkcji metali, przy równoczesnym jej wzroście w sektorze usług. Na Śląsku w ostatnich latach dynamicznie rozwijają się firmy nowych technologii o uznanych markach, działa tu wiele różnego rodzaju przedsiębiorstw. Branżami, które zaczynają dominować, są: przemysł motoryzacyjny, spożywczy, dynamicznie rozwija się turystyka. Przemysł precyzyjny i elektroniczny to branże nowych rozwijających się technologii. To m.in. czynnik wpływający na jakość kadry inżynieryjno-technicznej. Według stanu na 30 listopada 2014 r. wysokość stopy bezrobocia w województwie wynosiła 9,6% (kraj 11,4%). Region znajduje się na drugim miejscu listy województw o najniższej wartości tego wskaźnika, tuż za Wielkopolską (7,7%). Utrzymuje się duże zróżnicowanie natężenia bezrobocia w regionie. W końcu października 2014 r. wysokość stopy bezrobocia w Katowicach wynosiła 4,8%. Na przeciwległej pozycji znajdował się powiat częstochowski, gdzie wysokość tego wskaźnika osiągnęła wartość 18,2% (różnica 13,4 pkt. proc.). Jeżeli chodzi o podregiony w omawianym okresie, najniższą stopę bezrobocia notowano w podregionie tyskim (5,5%) i katowickim (7,1%); potem kolejno w podregionach: bielskim (8,6%), rybnickim (8,7%), gliwickim (8,8%),

⁵ Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, www.slaskie.pl

sosnowieckim (12,6%) oraz w częstochowskim (13,5%). Najwyższą stopą bezrobocia charakteryzował się podregion bytomski (14,3%).

Na zakończenie rozdziału dokonano porównania podstawowych wskaźników statystycznych ze średnimi wskaźnikami dla Powiatu Żywieckiego i Województwa Śląskiego.

- **Sytuacja prawna – ograniczenia i możliwości dla działalności gospodarczej, w skali makro w odniesieniu do obszaru zdegradowanego**

Do barier w działalności gospodarczej w skali makroekonomicznej można zaliczyć przede wszystkim⁶:

- a) *bariery podatkowe* są największą barierą od wielu lat. W Polsce obowiązuje skomplikowane prawo podatkowe oraz wysokie stawki podatkowe podatków bezpośrednich. Większość właścicieli firm uważa, iż brak czytelności w regulacjach podatkowych zwiększa ryzyko działalności gospodarczej i generuje koszty, które w sposób nieuzasadniony obciążają ich działalność, zmniejszając tym samym konkurencyjność. Kłopotliwe są również niektóre przepisy, które wywołują mnóstwo niejasności. Najważniejszą barierą rozwoju działalności gospodarczych są zbyt wysokie pozapłacowe koszty pracy (tzw. para podatki), które mają wpływ na zmniejszenie konkurencyjności firm oraz na ograniczenie chęci zwiększania zatrudnienia,
- b) *bariery zatrudnienia* - nieelastyczne prawo pracy,
- c) *bariery administracyjne* – uciążliwe i kosztowne procedury administracyjne, brak kompetencji niektórych urzędników, co przejawia się m.in. różnymi interpretacjami tych samych zapisów prawa podatkowego w różnych urzędach skarbowych w Polsce, długie terminy oczekiwania,
- d) trudności w pozyskaniu środków unijnych przez mikro i małe przedsiębiorstwa,
- e) opóźniony spływ wierzytelności, czyli kłopoty z odzyskiwaniem swoich należności od kontrahentów. Powoduje to powstanie zatorów płatniczych i utratę płynności finansowej w wielu firmach. Przedsiębiorcy z małych firm nie mają szans w walce o swoje należności, od nieuczciwych czy nierzetelnych kontrahentów, przez co wychodzą z rynku,
- f) niedopasowanie systemu edukacji do bieżących potrzeb rynku pracy. Polacy kształcą się w zawodach i dziedzinach, które nie są perspektywiczne. Na studiach nabywają bezużytecznej wiedzy teoretycznej, a zbyt mało uczy się ich praktycznych umiejętności, przydatnych w realnej pracy zawodowej,
- g) państwo i samorządy zbyt mocno ingerują w działalność gospodarczą na danym rynku. Zjawisko to można zauważyć np. w przetargach, w których większe szanse mają spółki komunalne niż prywatne.

Na terenie gminy nie są zlokalizowane strefy ekonomiczne. Nie działają tutaj również żadne instytucje otoczenia biznesu, klastry przemysłowe, parki technologiczne, czy inkubatory przedsiębiorczości. Najbliższe instytucje tego typu mają siedzibę w mieście Bielsko-Biała.

Gmina nie posiada programu pobudzania aktywności gospodarczej, pomocy publicznej dla przedsiębiorców, etc. Stawki podatku od nieruchomości na 2015 rok są nieznacznie niższe niż maksymalne ograniczone ustawą o podatkach i opłatach lokalnych.

⁶ Bariery przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej, www.wkierunkuzatrudnienia.pl

Analizując wysokość stawek podatków lokalnych (w tym podatku od nieruchomości) należy stwierdzić, iż gmina prowadzi politykę zachęcającą do inwestowania poprzez stosowanie niższych stawek, niż maksymalne, do pozyskania inwestorów, czy rozwoju przedsiębiorczości, np. od nieruchomości.

Tabela 58. Porównanie stawek podatku od nieruchomości gminy Lipowa z maksymalnymi ustawowymi stawkami na rok 2015

Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych	Uchwała Rady Gminy Lipowa
od gruntów:	
a) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków – 0,90 zł od 1 m2 powierzchni	<u>0,86 zł</u> od 1 m2
b) pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych – 4,58 zł od 1 ha powierzchni	4,50 zł od 1 ha powierzchni
c) pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego – 0,47 zł od 1 m2 powierzchni	0,37 zł od 1 m2 powierzchni
od budynków lub ich części:	
a) mieszkalnych – 0,75 zł od 1 m2 powierzchni użytkowej	0,73 zł od 1 m2 powierzchni użytkowej
b) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej – 23,13 zł od 1 m2 powierzchni użytkowej	<u>21,25 zł</u> od 1 m2 powierzchni użytkowej
c) zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym – 10,80 zł od 1 m2 powierzchni użytkowej	<u>10,65 zł</u> od 1 m2 powierzchni użytkowej
d) związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń – 4,70 zł od 1 m2 powierzchni użytkowej	<u>4,63 zł</u> od 1 m2 powierzchni użytkowej
e) pozostałych – 7,77 zł od 1 m2 powierzchni użytkowej	5,77 zł od 1 m2 powierzchni użytkowej
od budowli:	
2% ich wartości określonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i ust. 3–7.	2% ich wartości określonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i ust. 3–7.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 849), Uchwały Nr L/271/14 Rady Gminy Lipowa w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na 2015 rok

Bariery administracyjne w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (w aspekcie przestrzennym) dotyczą przede wszystkim zagadnień gospodarki przestrzennej gruntami oraz prawa budowlanego i ochrony środowiska w procesie inwestycyjnym.

Gmina Lipowa posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który jest w trakcie aktualizacji. Ewentualne ograniczenia wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (MPZP), w tym przeznaczenia terenu, intensywności zabudowy, etc. mogą być problemem w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, możliwości realizacji nowych inwestycji.

Gmina Lipowa nie posiada programów pomocy publicznej przeznaczonych dla potencjalnych inwestorów, co oznacza m.in. brak ulg w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorstw tworzących nowe miejsca pracy. Jednocześnie gmina charakteryzuje się niską aktywnością wobec inwestorów pod kątem prowadzenia działań marketingowych.

• Sytuacja społeczna

W diagnozie sytuacji przedstawiono problemy społeczne i demograficzne w poszczególnych obszarach.

Na podstawie tych danych zidentyfikowano najważniejsze grupy docelowe, które mogą być objęte w ramach działań podejmowanych w procesie rewitalizacji, tj.:

Tabela 59. Grupy docelowe rewitalizacji

wyszczególnienie	Obszar 1 Lipowa	Obszar 2 Twardorzeczka	Razem
Osoby z problemem ubóstwa	247	92	339
Osoby z problemami w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	111	49	160
Osoby zagrożone wykluczeniem ze względu na alkoholizm	32	25	57
Osoby niepełnosprawne	90	18	108
Osoby bezrobotne	212	64	276
w tym:			0
- osoby długotrwale bezrobotne	120	40	160
- bezrobotni poniżej 25 roku życia	31	11	42
- bezrobotni powyżej 50 roku życia	67	17	84
- bezrobotni bez wykształcenia średniego	130	41	171
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	83	22	105
- bezrobotne kobiety	124	26	150
Ogółem	692	248	940

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ilościowej

Do grupy docelowej można zaliczyć: osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby bezrobotne, jak również otoczenie tych osób w zakresie niezbędnym do wsparcia i ich rodziny.

- **Polityka mieszkaniowa gminy oraz mieszkalnictwo**

Podstawowym dokumentem w zakresie zasad gospodarowania gminnym zasobem mieszkaniowym jest Uchwała nr X/46/11 w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, której załącznik określa m.in.:

- Wysokość dochodu gospodarstwa domowego uzasadniająca oddanie w najem lokalu na czas nieoznaczony i lokalu socjalnego,
- Warunki zamieszkiwania kwalifikujące wnioskodawcę do ich poprawy,
- Kryteria wyboru osób, którym przysługuje pierwszeństwo zawierania umów najmu lokali na czas nieoznaczony i lokali socjalnych,
- Warunki dokonywania zmiany lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz zamiany pomiędzy najemcami lokali należących do tego zasobu a osobami zajmującymi lokale w innych zasobach,
- Tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o najem lokali zawieranych na czas nieoznaczony i o najem lokali socjalnych oraz sposób poddania tych spraw kontroli społecznej,
- Zasoby postępowania w stosunku do osób, które nie posiadają tytułu prawnego do zajmowanego lokalu
- Kryteria oddania w najem lokali o powierzchni użytkowej przekraczającej 80 m²

Gmina dysponuje 2 lokalami mieszkalnymi – komunalnymi, które zamieszkują 2 osoby, 4 lokalami socjalnymi – 12 mieszkańców oraz 1 lokalem tymczasowym – 1 mieszkaniec.

Tabela 60. Wykaz lokali komunalnych oraz socjalnych wraz z liczbą mieszkańców

Rodzaj lokalu	Lokalizacja	Powierzchnia lokalu	Przedmiot umowy	Pow. działki	Liczba mieszkańców
Lokale komunalne	Lipowa 621	53 m ²	Budynek w Lipowej na działce nr 1893/1	2107 m ²	1
	Lipowa 621	73 m ²	Budynek w Lipowej na działce nr 2205		1
Lokale socjalne	Lipowa 9	44 m ²	Budynek w Lipowej na działce nr 3707	1200 m ²	4
	Lipowa 9	30 m ²	Budynek w Lipowej na działce nr 3707	1200 m ²	2
	Lipowa 9	31 m ²	Budynek w Lipowej na działce nr 3707	1200 m ²	5
	Lipowa 78	20,16 m ²	Budynek w Leśnej na działce nr 201	898 m ²	1
Lokal tymczasowy	Lipowa 78	16,40 m ²	Budynek w Leśnej na działce nr 201	898 m ²	1

Źródło: dane Urzędu Gminy w Lipowej

Skala potrzeb mieszkaniowych w gminie przedstawia się następująco:

- liczba oczekujących na przydział mieszkania komunalnego lub socjalnego od 2013 roku – wynosi 6 osób,
- trudno oszacować średni czasu oczekiwania na przydział - ponieważ w mieszkaniowym zasobie gminy wszystkie lokale są zajęte i zwykle umowa przedłużana jest na kolejne lata,
- gmina nie przydziela dodatków mieszkaniowych,
- wyrok eksmisji z prawem do lokalu socjalnego posiadają 2 osoby (w Lipowej i Twardorzeczce).

W gminie zabudowę stanowią przede wszystkim budynki jednorodzinne, wolnostojące, murowane, kryte dachami spadzistymi. Niewielki udział w zabudowie stanowią obiekty usługowe wydzielające się skalą

i charakterem od zabudowy mieszkaniowej. Tylko w jednej miejscowości, w Lipowej, można wyróżnić koncentrację obiektów i urządzeń usługowych tworzących centrum usługowe gminy.

Na obszarze gminy nie funkcjonują spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe.

Liczba budynków mieszkalnych ogółem na obszarze gminy wynosi 2999 sztuk, w których zlokalizowanych jest 3095 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 294155 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi: 95 m², natomiast na 1 mieszkańca: 28,5 m². Na jedno mieszkanie przypada średnio 4,6 izby o powierzchni ok. 20,7 m². Na 1000 mieszkańców przypada prawie 300 mieszkań. Ponad 90% ogółu mieszkań wyposażonych jest w sieć wodociągową oraz łazienkę, natomiast ok. 80% w centralne ogrzewanie.

W analizowanym okresie czasu wskaźniki w zakresie mieszkalnictwa uległy nieznacznej poprawie.

W ostatnich 5 latach liczba budynków mieszkalnych wzrosła o ok. 8,5%.

Tabela 61. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)					
mieszkania ogółem					
mieszkania	5	-	-	-	5
powierzchnia użytkowa mieszkań	231	-	-	-	178
mieszkania socjalne					
mieszkania	3	-	3	4	4
powierzchnia użytkowa mieszkań	105	-	105	125	125
Zasoby mieszkaniowe					
ogółem					
mieszkania	2888	2903	2961	3036	3095
izby	12956	13195	13505	13916	14215
powierzchnia użytkowa mieszkań	264601	270130	277480	286570	294155
Budynki mieszkalne w gminie					
ogółem	2765	2787	2869	2941	2999
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne					
ogółem					
wodociąg	2671	2705	2764	2840	2901
ustęp spłukiwany	2428	2681	2740	2816	2877
łazienka	2521	2576	2635	2711	2771
centralne ogrzewanie	2248	2318	2377	2453	2514
gaz sieciowy	904	939	965	994	1014
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań					
wodociąg	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
łazienka	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
centralne ogrzewanie	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki					
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	91,6	93,1	93,7	94,4	95,0
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	26,5	26,6	27,1	27,9	28,5
mieszkania na 1000 mieszkańców	289,1	286,0	289,7	295,2	299,9

Źródło: GUS

W latach 2009-2013 systematycznie rosła liczba mieszkań oraz budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania. W 2013 roku wyniosła ona 67 obiektów, w tym 62 mieszkań (budynków jednorodzinnych) o łącznej powierzchni użytkowej: 7972 m². Do budynków niemieszkalnych zaliczają się przede wszystkim garaże: 83,3% ogółu obiektów niemieszkalnych oddanych do użytkowania.

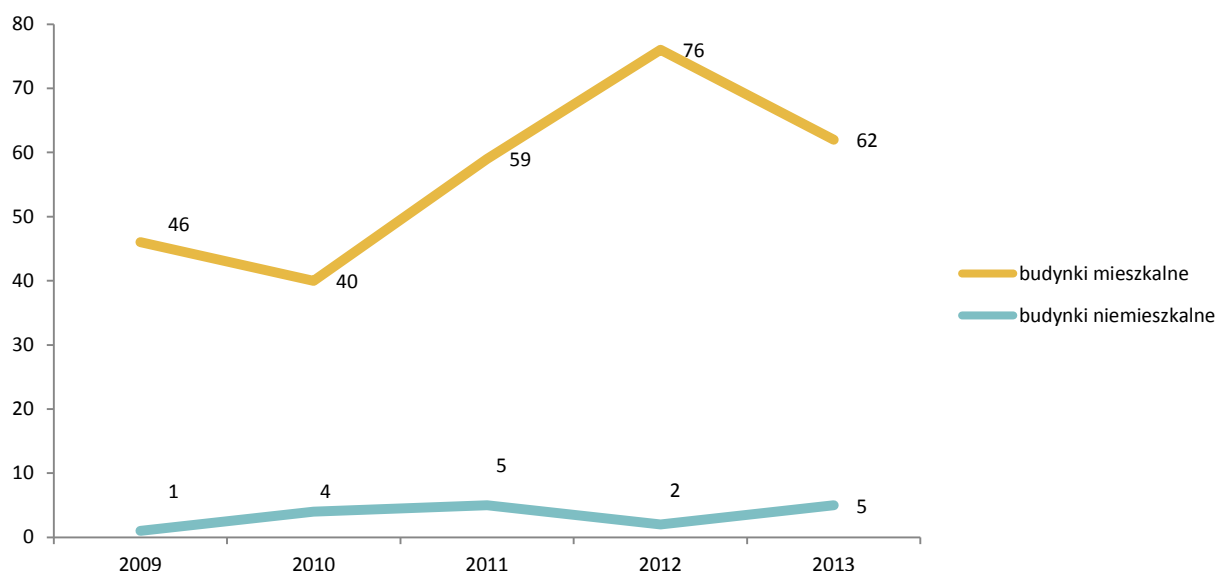
Tabela 62. Budownictwo mieszkaniowe i budynki w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Mieszkania oddane do użytkowania					
ogółem					
mieszkania	46	40	59	76	62
izby	251	244	312	413	311
powierzchnia użytkowa	5909	5656	7386	9119	7972
indywidualne					
mieszkania	46	40	58	72	62
izby	251	244	307	390	311
powierzchnia użytkowa	5909	5656	7273	8653	7972
Budynki nowe oddane do użytkowania					
ogółem	47	44	64	78	67
mieszkalne	46	40	59	76	62
budynki jednorodzinne tj.: budynki jednomieszkaniowe oraz budynki jednorodzinne nieprzystosowane do stałego zamieszkania	-	-	-	76	62
niemieszkalne	1	4	5	2	5
powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych	5909	5656	7386	9119	7972
powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych	33	363	419	78	248
kubatura nowych budynków ogółem	29199	28198	35777	45051	39356
kubatura nowych budynków mieszkalnych	29099	25839	33718	44722	38089
Budynki niemieszkalne, zbiorowego zamieszkania oraz domy letnie oddane do użytkowania					
nowe					
budynki					
ogółem	1	4	5	2	5
inwestor indywidualny	1	4	5	2	5
kubatura					
ogółem	100	2359	2059	329	1267
inwestor indywidualny	100	2359	2059	329	1267
powierzchnia użytkowa					
ogółem	33	363	419	78	248
inwestor indywidualny	33	363	419	78	248
budynki garaży					
budynki					
ogółem	1	3	3	1	4
inwestor indywidualny	1	3	3	1	4
kubatura					
ogółem	100	444	601	98	631
inwestor indywidualny	100	444	601	98	631

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
powierzchnia użytkowa					
ogółem	33	90	147	26	100
inwestor indywidualny	33	90	147	26	100
budynki gospodarstw rolnych					
budynki					
ogółem	0	1	1	1	1
inwestor indywidualny	0	1	1	1	1
kubatura					
ogółem	0	1915	280	231	636
inwestor indywidualny	0	1915	280	231	636
powierzchnia użytkowa					
ogółem	0	273	70	52	148
inwestor indywidualny	0	273	70	52	148

Źródło: GUS

Rysunek 37. Budownictwo w Gminie Lipowa w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych gminnej ewidencji (stan w dniu 31.12.2014r.), największa liczba budynków: 1462 szt. z 3082 szt. (tj. 47,4%) jest położonych w miejscowości Lipowa, w tym: 20 szt. została wybudowana przed 1945 rokiem (39,2% ogółu budynków wybudowanych do 1945r. na obszarze gminy). Natomiast najwięcej obiektów, tj. 850 szt. wybudowano w Lipowej w latach 1946-1989 (47,5% ogółu budynków wybudowanych w tym okresie na terenie całej gminy) i 592 szt. po 1989r. (tj. 47,7%).

W gminie zlokalizowanych jest 3031 mieszkań (wg danych na koniec 2014r.), w tym ponad połowa w miejscowości Lipowa. Największy odsetek mieszkań bez wodociągu występuje w miejscowości Ostre – 39% ogółu mieszkań w tej miejscowości oraz Twardorzeczka – 29% i Lipowa – 20% (przy średniej dla gminy: 20%). Największy problem z brakiem kanalizacji zidentyfikowano w: Słotwinie – 24%, Lipowej – 17% i Ostre – 14%

(średnia wartość dla gminy: 14%). Z brakiem łazienki i ubikacji borykają się przede wszystkim mieszkańcy: Siennej – 4,1% ogółu mieszkań w tej miejscowości pozostaje bez łazienki, a 0,8% - bez ubikacji oraz miejscowości Leśna – odpowiednio: 4,0% i 0,7%.

Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu dla obszaru całej gminy wynosi: 3,4 osoby, w tym najwięcej osób zamieszkuje 1 mieszkanie w Twardorzeczce: 4 osoby oraz Siennej: 3,6 osoby

4.3.2. Sytuacja w sferze zagospodarowania przestrzennego

Zabudowa gminy, w tym obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji, w przeważającej części posiada charakter pasmowy i położona jest głównie wzdłuż głównych dróg, tworząc pojedyncze lub zwielokrotnione rzędy zabudowy. Obiekty są lokalizowane w luźnej, swobodnej i rozproszonej zabudowie.

Zabudowę stanowią przede wszystkim części budynki jednorodzinne, wolnostojące, murowane, kryte dachami spadzistymi. Niewielki udział w zabudowie stanowią obiekty usługowe wydzielające się skalą i charakterem od zabudowy mieszkaniowej. Tylko w jednej miejscowości, w Lipowej, można wyróżnić koncentrację obiektów i urządzeń usługowych tworzących centrum usługowe gminy.

Układy przestrzenne poszczególnych miejscowości przedstawiają różny stopień zachowania pierwotnych postaci osiedleńczych. W oparciu o stopień czytelności formy pierwotnej w krajobrazie poszczególnych wsi, przeprowadzona została ocena wartości zachowanych układów przestrzennych na podstawie opracowania. J. Bogdanowskiego, w której wyróżniono postać⁷:

- modelową – prezentującą stan zachowania zbliżony do formy pierwotnej: Lipowa – Dwór,
- historyczną – przekształconą nawarstwieniami historycznymi, okresów nowożytnego i nowoczesnego, przede wszystkim układami rozrzuconymi, przysiółkowymi w odmianie łańcuchowej oraz rozproszonymi w odmianie jednodworczej, z wyraźną przewagą form pierwotnych (Lipowa Stara (część zachodnia)),
- tradycyjną – przekształconą nawarstwieniami okresu nowożytnego i nowoczesnego, przede wszystkim układami rozrzuconymi, przysiółkowymi w odmianie łańcuchowej i skupowej i rozproszonymi w odmianie jednodworczej oraz współczesnymi w typie urbanizacyjnym w odmianie osiedlowej wielodrożnej i szeregowej, przy zachowaniu równowagi form tradycyjnych i współczesnych (Ostre, Leśna Nowa);
- przekształconą nawarstwieniami historycznymi oraz współczesnymi o dominującej nowej zabudowie rozwiniętej na kanwie dawnego, mniejszego układu osadniczego (Lipowa- dział, Lipowa-Podzielec, Słotwina, Twardorzeczka);
- współczesną – rozwijającą się na kanwie tradycyjnego rozłogu w obrębie obszarów dawniej nie zabudowanych (Lipowa-Brzeziny).

Przeprowadzona ocena wartości układów przestrzennych poszczególnych miejscowości wykazała, że obszar gminy zagrożony jest postępującą degradacją przestrzeni (zwłaszcza w Lipowej). Stan ten spowodowały niekorzystne zmiany urbanizacyjne zniekształcające obraz historycznego regionalizmu krajobrazowego.

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipowa

Weryfikacja obiektów zabytkowych gminnej ewidencji pozwala stwierdzić, że wiele obiektów w rejonach zabudowy siedliskowej wsi zostało wyburzonych i przebudowanych, zaś duża liczba budynków jest w złym stanie technicznym. Tendencja do eliminowania zabudowy tradycyjnej, miała w obrębie poszczególnych wsi charakter żywiołowy, a jej nasilenie przypadało na lata 1960-1980. W miejscach wyburzonych obiektów zabytkowych lokalizowano nowe inwestycje – najczęściej dominujące skalą, realizowane według typowych projektów przeznaczonych dla układów miejskich, o formach obcych w tradycji budowlanej regionu. Wśród zachowanych w terenie zabytków przeważającą część stanowią przykłady tradycyjnej zabudowy pochodzącej z I i II ćw. XX w. oraz nieliczne już budynki powstałe w I i II poł. XIXw. Pierwotnie tradycyjne budynki mieszkalne i inwentarskie były charakterystyczne dla zabudowy siedliskowej. Obecnie występują one zazwyczaj w rozproszeniu. Pomimo, iż w porównaniu z przeszłością jest ich stosunkowo mało, to jednak właśnie one decydują o indywidualnym charakterze i tożsamości opisywanego terenu.

Ponadto na obszarze gminy można zaobserwować niekorzystne zjawisko jakim jest tendencja do rozpraszania zabudowy poza istniejące, historycznie ukształtowane zespoły osadnicze. Tendencje te na obszarze gminy mają ograniczony charakter, nie prowadzący do znaczących zmian proporcji między terenami zabudowanymi i otwartymi, jednak prowadzi to do stopniowego ograniczenia wartości krajobrazowych i widokowych obszaru.

Tabela 63. Rodzaj użytkowania terenu w Gminie Lipowej

Rodzaj użytkowania terenu	Powierzchnia (ha)	%
Tereny zabudowy mieszkaniowej	373,27	6,46
Tereny usług	22,50	0,42
Tereny PU – tartak (Lipowa)	2,12	0,04
RPO (w granicach ogrodu)	11,03	0,11
Tereny sportu i rekreacji	5,30	0,09
Tereny zieleni urządzonej (przy kościele w Leśnej)	0,41	0,01
Tereny cmentarzy	3,32	0,06
Tereny infrastruktury	1,38	0,02
Tereny lasów	3078,03	53,02
Tereny rolne	1504,50	25,91
Tereny zieleni	740,35	12,74
Tereny wód powierzchniowych	11,56	0,19
Tereny komunikacji	54,23	0,93
Razem	5808	100%

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania Gminy Lipowa

Zurbanizowaną część powierzchni gminy stanowią tereny zainwestowane (około 8%) obejmujące przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i działalności gospodarczej oraz komunikacji.

Dane urbanistyczne takie jak: układ funkcjonalny obszaru, podstawowe osie kompozycji przestrzeni, główne szlaki komunikacji kołowej, pieszej, szynowej, bariery przestrzenne (naturalne i antropogeniczne, etc.) strefy i obiekty ochrony konserwatorskiej, przebieg linii energetycznych, ciepłowniczych, gazowych etc. opisano w dokumentach:

- **Uchwała nr XLVI/256/14 Rady Gminy Lipowa z dnia 16 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa.**

Do najważniejszych funkcji, na obszarach objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji, zalicza się: funkcję mieszkaniową oraz usługową.

Podstawowe kierunki rozwoju funkcji mieszkaniowej:

- powiększanie terenów zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów rolnych i nieużytków a korzystnych dla zamieszkania,
- lokalizacja zabudowy mieszkaniowej na terenach dogodnych pod względem fizjograficznym, uwzględniając nasłonecznienie, poziom wód gruntowych, strefy zagrożenia osuwiskami, przewietrzanie,
- sytuowanie zwartej zabudowy mieszkaniowej poza strefami uciążliwości komunikacyjnych i działalności gospodarczej,
- dążenie do rozwoju przede wszystkim zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w sołectwach gminy,
- sukcesywne przekształcanie terenów zabudowy zagrodowej w silnie zurbanizowanych obszarach na tereny zabudowy jednorodzinnej,
- sukcesywny rozwój układu komunikacyjnego oraz sieci i urządzeń infrastruktury

Podstawowe kierunki rozwoju funkcji usługowej:

Funkcja usługowa związana jest z kilkoma płaszczyznami rozwoju: obsługą mieszkańców gminy i regionu (handel detaliczny, kultura, oświata, sport i rekreacja), obsługą podmiotów gospodarczych (handel hurtowy, obsługa komunikacji, obsługa biznesowa) oraz obsługą ruchu turystycznego (kultura, gastronomia, obsługa turystyczna, rekreacja).

Podstawowe kierunki rozwoju, m.in.:

- rozwój jakościowy usług, odnoszący się do wzrostu różnorodności i standardu,
- wzmacnianie rangi i funkcji gminy poprzez rozwój usług dla ludności,
- zapewnienie obiektom usługowym wystarczającej liczby miejsc parkingowych,
- zapewnienie obiektom istniejącej bazy obsługi turystycznej i rekreacji, możliwości rozwoju i koncentracji usług, poprzez rozwój jakościowy usług, wyrażający się podniesieniem standard w drodze rewaloryzacji, rozbudowy i ewentualnej rozbudowy, w miarę istniejących możliwości przestrzennych,
- dostosowanie obiektów usługowych i przestrzeni wokół nich do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- kształtowanie zabudowy usługowej tak, aby tworzyła ulice, place i pasaże,
- wprowadzanie zieleni urządzonej jako funkcji towarzyszącej usługom.

Tereny produkcyjno-usługowe:

Działalność gospodarcza, w tym produkcyjna występuje w niewielkim zakresie w obszarze gminy Lipowa. Przedsiębiorczość w dużej mierze skupia się na prowadzeniu małych przedsiębiorstw handlowych, niewielkich zakładów rzemieślniczych oraz firm przetwórczych, kilku składów materiałów budowlanych, drobnych zakładów usługowych oraz tartaku. Zakłada się dalszy ich rozwój, podtrzymuje się możliwość rozwoju funkcji produkcyjnej

na terenach ustalonych w obowiązującym planie miejscowym oraz ustala się możliwość realizacji nowych inwestycji tego typu w ramach ustalonych terenów urbanizacji, w tym wyznacza się nowe znaczne obszary dla rozwoju funkcji przemysłowo-usługowej w obszarze wsi Lipowa.

Obszary wymagające przekształceń lub rehabilitacji zostały w Studium określone w następujący sposób:

W ukształtowanych obszarach zabudowy podstawowymi kierunkami działań będą:

- modernizacja zabudowy, w tym poprzez poprawę wyposażenia w infrastrukturę techniczną, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
- uzupełnienia zabudowy, w tym poprawa jakości tworzonej architektury w kierunku ograniczenia jej bezstylowości degradującej historyczne otoczenie i krajobraz,
- poprawa stanu technicznego dróg,
- tworzenie zorganizowanych form rozwoju zabudowy rekreacyjnej, zapewniających właściwą ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych.
- poprawa stanu technicznego obiektów, poprzez remonty i przebudowy,

Obszary wymagające rehabilitacji

Jako obszary wymagające szczególnego sposobu rehabilitacji, przekształceń i ochrony ustala się:

- obszary zabudowy zabytkowej występujące w poszczególnych wsiach gminy,
- enklawy zabudowy tradycyjnej, dla podtrzymania lokalnych wartości, typowych dla terenów wiejskich, które podtrzymują tożsamość miejsca, krajobrazu kulturowego na tych terenach,
- obszary cenne przyrodniczo wymagające wzmocnienia i ochrony wartości przyrodniczo-kulturowych oraz promocji turystyki i rekreacji.

Podstawowe cele rozwoju gminy zgodne ze Studium:

- Rozwój gospodarczy gminy przy wykorzystaniu sprzyjających warunków i szans jakie stwarza: położenie gminy - może być potencjałem rozwojowym pod warunkiem zrównoważonego wykorzystania możliwości płynących z niezdegradowanego i czystego środowiska naturalnego, o wyjątkowo cenny potencjał przyrodniczo – krajobrazowy, wolna siła robocza, ludzie z inicjatywą, pasją, pomysłem, istniejący potencjał - obiekty rekreacyjne i sportowe, placówki oświatowe, opiekuńcze i kulturalne, zasoby kulturowe, kultywowanie i propagowanie tradycji ludowej, obiekty agroturystyki.
- Podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców, które wiąże się z:
 - prowadzeniem racjonalnej polityki lokalizacyjnej, wskazującej tereny możliwe do zagospodarowania na cele mieszkaniowe i cele związane z obsługą mieszkalnictwa,
 - modernizacją istniejących zasobów mieszkaniowych,
 - modernizacją istniejących terenów rekreacji i sportu,
 - zapewnieniem warunków dla realizacji programu usług publicznych i sprzyjaniu inicjatywom tworzenia usług komercyjnych związanych z obsługą ludności,
 - rozbudową i poprawą funkcjonowania sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
 - polepszeniem obsługi komunikacyjnej terenów zainwestowanych jednocześnie poprawą dostępności komunikacyjnej obszaru gminy,
 - wprowadzeniem terenów zieleni urządzonej.

3. Ochrona środowiska naturalnego, wiążąca się z utrzymaniem obecnych wysokich wartości dla przyszłych pokoleń i odpowiednim gospodarowaniem zasobami środowiska dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju.
4. Ochrona wartości kulturowych związana z występującymi na obszarze gminy zespołami i obiektami zabytkowymi, wiążąca się z utrzymaniem tych wartości dla przyszłych pokoleń, zapewniająca atrakcyjności gminy.
5. Wzrost atrakcyjności turystycznej, który wiąże się z:
 - rozwojem infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej,
 - opieką nad dziedzictwem kulturowym poprzez utrzymanie tych wartości dla przyszłych pokoleń,
 - utrzymaniem lub w miarę możliwości poprawą warunków ochrony środowiska naturalnego, takim gospodarowaniem zasobami środowiska, które zapewni utrzymanie atrakcyjności gminy oraz jej zrównoważony rozwój,
 - stworzeniem spójnego systemu promocji i informacji turystycznej.

– **Uchwała Nr VI/29/03 Rady Gminy w Lipowej z dnia 18 marca 2003 roku w sprawie miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa dla poszczególnych sołectw: Lipowa, Leśna, Sienna, Twardorzeczka, Ostre, Słotwina**

Gmina Lipowa jest w całości objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

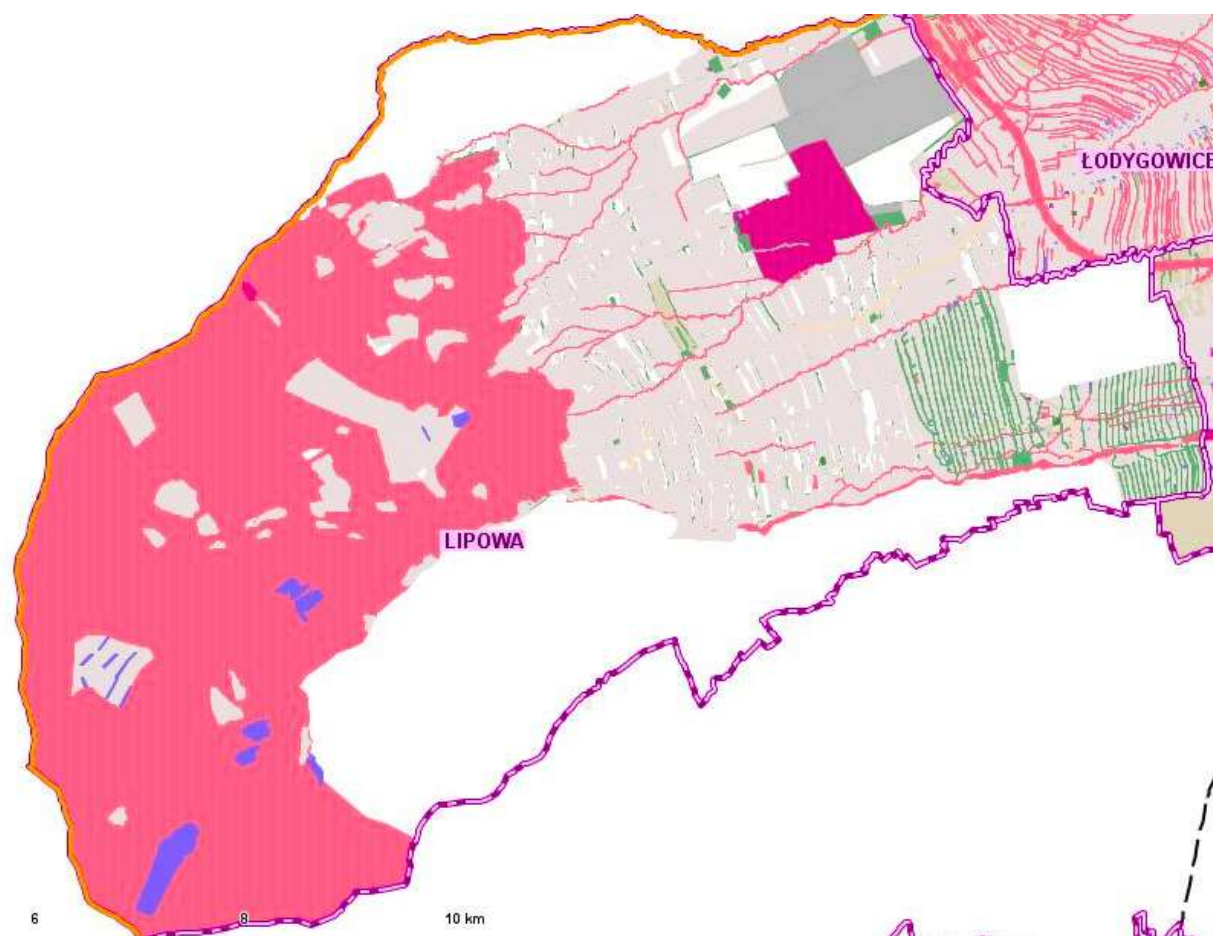
Na obszarach zdefiniowanych LPR, do głównych funkcji, zgodnie z zapisami planu zalicza się: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej, tereny układu komunikacyjnego oraz tereny urządzeń infrastruktury technicznej.

Rada Gminy Lipowa uchwałą Nr XLIX/267/14 z dnia 09 października 2014r. przystąpiła do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa obejmującego obszar w granicach administracyjnych gminy.

4.3.3. Sytuacja w zakresie dysponowania gruntami i budynkami

Największy udział obszarów gminy stanowią nieruchomości będące przedmiotem własności osób prywatnych. Ze względu na lokalizację terenów leśnych, w tym parku krajobrazowego, znaczna część jej obszarów jest własnością Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Lasów Państwowych - zaznaczonych na rysunku kolorem czerwonym. Obszary będące własnością gminy zaznaczono kolorem zielonym, a powiatu – żółtym (drogi powiatowe - w trwałym zarządzie Powiatowego Zarządu Dróg).

Rysunek 38. Struktura własności gruntów w Gminie Lipowa

Źródło: Starostwo Powiatowe Żywcu

W przypadku wdrożenia przedsięwzięć objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji nie przewiduje się zagrożenia wynikającego z kwestii własnościowych. Gmina dysponuje prawem do dysponowania nieruchomościami na cele realizacji projektu.

4.3.4. Gmina na tle powiatu i województwa

Dokonano porównania podstawowych wskaźników statystycznych ze średnimi wskaźnikami dla Powiatu Żywieckiego i Województwa Śląskiego.

Tabela 64. Porównanie głównych wskaźników statystycznych dla Gminy Lipowa ze średnimi wskaźnikami dla powiatu żywieckiego i województwa śląskiego (wg stanu na dzień 31.12.2013r.)

Wyszczególnienie	Gmina Lipowa	Powiat Żywiecki	Województwo Śląskie
Ludność na 1 km ²	176	147	373
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,9	-0,6	-1,4
Saldo migracji na 1000 ludności	6,2	0,2	-2,0
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,8	58,6	56,7
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	8,6	8,6	7,1
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności	632,8	788,9	390,5
Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1224	1402	1527
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	707	713	727
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	62	35	23
Lesistość w %	56,3	51,7	31,9
Ludność - w tym % ogółu ludności korzystająca z sieci:			
-wodociągowej	68	54	94
-kanalizacyjnej	69	52	72
-gazowej	33	11	62
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat w %	61,3	74,4	77,5
Liczba ludności na 1 przychodnię	5160	2069	1702

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do głównych problemów, na tle danych powiatu i województwa, zaliczyć można:

- niższy poziom przedsiębiorczości na terenie gminy, w porównaniu z powiatem i województwem, zarówno w zakresie: podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności;
- większy udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % w porównaniu z województwem śląskim;
- prawie dwukrotnie wyższy udział osób korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności, w porównaniu ze średnim wskaźnikiem dla regionu;
- niższy odsetek osób korzystających z infrastruktury technicznej (wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej), niż w województwie.

4.3. Analiza SWOT dla każdego z obszarów zdegradowanych

W wyniku przeprowadzonej w poprzednich rozdziałach analizy stanu istniejącego oraz na podstawie danych historycznych (w tym: statystycznych) i wyników badań ankietowych, opracowano analizę SWOT.

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji, w formie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Jest narzędziem, które służy do porządkowania informacji zebranych z otoczenia w związku z przeprowadzoną diagnozą oraz wynikami badań przeprowadzonych w ramach konsultacji społecznych.

Rysunek 39. Model analizy SWOT

Źródło: opracowanie własne

Analiza strategiczna pozwala na identyfikację problemów, które powinny być rozwiązane w wyniku przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Tabela 65. Analiza SWOT dla obszarów zdegradowanych objętych LPR

Obszar	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
1. Lipowa	• Walory krajobrazowe • Występowanie terenów w centrum miejscowości umożliwiających utworzenie przestrzeni publicznej • Dodatni przyrost naturalny oraz saldo migracji • Rozwój infrastruktury technicznej i budownictwa • Tożsamość kulturowa i długoletnie tradycje	• Brak odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni publicznej, w tym: nieużytków • Występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, użyteczności publicznej oraz pustostany • Duże zasoby mieszkaniowe oraz komunalne generujące zanieczyszczenie środowiska naturalnego (niska emisja) • Wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego • Wysoki poziom przestępczości • Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność, niepełnosprawność, alkoholizm • Niski wskaźnik wzrostu aktywności gospodarczej • Niedostateczne wyposażenie budynków w infrastrukturę techniczną (wodociągową, kanalizacyjną i gazową, łazienki i ubikacje)	• Duże możliwości aranżacji przestrzeni w centrum gminy • Duża rezerwa terenów (w tym: nieużytków) z możliwością stworzenia oferty aktywnego spędzania wolnego czasu i rozwoju turystyki • Obiekty przemysłowe i zdegradowane z możliwością wykorzystania na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne • Wzrost poczucia wspólnotowości wśród mieszkańców i chęć do podejmowania nowych inicjatyw • Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i lokalnych tradycji dla nowych aktywności mieszkańców • Programy i działania aktywizujące osoby bezrobotne i zmniejszające patologie i marginalizację społeczną wśród mieszkańców • Utrzymujący się wzrost gospodarczy • Intensyfikacja działań promocyjnych gminy oraz zwiększenie jej rozpoznawalności • Wykorzystanie środków ze środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich na działania rewitalizacyjne	• Wysokie koszty rewitalizacji obiektów i terenów zdegradowanych • Brak korzystnej oferty na rynku pracy oraz wzrost bezrobocia, patologii i wykluczenia społecznego, przestępczości • Postępujący wzrost liczby osób w grupie wieku poprodukcyjnego • Stagnacja w rozwoju infrastruktury technicznej • Dalsza degradacja środowiska naturalnego • Brak polityki przestrzennej, nieład przestrzenny, niska estetyka obiektów i terenów, słaba dostępność przestrzeni publicznej

Obszar	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
2. Twardo-rzeczka	• Walory krajobrazowe • Występowanie terenów w centrum miejscowości umożliwiających utworzenie przestrzeni publicznej • Dodatni przyrost naturalny oraz saldo migracji • Rozwój infrastruktury technicznej i budownictwa • Tożsamość kulturowa i długoletnie tradycje	• Brak odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni publicznej, w tym: nieużytków • Występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, użyteczności publicznej oraz pustostany • Duże zasoby mieszkaniowe oraz komunalne generujące zanieczyszczenie środowiska naturalnego (niska emisja) • Wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego • Wysoki poziom przestępczości • Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo, bezradność, niepełnosprawność • Niski wskaźnik wzrostu aktywności gospodarczej • Niedostateczne wyposażenie budynków w infrastrukturę techniczną (wodociągową, kanalizacyjną i gazową, łazienki i ubikacje)	• Obiekty przemysłowe i zdegradowane z możliwością wykorzystania na cele społeczne • Duża rezerwa terenów (w tym: nieużytków) z możliwością stworzenia oferty aktywnego spędzania wolnego czasu i rozwoju turystyki • Programy i działania aktywizujące osoby bezrobotne i zmniejszające patologie i marginalizację społeczną wśród mieszkańców • Utrzymujący się wzrost gospodarczy • Intensyfikacja działań promocyjnych gminy oraz zwiększenie jej rozpoznawalności • Wykorzystanie środków ze środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich na działania rewitalizacyjne	• Wysokie koszty rewitalizacji obiektów i terenów zdegradowanych • Brak korzystnej oferty na rynku pracy oraz wzrost bezrobocia, patologii i wykluczenia społecznego, przestępczości • Postępujący wzrost liczby osób w grupie wieku poprodukcyjnego • Stagnacja w rozwoju infrastruktury technicznej • Dalsza degradacja środowiska naturalnego • Brak polityki przestrzennej, nieład przestrzenny, niska estetyka obiektów i terenów, słaba dostępność przestrzeni publicznej

5. Wyznaczenie wizji oraz celów rewitalizacji

Wizja i cele rewitalizacji zależne są od realizacji przedsięwzięć na terenach przewidzianych do rewitalizacji na obszarze Gminy Lipowa do 2020 roku.

Wizja rewitalizacji przedstawia się następująco:

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Lipowa po przeprowadzeniu procesów i wdrożeniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest obszarem, który został uzdrowiony i ożywiony społecznie, gospodarczo, kulturowo, jak i przestrzennie, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i walorów środowiskowych.

Na jego terenie została odnowiona zabudowa wyposażona w infrastrukturę oraz poprawiła się jakość życia. Obszar stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania, prowadzenia przedsiębiorczości, jak również turystyki - w oparciu o wykorzystanie lokalnych zasobów. Pojawiają się tutaj nowi mieszkańcy, inwestorzy i turyści. Ożywia się przyjazna i zróżnicowana przestrzeń publiczna, pojawiają się nowe punkty usługowe, miejsca odpoczynku i aktywnego spędzania czasu, obiekty kultury, świetlice i miejsca spotkań - zaspokajające potrzeby użytkowników i tworzące nowe miejsca pracy.

Została wzmocniona spójność i zniwelowane wykluczenie społeczne i ubóstwo, zwiększyło się zatrudnienie wśród mieszkańców, a tym samym spadł poziom bezrobocia. Nastąpiła również poprawa aktywności społecznej i gospodarczej osób zamieszkujących niniejsze obszary oraz wzrost inicjatyw lokalnych.

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych została opracowana na podstawie analiz stanu istniejącego oraz problemów mieszkańców, jak również analizy SWOT. Zestawienie potrzeb zawiera niniejsza tabela.

Tabela 66. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

Obszar Lipowa	Obszar Twardorzeczka
• zmniejszenie bezrobocia, w tym: długotrwałego, oraz wzrost zatrudnienia • zmniejszenie przestępczości • zmniejszenie poziomu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem • aktywizacja osób niepełnosprawnych • wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców • aktywna integracja, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizacja obywatelska mieszkańców	• zmniejszenie bezrobocia, w tym: długotrwałego, oraz wzrost zatrudnienia • zmniejszenie przestępczości • zmniejszenie poziomu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem • zmniejszenie uzależnień, w tym: od alkoholu • wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców • aktywna integracja, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizacja obywatelska mieszkańców

• rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej • poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenia • zmniejszenie liczby pustostanów • poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej • poprawa stanu środowiska naturalnego • poprawa wizerunku obszaru, w tym centrum miejscowości	• rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej • poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenia • zmniejszenie liczby pustostanów • poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej • poprawa stanu środowiska naturalnego • poprawa wizerunku obszaru
---	---

Cel główny rewitalizacji:

Poprawa warunków rozwoju, spójności i ożywienie obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym oraz kreowanie ich pozytywnego wizerunku.

Cele szczegółowe / pośrednie:

- Poprawa warunków zamieszkania w obszarze rewitalizowanym, w tym stanu technicznego budynków, estetyki ich otoczenia,
- Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych,
- Poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej,
- Wprowadzanie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne i gospodarcze, w tym: rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- Poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem poprzez aktywną integrację, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizację obywatelską i wolontariat, poprawę zatrudnienia i zmniejszenie poziomu przestępczości,
- Ochrona przed czynnikami szkodliwymi i zanieczyszczeniem środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej, termomodernizację obiektów, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz rewaloryzację i utworzenie zielonych przestrzeni publicznych,
- Kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych.

Wskaźniki osiągnięcia celów (produktu i rezultatu):

Wskaźniki produktu - wskaźniki obrazujące bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia, mierzony konkretnymi wielkościami. Liczone są one w jednostkach fizycznych lub pieniężnych.

Wskaźniki rezultatu to wskaźniki odpowiadające bezpośrednim efektom następującym po realizacji projektu. Muszą logicznie wynikać ze wskaźników produktu (powiązanie rezultatu z produktem) oraz celu i zakresu projektu. Dostarczają one informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku realizacji projektu, w porównaniu z wielkością wyjściową (bazową). Mogą przybrać formę wskaźników fizycznych lub finansowych. Wskaźniki rezultatu mierzone są bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu bądź w okresie bezpośrednio po tym terminie. Główne wskaźniki osiągnięcia celów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 67. Wskaźniki produktów i rezultatów LPR

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Wskaźniki produktu			
Liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, gospodarcze, edukacyjne, kulturowe	sztuka	0	10
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (w tym: przestrzeni publicznych)	hektar	0	1,48
Liczba nowo utworzonych mieszkań w istniejących budynkach	sztuka	0	3
Liczba utworzonych centrów usług społecznościowych	sztuka	0	1
Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno- zawodowej	sztuka	0	2
Liczba projektów i zadań gminnych zrealizowanych na obszarze objętych LPR	sztuka	0	20
Liczba projektów zrealizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe na obszarze objętym LPR	sztuka	0	10
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi	osoba	0	115
Wskaźniki rezultatu			
Liczba użytkowników obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, gospodarcze, edukacyjne, kulturowe	osoba	0	10000
Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoba	0	3000
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi	osoba	0	115
Liczba osób (w tym: zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem) objętych wsparciem w ramach programów społecznych, gospodarczych, kulturalnych – realizowanych na obszarach zdegradowanych	osoba	0	300
Liczba osób, które podjęły działalność gospodarczą	osoba	0	20
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	osoba	0	55
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu infrastrukturalnego	sztuka	0	2
Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na obszarach zdegradowanych	sztuka	0	25
Liczba uczestników zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na obszarach zdegradowanych	osoba	0	10000

Planowany termin osiągnięcia wskaźników: 2020 rok.

Katalog wskaźników jest otwarty oraz może ulec rozszerzeniu o nowe, w tym w wyniku realizacji dodatkowych projektów, które zostaną zdefiniowane w trakcie wdrożenia Programu.

6. Projekty

Po wyznaczeniu celów procesu rewitalizacji w powyższym rozdziale, przystąpiono do identyfikacji sposobów ich rozwiązania.

Podstawową jednostką dla rozwiązania problemu i osiągnięcia danego celu jest projekt. Projekt to działanie realnie zaplanowane, celujące w dokładnie zdiagnozowany problem, popierane przez interesariuszy obszaru zdegradowanego, charakteryzujące się jasno określonym, realnym i mierzalnym celem, o określonym terminie realizacji, zapewnionych źródłach finansowania i wyznaczonych do realizacji podmiotach.

6.1. Rodzaje projektów

Projekty rewitalizacyjne można podzielić na kilka podstawowych rodzajów⁸:

1. **Projekty miękkie, skierowane do wybranych interesariuszy obszaru zdegradowanego**, mające za zadanie rozwiązać problemy indywidualnych osób, aby w efekcie zmniejszyć liczbę osób wykluczonych społecznie, bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze zdegradowanym. Aby odnieść skutek w skali całego obszaru konieczne będzie przeprowadzenie wiązek komplementarnych projektów miękkich, których grupą docelową będą osoby zagrożone z różnych, zidentyfikowanych w diagnozie powodów.
2. **Projekty miękkie, skierowane do całej społeczności obszaru zdegradowanego lub wybranych grup w tej społeczności**, których celem może być między innymi pobudzenie lub wykreowanie aktywnej grupy opiniotwórczej, dbającej o interes obszaru zdegradowanego.
3. **Projekty infrastrukturalne niezbędne dla realizacji projektów miękkich**. Projekty tej kategorii mogą zarówno dostarczać infrastrukturę, bez której nie jest możliwe prowadzenie w przyszłości działań miękkich (np. lokale pod takie projekty), warunkujące zatem zrealizowanie projektów miękkich, jak i infrastrukturę potrzebną obszarowi zdegradowanemu, wytwarzaną w powiązaniu z projektem miękkim (np. zagospodarowanie przestrzeni publicznych przy wkładzie pracy mieszkańców, spółdzielni socjalnej, przez wykonawcę zobowiązanego do zatrudnienia osób wskazanych przez odpowiedni podmiot publiczny z wykorzystaniem tzw. klauzul socjalnych).
4. **Projekty infrastrukturalne odpowiadające na zidentyfikowane potrzeby interesariuszy obszaru zdegradowanego** - realizowane w ścisłym powiązaniu z projektami miękkimi angażującymi interesariuszy, aby osiągać efekt identyfikacji z wprowadzanymi zmianami infrastrukturalnymi.
5. **Projekty infrastrukturalne będące inicjatywą władz lokalnych, realizujące strategiczną wizję rozwoju obszaru zdegradowanego**, skonsultowaną z interesariuszami tego obszaru.
6. **Projekty o charakterze instrumentów pobudzających partnerów prywatnych** do podjęcia pożądanых dla obszaru zdegradowanego działań. Przykładami takich projektów mogą być podatkowe lub finansowe zachęty do zatrudniania osób z obszaru zdegradowanego bądź skłaniające do podjęcia remontów nieruchomości prywatnych (np. programy de minimis).
7. **Projekty dążące do uregulowania sytuacji prawnej w celu usunięcia barier rozwojowych obszaru zdegradowanego**. Zaliczyć należy tu tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

⁸ Wytyczne do PR Instytucji Zarządzającej RPO WSL, 2014r.

ustalanie stanu prawnego nieruchomości, przyznanie pierwszeństwa do lokali socjalnych osobom zamieszkałym w obszarze zdegradowanym z nakazem eksmisji i orzeczoną prawem do lokalu socjalnego.

8. Projekty komercyjne lub częściowo komercyjne (np. sektora ekonomii społecznej) powiązane z procesem rewitalizacji. Poprzez współpracę z inwestorami można osiągnąć koordynację planowanych działań rewitalizacyjnych albo nawet zaangażować kapitał prywatny w działania prospołeczne.

Wykaz i opis projektów stanowi załącznik nr 1 do dokumentu.

6.2. Oddziaływanie i kompleksowość projektów

Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im projekty, zostały zdiagnozowane i określone w oparciu o szczegółową diagnozę stanu istniejącego, zidentyfikowane problemy i potrzeby społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne, przestrzenne oraz środowiskowe.

Kompleksowość projektów dotyczy ich realizacji w aspekcie infrastrukturalnym i społecznym (powiązanie działań inwestycyjnych z działaniami "miękkimi").

Realizacja kompleksowych działań umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów oraz celów.

Oddziaływanie projektu należy definiować jako długofalowe konsekwencje zrealizowanego projektu dla Beneficjenta, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów. Oddziaływania odnoszą się do takich skutków danego projektu, które wykraczają poza natychmiastowe efekty dla Beneficjenta i pojawiają się po pewnym okresie od zakończenia jego realizacji, np. wpływ projektu na sytuację społeczno – gospodarczą w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji, wzrost poziomu bezpieczeństwa, zwiększony przepływ osób, wzrost aktywności społeczno – ekonomicznej. Zakładane przedsięwzięcia będą oddziaływać na sferę: przestrzenną, infrastrukturalną, środowiskową oraz gospodarczo-społeczną.

Komplementarność i oddziaływanie projektów opisano w załączniku nr 1 do dokumentu.

7. Zarządzanie Lokalnym Programem Rewitalizacji

7.1. Szczegółowy sposób zarządzania

7.1.1. Operator rewitalizacji, jego kompetencje, zadania i odpowiedzialność

Operatorem rewitalizacji, czyli jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji, jest Gmina Lipowa.

Głównym inicjatorem i koordynatorem procesów rewitalizacji, ze względu na zakres zadań własnych gminy, który obejmuje m.in.: sprawy ładu przestrzennego, gminnego budownictwa mieszkaniowego, pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, ochrony środowiska, czy infrastruktury.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za proces realizacji zapisów dokumentu jest Urząd Gminy w Lipowej. Nadzór z ramienia samorządu będzie prowadził Wójt Gminy, natomiast nadzór merytoryczny osoba zatrudniona na stanowisku: Współpraca z organizacjami pozarządowymi, pozyskiwanie środków zewnętrznych w Referacie Organizacyjnym, przy współpracy z:

- Referatem Finansowym i Skarbnikiem Gminy,
- Referatem Infrastruktury,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Operator dysponuje odpowiednim personelem do wykonania swojego zadania. Na proces rewitalizacji składa się bardzo wiele „branżowych” procesów, i to tak odmiennych jak praca z trudnymi osobami wykluczonymi społecznie z jednej a planowanie przestrzenne z drugiej strony.

Dodatkowo operator jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał rady gminy i zarządzeń.

W celu prawidłowego wdrożenia założeń Strategii konieczna jest realizacja konkretnych przedsięwzięć. Aby usprawnić realizację zawartych w dokumencie działań i osiągnięcia zakładanych celów, budżet gminy powinien zostać podporządkowany celom. Natomiast organizacja wykonania działań powierzona poszczególnym jednostkom samorządu według ich kompetencji, m.in. odpowiednim komórkom w Urzędzie Gminy lub samorządowym jednostkom organizacyjnym. Zadania o charakterze bardziej złożonym, wymagające współpracy z podmiotami zewnętrznymi, a także o charakterze ponadlokalnym, będą realizowane w formie partnerstwa podmiotów publicznych różnych szczebli.

Realizacja działań rewitalizacyjnych jest wyzwaniem, nie tylko dla władz samorządowych, lecz również dla wszystkich pozostałych podmiotów funkcjonujących w gminie, m.in.: organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz samych mieszkańców. Gmina jest również integralną częścią większej przestrzeni terytorialnej (powiatu, regionu, kraju, Unii Europejskiej), dlatego też komplementarnych działań oraz źródeł finansowania realizacji Strategii, należy poszukiwać także na szczeblach wyższych (np. fundusze Unii Europejskiej).

Główne zadania operatora to:

- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie gminy,
- długoterminowe prognozowanie budżetu gminy, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć,
- przygotowanie oraz realizacja projektów, w tym zadań inwestycyjnych oraz tzw. projektów „miękkich” (przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- współpraca z interesariuszami i partnerami Programu, w tym: z organizacjami pozarządowymi,
- monitoring realizacji projektów i ich zakładanych efektów (produktów, rezultatów),
- aktualizacja Strategii Rozwoju, w tym: współpraca i prowadzenie konsultacji społecznych z podmiotami lokalnymi w zakresie planowanych zmian,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Rada gminy jako organ przyjmujący Lokalny Program Rewitalizacji w formie uchwały, nadzoruje jego realizację oraz osiągnięte efekty.

Realizacja założeń Programu leży w gestii operatora, czyli: władz samorządowych. Podobnie jednak jak w fazie diagnozy i programowania, uspołecznienie procesów związanych z jej realizacją jest kluczowym czynnikiem, który przyczyniał się będzie do sukcesu.

7.1.2. Sposób współpracy z partnerami

Partnerami w procesie rewitalizacji są podmioty prywatne, zarówno nastawione na zysk, jak i *non-profit*. Mogą one podejmować przedsięwzięcia, których elementem jest poprawa stanu lokali, budynków oraz ich otoczenia (m.in. roboty termomodernizacyjne), wyposażenie w infrastrukturę techniczną, remonty, jak również działania w zakresie: aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców, przeciwdziałanie patologiom społecznym, promocja kultury, m.in. realizowane przez organizacje pozarządowe.

Realizacja założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji jest skuteczna dzięki szerokiej partycypacji społecznej. Współpraca z wieloma partnerami nakłada na operatora rewitalizacji szereg obowiązków. Podstawowym jest informowanie partnerów o wszystkich istotnych dla nich aspektach procesu rewitalizacji. Następnym krokiem jest konsultacja planowanych działań i wspólne wdrażanie, tj. opracowanie koncepcji, akceptowanie rozwiązań i realizowanie projektów rewitalizacji.

Uczestnictwo w procesie rewitalizacji ze strony partnerów jest w pełni dobrowolne – co gwarantuje realizację projektów w sposób zaangażowany.

Władza samorządowa, zgodnie z definicją rewitalizacji, jest podmiotem odpowiedzialnym za cały proces. Z uwagi na swoje zadania i możliwości oraz zdobyte już doświadczenia, jest inicjatorem całego procesu, starając się zaangażować w niego lokalnych partnerów.

7.1.3. Okresowa i nadzwyczajna aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegać będzie wpływowi czynników zewnętrznych oraz konsumować będzie efekty działań podjętych na wcześniejszych etapach jego wdrażania.

Jeśli nastąpią przesłanki do aktualizacji, wówczas będzie ona dokonywana co najmniej raz w roku. Natomiast w przypadku nagłych zmian w otoczeniu wpływających na zapisy Programu konieczna będzie natychmiastowa zmiana dokumentu.

Dla przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych partnerów oraz instytucji zmiany w uchwale Rady Gminy zostaną zasygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały zmieniającej w postaci rejestru zmian. Zmiany mogą również dotyczyć uwzględnienia nowych projektów oraz dodatkowych partnerów chcących dołączyć do Programu na późniejszym etapie.

7.1.4. Monitoring produktów i rezultatów Lokalnego Programu Rewitalizacji

Monitoring to proces polegający na okresowej kontroli i ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w Strategii Rozwoju oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój gminy.

Monitorowanie wdrażania zapisów dokumentu jest podstawowym warunkiem realizacji określonych w nim celów oraz stanowiącym o jego sukcesie. Monitoring ma również służyć kontroli postępu realizacji założonych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami. Z upływem czasu istotnym zadaniem będzie również ocena sytuacji zewnętrznej i założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji gminy, regionu i kraju.

Jednocześnie monitoring umożliwia uruchomienie w odpowiednim czasie procedur awaryjnych przewidzianych w rozdziale dotyczącym minimalizowania ryzyk i zmniejszaniu negatywnych zjawisk w otoczeniu.

Punktem wyjścia dla procesu ewaluacji będzie ocena dokonywana na podstawie diagnozy sytuacji istniejącej w ramach konkretnych celów i wyników realizacji projektów Zakłada się również, iż istotnym elementem będzie przeprowadzanie analizy ex-ante, czyli przed przystąpieniem do realizacji konkretnych przedsięwzięć realizowanych w ramach rewitalizacji. Kolejne etapy ewaluacji będą obejmować ocenę mid-term, a także ex-post (ocena po zakończeniu okresu dla którego jest przewidziany Program) – w ramach raportu monitoringowego.

Organem właściwym do monitorowania postępów LPR jest rada gminy, która również jest władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian Lokalnego Programu Rewitalizacji w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy lub zachodzące zmiany. W przypadku nieosiągnięcia przez LPR zakładanych wskaźników i/lub nierealizowaniu zakresu rzeczowego i finansowego, raport z realizacji będzie wyjaśniać powody opóźnień i niepowodzeń. Zidentyfikowanym w raporcie problemom wdrożeniowym będą odpowiadać stosowne działania zaradcze.

Okresowy raport monitoringowy będzie zawierał: postęp w realizacji rzeczowej i finansowej projektów, postęp w osiąganiu wskaźników, zagrożenia, które wystąpiły w sprawozdawanym okresie, podjęte środki zaradcze.

Monitoring wdrażania LPR, poprzez realizację poszczególnych przedsięwzięć i projektów, będzie przeprowadzany w dwóch zakresach: rzeczowym i finansowym. Pierwszy będzie obrazem postępu w osiąganiu celów oraz będzie stanowił kontrolę realizacji założeń. Drugi natomiast oceniał będzie racjonalność i wysokość wydatków finansowych na realizację poszczególnych działań (nakład / rezultat).

Monitorowanie realizacji założeń zawartych w niniejszym dokumencie umożliwi dokonanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażanych działań rewitalizacyjnych, w oparciu o szereg wskaźników pochodzących z publicznego systemu informacji statystycznej (GUS) lub wewnętrznego systemu sprawozdawczości gminy.

7.1.5. Przejrzystość i odpowiedzialność publiczna za wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji

Dla skuteczności procesu rewitalizacji nieodzowna jest partycypacja i akceptacja społeczna. Podstawowym warunkiem jej osiągnięcia jest informowanie społeczeństwa o prowadzonych pracach.

Do stosowanych form przekazu można zaliczyć:

- tablica ogłoszeń i informacja w punkcie obsługi klienta w Urzędzie Gminy w Lipowej
- strona internetowa gminy: www.lipowa.pl
- biuletyn informacji publicznej: www.bip.lipowa.pl
- blog o gminie: www.lipowaiokolice.blogspot.com
- Kwartalnik wydawany przez Urząd Gminy Lipowa: Echo Gminy Lipowa.

W ramach realizacji procesu rewitalizacji będzie zachowana zasada przejrzystości i odpowiedzialności publicznej.

8. Plan finansowy Lokalnego Programu Rewitalizacji

Do głównych, potencjalnych źródeł finansowania działań w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji można zaliczyć przede wszystkim:

➤ źródła publiczne - krajowe:

- budżet gminy (środki własne)
- programy rządowe i fundusze celowe, m.in. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- programy i fundusze wojewódzkie, m.in. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

➤ źródła publiczne - zagraniczne:

- fundusze europejskie, w tym: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, m.in. w ramach: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,
- inne fundusze zagraniczne.

➤ Środki prywatne:

- z rynku finansowego: kredyty i pożyczki, leasing, emisja obligacji komunalnych, gwarancje bankowe,
- środki własne inwestorów prywatnych,
- środki organizacji pozarządowych,
- Środki własne mieszkańców.

Plan finansowy LPR zamieszczono w załączniku nr 1.

9. Analiza ryzyka

W niniejszym rozdziale zidentyfikowano możliwe do przewidzenia ryzyka dla Lokalnego Programu Rewitalizacji, jak również określono środki w celu zminimalizowania możliwości ziszczenia się negatywnego scenariusza. Zaproponowano również działania, które będą podjęte w przypadku wystąpienia negatywnych scenariuszy pomimo przedsięwziętych środków ostrożności, jak również wskazano podmioty odpowiedzialne za podjęcie działań naprawczych.

Tabela 68. Analiza ryzyka

Rodzaj ryzyka	Istotność dla Programu	Prawdopodobieństwo wystąpienia	Środki ostrożności, działania naprawcze, podmiot odpowiedzialny
Nieuzyskanie dofinansowania ze środków zewnętrznych zakładanych w projekcie	Duża	Duże	Brak środków zewnętrznych uniemożliwi realizację części zakładanych przedsięwzięć. Operator Programu powinien dołożyć wszelkich starań, aby dobrze przygotować projekty do konkursów, w których będzie ubiegał się o dofinansowanie. Na etapie wdrażania LPR należy również na bieżąco monitorować potencjalne źródła finansowania projektów.
Nieosiągnięcie zakładanych wskaźników produktu i rezultatu	Duża	Niskie	Odpowiedzialność za osiągnięcie określonych wskaźników będzie spoczywała na Beneficjentach projektów, w tym przede wszystkim na Operatorze Programu – samorząd gminny. Bieżący monitoring wdrażania Programu oraz poszczególnych projektów pozwoli na minimalizację ryzyka. Jednocześnie w LPR przyjęto ostrożnościowy wariant wartości wskaźników.
Nieosiągnięcie porozumienia z interesariuszami i brak zainteresowania z ich strony	Duża	Niskie	Program został przygotowany w oparciu o szerokie konsultacje społeczne – docierając do jak największej liczby interesariuszy. Na etapie wdrażania LPR Operator Programu powinien prowadzić szeroką kampanię informacyjną, jak również rekrutację uczestników do poszczególnych projektów. Dodatkowo zaleca się bieżące informowanie interesariuszy za pośrednictwem różnych narzędzi, np. strony internetowej, czy czasopisma wydawanego przez Urząd Gminy.
Ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi	Średnia	Średnie	Ryzyko opóźnień w realizacji LPR może wynikać, m.in. z konieczności aktualizacji dokumentu o nowe projekty oraz realizacją samych przedsięwzięć (m.in. ze względu na opóźnienia wynikające z pozyskania środków zewnętrznych, przedłużenia procedury przetargowej, czy realizacji samego zadania. Na etapie wdrażania LPR, Operator Programu przygotuje racjonalny harmonogram przygotowania i realizacji poszczególnych projektów, uwzględniając aspekty związane z pozyskaniem dofinansowania oraz przetargami (w tym: zapas

Rodzaj ryzyka	Istotność dla Programu	Prawdopodobieństwo wystąpienia	Środki ostrożności, działania naprawcze, podmiot odpowiedzialny
			czasu). Jednocześnie w umowach z wykonawcami zostaną zamieszczone odpowiednie zapisy o karach umownych z tytułu opóźnień w realizacji inwestycji oraz nienależytego wykonania inwestycji.
Niewywiązanie się operatora z nałożonych na niego obowiązków	Średnie	Niskie	Operatorem rewitalizacji jest Gmina Lipowa – inicjator rewitalizacji, na którym spoczywa największa liczba projektów związanych z wdrażaniem LPR. Koordynatorem jest Wójt, a nadzór sprawuje Rada Gminy. Operator realizuje zadania własne gminy, który obejmuje m.in.: sprawy ładu przestrzennego, gminnego budownictwa mieszkaniowego, pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, ochrony środowiska, czy infrastruktury.
Zmiana polityczna we władzach gminy	Średnie	Niskie	LPR był poddany szerokim konsultacjom społecznym oraz odpowiada na problemy interesariuszy, w związku z tym wizja wynika z potrzeb lokalnej społeczności, która reprezentowana jest przez władze gminy. Alokacja środków dla LPR ze strony samorządu gminnego wynika z konsensusu władz lokalnych.

10. Analiza oddziaływania na środowisko

Proces przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji przez Radę Gminy wymaga konieczności uzyskania opinii z właściwych organów (na podstawie art. 57 i 58 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) - co do konieczności sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lub odstąpienia od niej.

Materiały i dokumenty źródłowe

- Wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
- Narodowy Plan Rewitalizacji
- Umowa Partnerstwa
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Subregionu Południowego Województwa Śląskiego wraz ze Strategią Regionalnych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014-2020
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006-2020, Starostwo Powiatowe w Żywcu
- Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Żywieckim w 2014 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu
- Strategia Rozwoju Gminy Lipowa do 2020 roku
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa
- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy Lipowa z 2003r.
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipowa na lata 2011-2018
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Lipowa
- Program współpracy Gminy Lipowa z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Gminny
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Lipowa na lata 2015 – 2020
- Bariery przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej, www.wkierunkuzatrudnienia.pl
- Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 849)
- Uchwała Nr L/271/14 Rady Gminy Lipowa w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na 2015 rok
- Uchwała Nr VI/29/03 Rady Gminy w Lipowej z dnia 18 marca 2003 roku w sprawie miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa dla poszczególnych sołectw: Lipowa, Leśna, Sienna, Twardorzeczka, Ostre, Słotwina
- Wytyczne do PR Instytucji Zarządzającej RPO WSL, 2014r.

Dane statystyczne:

- Głównego Urzędu Statystycznego
- Urzędu Gminy w Lipowej
- Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipowej
- Komendy Powiatowej Policji w Żywcu
- Państwowej Komisji Wyborcza
- Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej

Strony internetowe:

www.stat.gov.pl
www.ceidg.gov.pl
www.pkw.gov.pl
www.slaskie.pl
www.zywiec.powiat.pl
www.pup.zywiec.pl
www.lipowa.pl
www.bip.lipowa.pl
www.lipowaikolice.blogspot.com
www.wkierunkuzatrudnienia.pl

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności zameldowanej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	22
Tabela 2. Zmiana liczby ludności zameldowanej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	22
Tabela 3. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	24
Tabela 4. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.	24
Tabela 5. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	25
Tabela 6. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	26
Tabela 7. Zmiana liczby rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.	27
Tabela 8. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) ..	28
Tabela 9. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.	28
Tabela 10. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	29
Tabela 11. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	30
Tabela 12. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	31
Tabela 13. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.	31
Tabela 14. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	32
Tabela 15. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	32
Tabela 16. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	33
Tabela 17. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność	34
Tabela 18. Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	35
Tabela 19. Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność	35
Tabela 20. Zmiana liczby rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII) w porównaniu z 2010r.	35
Tabela 21. Liczba osób bezrobotnych ogółem w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	36
Tabela 22. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	37
Tabela 23. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	38
Tabela 24. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	39
Tabela 25. Liczba osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	40
Tabela 26. Udział osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	40
Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	41
Tabela 28. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	41
Tabela 29. Liczba osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	42
Tabela 30. Udział osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	43
Tabela 31. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	43
Tabela 32. Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	44

Tabela 33. Liczba przestępstw w zakresie kradzieży, kradzieży z włamaniem i kradzieży pojazdów w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	44
Tabela 34. Udział przestępstw w zakresie kradzieży, kradzieży z włamaniem i kradzieży pojazdów w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	45
Tabela 35. Liczba przestępstw tj. bójki, pobicia, rozboje w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	45
Tabela 36. Udział przestępstw tj. bójki, pobicia, rozboje w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	46
Tabela 37. Liczba przestępstw w zakresie przemocy domowej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	46
Tabela 38. Udział przestępstw w zakresie przemocy domowej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	46
Tabela 39. Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014r.	48
Tabela 40. Aktywność wyborcza mieszkańców Gminy Lipowa w wyborach samorządowych w 2014 roku	49
Tabela 41. Liczba cudzoziemców w Gminie Lipowa w 2014 roku	49
Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku	50
Tabela 43. Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 (stan w dniu 31.XII)	50
Tabela 44. Udział nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	51
Tabela 45. Struktura ekonomiczna ludności wg wieku w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku (stan w dniu 31.XII)	52
Tabela 46. Liczba budynków wg kategorii: wybudowanych przed 1945r. przed 1989r. oraz od 1990r. w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)	55
Tabela 47. Liczba mieszkań wg kategorii: niewyposażonych w wodociąg, niewyposażonych w kanalizację, niewyposażonych w łazienkę, niewyposażonych w ubikację, w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)	56
Tabela 48. Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu, w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku	57
Tabela 49. Zdegradowane obiekty i tereny w Gminie Lipowa – inwentaryzacja.....	58
Tabela 50. Wartości wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych miejscowości Gminy Lipowa (wg danych za 2014r.).....	59
Tabela 51. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych na podstawie wartości wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych miejscowości Gminy Lipowa (wg danych za 2014r.)	61
Tabela 52. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	75
Tabela 53. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	76
Tabela 54. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji i działów PKD 2007 w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	77
Tabela 55. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg liczby osób zatrudnionych / wielkości w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	78
Tabela 56. Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	78
Tabela 57. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	81
Tabela 58. Porównanie stawek podatku od nieruchomości gminy Lipowa z maksymalnymi ustawowymi stawkami na rok 2015	84
Tabela 59. Grupy docelowe rewitalizacji.....	85
Tabela 60. Wykaz lokali komunalnych oraz socjalnych wraz z liczbą mieszkańców	86
Tabela 61. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	87
Tabela 62. Budownictwo mieszkaniowe i budynki w Gminie Lipowa w latach 2009-2013.....	88
Tabela 63. Rodzaj użytkowania terenu w Gminie Lipowej	91
Tabela 64. Porównanie głównych wskaźników statystycznych dla Gminy Lipowa ze średnimi wskaźnikami dla powiatu żywieckiego i województwa śląskiego (wg stanu na dzień 31.12.2013r.)	96
Tabela 65. Analiza SWOT dla obszarów zdegradowanych objętych LPR.....	98
Tabela 66. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych	100
Tabela 67. Wskaźniki produktów i rezultatów LPR	102
Tabela 68. Analiza ryzyka	110

Spis rysunków

Rysunek 1. Zmiana liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 w stosunku do 2010 roku	23
Rysunek 2. Średnia zmiana liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w stosunku do 2010 roku	23
Rysunek 3. Udział liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 w stosunku do 2010 roku	25
Rysunek 4. Zmiana udziału liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	26
Rysunek 5. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	27
Rysunek 6. Zmiana udziału liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	29
Rysunek 7. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	30
Rysunek 8. Zmiana udziału liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	32
Rysunek 9. Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	33
Rysunek 10. Udział liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014 w stosunku do 2010 roku	34
Rysunek 11. Zmiana liczby osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	36
Rysunek 12. Zmiana liczby osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	37
Rysunek 13. Liczba bezrobotnych kobiet w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014r. (stan w dniu 31.XII)	38
Rysunek 14. Zmiana liczby osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	39
Rysunek 15. Zmiana liczby osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	40
Rysunek 16. Zmiana liczby osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	42
Rysunek 17. Zmiana liczby osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	43
Rysunek 18. Zmiana liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2010-2014	44
Rysunek 19. Zmiana liczby przestępstw w zakresie kradzieży w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	45
Rysunek 20. Liczba przestępstw w zakresie przemocy domowej w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	47
Rysunek 21. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku	50
Rysunek 22. Zmiana udziału nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Lipowa w latach 2012-2014	51
Rysunek 23. Udział ekonomicznych grup ludności wg wieku w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa w 2014 roku (stan w dniu 31.XII)	52
Rysunek 24. Zabytkowy kościół św. Bartłomieja w Lipowej	53
Rysunek 25. Liczba budynków wg kategorii: wybudowanych przed 1945r. przed 1989r. oraz od 1990r. w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)	56
Rysunek 26. Liczba mieszkań wg kategorii: niewyposażonych w wodociąg, niewyposażonych w kanalizację, niewyposażonych w łazienkę, niewyposażonych w ubikację, w poszczególnych miejscowościach w Gminie Lipowa (stan w dniu 31.XII.2014r.)	57
Rysunek 27. Główne problemy społeczne obszarów zdegradowanych wg przeprowadzonych badań	64
Rysunek 28. Obiekty wymagające najpilniejszej rewitalizacji wg opinii badanych osób	65
Rysunek 29. Ocena jakości, warunków życia i działalności w Gminie Lipowa	70
Rysunek 30. Obszar objęty LPR w miejscowości Lipowa	71
Rysunek 31. Obszar objęty LPR w miejscowości Twardorzeczka	72
Rysunek 32. Obszary objęte LPR w miejscowości Lipowa oraz Twardorzeczka w granicach administracyjnych Gminy Lipowa	73
Rysunek 33. Kształtowanie się liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	75
Rysunek 34. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON wg sektorów własności w Gminie Lipowa w 2013 roku	76
Rysunek 35. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	76
Rysunek 36. Struktura udziału ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	81
Rysunek 37. Budownictwo w Gminie Lipowa w latach 2009-2013	89
Rysunek 38. Struktura własności gruntów w Gminie Lipowa	95
Rysunek 39. Model analizy SWOT	97